

TRƯỞNG LÃO THÍCH THÔNG LẠC

ĐẠO ĐỨC LÀM NGƯỜI

TẬP I

NHÀ XUẤT BẢN TÔN GIÁO

ĐẠO ĐỨC LÀM NGƯỜI
TẬP I

Sách này chỉ kính biếu, không bán! Quý phật tử hay bạn đọc có nhu cầu thỉnh sách, xin vui lòng liên hệ Ban Kinh sách của Tu Viện Chơn Như:

ĐT: (066) 389.2911 - Tu Viện Chơn Như

098.809.4445 - Phật tử Hà Nội

Web: <http://tuvienchonnhu.net>

(Các thông tin đính chính có trên trang Web này)

Trưởng lão THÍCH THÔNG LẠC

**ĐẠO ĐỨC
LÀM NGƯỜI
TẬP I**

NHÀ XUẤT BẢN TÔN GIÁO
PL: 2557 - DL: 2013

TIÊN HỌC LỄ

“Tiên Học Lễ, Hậu Học Văn”¹, đó là lời dạy của tổ tiên ta ngày xưa. Người có tài mà không đức hạnh thì thường làm khổ mình, khổ người. Người có đạo đức thường đem lại sự an vui, hạnh phúc cho mình, cho người. Người có tài mà không có đức hạnh thì cũng giống như con ác thú, hại mình, hại người và hại cả xã hội.

1- Lời dạy này của Đức Khổng Phu Tử, nhưng vì câu này đã được Việt hoá, ăn sâu vào tư tưởng và tinh thần của dân tộc Việt Nam, ngày nay nó đã trở thành lời dạy đạo đức của tổ tiên.

LỜI NÓI ĐẦU

Một con người thiếu đạo đức cũng giống như một con thú vật, nhưng con thú ấy lại mang lột người. Con người ấy chẳng bao giờ có một tâm hồn thanh thản, an lạc và vô sự. Cuộc đời của họ chẳng có hạnh phúc, thường sống trong tâm trạng đau khổ, giận hờn, phiền muộn, lo âu, sợ hãi, bất an, bất toại nguyện, v.v...

Một gia đình thiếu đạo đức là một gia đình đau khổ, phần đông mọi

người sống trong gia đình đó chỉ còn biết chịu đựng với nhau, chịu đựng để mà sống, sống trong khổ đau, nên không bao giờ tìm được chân hạnh phúc, an vui chân thật. Sống trong gia đình đó cũng giống như sống trong địa ngục, địa ngục của trần gian.

Một xã hội thiếu đạo đức là một xã hội mà mọi người đều gian ác, xảo trá, lừa đảo, lường gạt bằng mọi cách. Luôn luôn họ phải bon chen, đấu tranh, chà đạp lên nhau để tìm miếng ăn, manh áo, để tìm vật chất và tiền bạc, châu báu, ngọc ngà cho nhiều, v.v... Vì thế, đó là một xã hội rất phức tạp, rất đen tối, không trật tự, thiếu an ninh...

Đó cũng là vì cuộc sống cá nhân

mà mọi người quên đi “đạo đức nhân bản - nhân quả”, xem cá nhân là quan trọng, là trên hết, nên không còn có con người sống liêm sỉ, chí công, vô tư. Họ không còn biết yêu thương nhau, chỉ biết có tiền và vật chất, vì thế mà đạo đức lần lần biến mất. Nhưng đạo đức dần dần biến mất thì xã hội sẽ không có trật tự, an ninh, thường xảy ra trộm cướp, giết người, khiến cho cuộc sống của con người đầy dẫy sự đau khổ và bất an...

Để đạt được nhiều danh và lợi cho cá nhân của mình. Con người sử dụng mọi thủ đoạn gian xảo, điều ngoa, lường lặn, đo thiếu, cân non hoặc bằng mọi cách lường gạt khác nhau, để lừa đảo, xảo trá lẫn nhau. Họ không từ bỏ những hành động hung

bạo có thể gây ra án mạng giết người.

Xã hội như vậy, muốn làm nên một việc gì thì phải có tiền, tiền là trên hết, "có tiền mua Tiên cũng được". Vì thế mà đạo đức bị băng hoại, con người lương tri và lương năng cũng mất. Vì xã hội con người thiếu đạo đức như vậy, nên nhà nước đặt ra nhiều pháp luật để ngăn cấm và trị tội những kẻ phạm pháp, trộm cướp giết người, gây rối, làm mất trật tự an ninh chung cho xã hội, cho đất nước. Nhưng pháp luật là pháp luật, đối với những người vô đạo đức thì không thể trị họ hết được. Cho nên, có nhiều người phạm pháp được pháp luật cưỡng bức nhiều lần đi cải tạo từ trại giam này đến trại giam khác. Nhưng những người vô đạo đức thì

họ chẳng bao giờ biết sợ pháp luật, biết sợ nhà giam, biết sợ trại cải tạo là gì. Khi được trả tự do về thì chúng nào tạt nẩy, nhất là những người đầu trộm đuôi cướp, du côn, du đảng, v.v...

Một đất nước không đạo đức là một đất nước không phồn vinh, thịnh trị, mưa không thuận gió không hoà, thường xảy ra trộm cướp, giết người, bạo loạn; binh đao, chiến tranh xảy đến. Khiến cho đất nước đó không có thanh bình và an cư lạc nghiệp.

Vì thế, đạo đức rất quan trọng cho cuộc sống của loài người trên hành tinh này. Nhưng đạo đức là gì?

Từ xưa đến nay, người ta đã nói rất nhiều về đạo đức, bằng cách này hay bằng cách khác. Nhưng những

đạo đức ấy chưa đủ, vì thế nó chưa mang đến sự bình an cho loài người.

Nói đến đạo đức là nói đến sự phát triển trí tuệ của con người, sự phát triển ấy nhằm mục đích để giữ gìn trật tự, an ninh xã hội và nâng cao phẩm cách con người, đối xử với nhau phải sống có tình, có nghĩa, có những hành động cao đẹp và cao thượng, v.v... Nhờ đó, con người mới có khác hơn loài cầm thú; nhờ đó, con người thoát ra khỏi bản năng hung dữ ác độc của loài động vật; nhờ đó, con người mới trở nên những bậc Hiền nhân, Thánh triết; nhờ đó, con người mới có những năng lực màu nhiệm trở thành Siêu nhân.

Nói về đạo đức, chúng ta đã biết ở Việt Nam và Trung Hoa được

truyền thừa nền đạo đức Khổng - Mạnh. Đạo đức Khổng - Mạnh gồm có: "Tam Cang, Ngũ Thường".

Tam Cang gồm có: quân thần cang, phụ tử cang, phu thê cang.

Ngũ Thường gồm có: nhân, nghĩa, lễ, trí, tín, v.v...

Đạo đức này đưa ra để dạy cho con người, nhằm mục đích bắt buộc phải tuân thủ theo trật tự tôn ti của giai cấp chế độ phong kiến, biến con người thành công cụ để phục vụ vua chúa: "Quân xử thần tử, thần bất tử bất trung".

Ở đây, chúng tôi không muốn nói đến đạo đức phong kiến này, mà nói đến một thứ "đạo đức bình đẳng" mà mọi người rất cần thiết như cơm ăn, như nước uống, như áo mặc và như

hơi thờ. Vậy đạo đức này thuộc về đạo đức gì?

Kính thưa quý bạn! Chúng tôi muốn nói đến đạo đức này, chứ không phải nói đến đạo đức Tam Cang, Ngũ Thường: nhân, nghĩa, lễ, trí, tín, mà chúng tôi đã nói ở trên hay bất cứ một thứ đạo đức nào khác, như đạo đức tộc họ của gia đình, đạo đức phong tục tập quán của mỗi dân tộc, của một xứ sở quê hương, của một đất nước. Hay là những thứ đạo đức mơ hồ trừu tượng của các tôn giáo từ xưa đến nay. Mà chúng tôi nói đến đạo đức thường xuất phát nơi những hành động sống hằng ngày của quý bạn, mà quý bạn thường trực tiếp, tiếp xúc với mọi người, mọi việc làm, mọi đối tượng và mọi pháp, v.v...

Đạo đức này xuất phát từ những hành động thân, miệng, ý của quý bạn. Hành động thân, miệng, ý của quý bạn khi xuất phát sẽ không làm khổ mình, khổ người. "Đó là đạo đức nhân bản - nhân quả", mà trên đời này ai cũng cần phải học hỏi và hiểu biết, vì nó là chính hành động sống của quý bạn hằng ngày đem đến sự an vui cho quý bạn và mọi người, mọi vật chung quanh quý bạn.

Nếu các bạn không học, không hiểu đạo đức nhân bản - nhân quả làm người, vô tình những hành động của các bạn, các bạn sẽ làm khổ cho mình, cho người, cho muôn loài vật khác. Và như vậy quý bạn là người thiếu đạo đức. Nói thiếu đạo đức là nói nhẹ nhàng đối với các bạn, nếu

không nói vậy thì sẽ nói thẳng rằng quý bạn là người vô đạo đức, có nghĩa là vô đạo đức đối với mình, đối với mọi người và cũng như đối với tất cả mọi loài chúng sanh.

Đạo đức này không bắt buộc chúng ta phải phục vụ cho một giai cấp nào, cho một chế độ nào hay cho một hệ tư tưởng nào và cá nhân nào. Đạo đức này là một thứ đạo đức bình đẳng, luôn luôn phục vụ cho sự sống của muôn loài trên hành tinh này, không phân biệt màu da thú tóc, không phân biệt chủng tộc, tổ quốc, quê hương hay đất nước riêng biệt nào cả. Đạo đức này dạy con người không những thương con người, mà còn biết thương yêu các loài động vật và ngay cả cỏ cây. Đạo đức này nó sẽ mang đến cho

muôn loài một sự bình an. Thiếu đạo đức nhân bản làm người, quý bạn không bao giờ thoát ra khỏi bản chất của loài thú vật. Vì con người cũng là một loài động vật như bao nhiêu loài động vật khác trên hành tinh này. Con người chỉ hơn các loài động vật khác là nhờ có trí tuệ thông minh, biết phân biệt phải, trái, trắng, đen, tốt, xấu... Biết xấu hổ, biết sửa đổi và biết triển khai trí tuệ ấy, để có những hành động không làm khổ mình, khổ người và làm khổ tất cả muôn loài có sự sống khác. Do đó con người mới vượt hơn muôn loài vật khác, vì biết ngăn chặn những thú tính trong tâm mình, biết tạo những hành động thương yêu đùm bọc lẫn nhau, biết chia sẻ ngọt bùi, cay đắng, v.v...

Tại sao lại gọi là đạo đức nhân bản - nhân quả?

Vì mỗi hành động thân, miệng, ý của chúng ta khởi ra là nhân, thì tiếp ngay đó liền có sự thọ chịu khổ hay vui, là quả:

Ví dụ, khi chúng ta nói: "Thằng khốn nạn", thì nói như vậy là "Nhân". Người bị mắng như vậy sẽ tức giận là "Quả", khi tức giận như vậy người ta sẽ chửi mắng lại hoặc đánh chúng ta là "nhân", chúng ta bị chửi mắng lại hoặc bị đánh là "quả", tức là thọ chịu sự đau khổ của sự mắng chửi hoặc bị đánh.

Còn nếu chúng ta không nói lời thô ác đó, thì nhân không có nên quả cũng không.

Tại sao gọi là nhân bản?

Vì hành động thân, miệng, ý của con người tạo ra nên gọi là nhân bản, tức là những hành động gốc nơi thân người.

Đạo đức nhân bản - nhân quả là nói lên những hành động của con người không làm khổ mình, khổ người.

Hành động không làm khổ mình, khổ người là những hành động sống hằng ngày của con người đối xử với nhau, nó rộng rãi bao la và số lượng vô biên không thể nghĩ lường được, không thể nói hết được... Tùy trường hợp, tùy hoàn cảnh xảy ra muôn vạn hình thái khác nhau, nhưng không ngoài thiện và ác.

Bộ sách Đạo Đức Làm Người ra đời, là để đáp ứng kịp thời với thời đại khoa học hiện đại hoá đời sống con người, khi vật chất ngày càng nhiều để phục vụ đời sống con người đầy đủ tiện nghi. Khi đời sống con người đầy đủ tiện nghi thì tâm tham đắm càng nhiều, tâm tham đắm càng nhiều thì đạo đức làm người sẽ mất dần. Và vì thế mà con người phải chịu nhiều đau khổ hơn, vì ai cũng không còn nghĩ đến đạo đức, mà chỉ còn nghĩ đến danh và lợi.

Ở đời người ta nghĩ rằng, vật chất càng nhiều là đem đến nhiều hạnh phúc. Điều này không thể có được, vì vật chất càng nhiều thì người ta càng bon chen, đua đòi, sanh tâm hung ác và giết hại lẫn nhau. Vì danh và lợi

thì lúc bấy giờ con người chỉ còn là một con thú vật hung dữ mà thôi, không hơn không kém.

Bộ sách Đạo Đức Làm Người ra đời là ngăn chặn những hành động ác làm khổ mình, khổ người; để quân bình vật chất và tinh thần, khiến cho mọi người được đầy đủ sự an vui hạnh phúc, không còn làm khổ cho nhau nữa.

Bộ sách Đạo Đức Làm Người sẽ chỉ dạy cho mọi người biết từng hành động sống hằng ngày. Hành động nào thiếu đạo đức sẽ đưa đến sự khổ đau cho nhau. Và những hành động nào có đạo đức sẽ mang đến sự an vui và hạnh phúc cho mình, cho người.

Bộ sách Đạo Đức Làm Người

sẽ xác định cho chúng ta biết hành động nào thiện và hành động nào ác để chúng ta không còn làm lạc làm khổ mình, khổ người, để chúng ta chấm dứt những hành động tội ác. Khi làm một điều gì thì phải biết điều đó rất rõ ràng và cụ thể, chứ không thể làm mà vô tình không biết thì không được. Làm mà không biết thiện hay ác, tội hay không tội, v.v... là tự mình làm khổ mình khổ người, làm hại mình hại người thì đó là thiếu đạo đức.

Bộ sách Đạo Đức Làm Người sẽ dạy chúng ta đạo đức vệ sinh, vệ sinh môi trường sống, vệ sinh đời sống đối với mình và với mọi người, vệ sinh cơ thể, vệ sinh tư tưởng, v.v... Nó còn dạy cho chúng ta đạo đức

giao thông, đạo đức hiếu sinh, đạo đức buông xả (không tham lam trộm cướp), đạo đức thủy chung, đạo đức thành thật và uy tín, đạo đức khôn ngoan; đạo đức làm cha mẹ đối với con cái, đạo đức con cái đối với cha mẹ; đạo đức chồng đối với vợ, đạo đức vợ đối với chồng; đạo đức thầy đối với học trò, đạo đức học trò đối với thầy; đạo đức lời nói và cách thức xưng hô, nói chuyện với mọi người; đạo đức về mỗi hành động liếc, ngó, nhìn, cúi, v.v...

Muốn chấm dứt những sự đau khổ của con người trên hành tinh này, thì không có phương cách nào tốt hơn là những hành động đạo đức nhân bản - nhân quả không làm khổ mình, khổ người. Những hành động ấy phải

chính là những hành động của chính mình, thì mới có thể đem lại hạnh phúc chân thật cho mình, cho người.

Một người không có đạo đức nhân bản - nhân quả, thì họ phải chịu đầy dẫy sự khổ đau, dù họ là vua, chúa, quan to, chức lớn, hoặc những nhà tỷ phú giàu nhất trên thế giới, hoặc những nhà bác học, bác sĩ, văn sĩ, nghệ sĩ, thi sĩ, v.v... đều chịu chung số phận đau khổ, bất an, bất toại nguyện, v.v...

Một người nghèo cùng, cơm không đủ ăn, áo không đủ mặc, nhưng nếu họ sống có đạo đức nhân bản - nhân quả thì họ cũng vẫn thấy an vui thanh thản, không bao giờ ai làm phiền lòng họ được, dù trước cảnh nghèo cực.

Do vậy, một người muốn đi tìm chân hạnh phúc, thì phải tìm ngay nơi mình một đạo đức nhân bản - nhân quả. Sống biết cách không làm khổ mình, khổ người thì ngay đó là chân hạnh phúc của cuộc đời.

Bởi vậy, đạo đức nhân bản - nhân quả rất quan trọng cho sự sống của con người trên hành tinh này. Nhưng biên soạn và viết đạo đức này ra thành sách là một việc làm đòi hỏi phải nhiều thời gian dài...

Hiện tình con người trên hành tinh này, không riêng cho một đất nước nào, đạo đức đang xuống dốc. Vì thế, chiến tranh khủng bố giết người vô tội, là một tội ác cực lớn, là một việc làm phi đạo đức, là một loài ác quỷ, v.v... Thời gian quá cấp bách, chúng

tôi cho ra đời bộ sách Đạo Đức
Làm Người trong giai đoạn này để
kịp thời ngăn chặn những hành động
thiếu đạo đức, thiếu lòng yêu thương
sự sống của muôn loài trên hành tinh
này.

Vì thế, không thể nào tránh khỏi
những sự thiếu sót, xin quý bạn và
các bậc đức hạnh, cao minh chỉ giáo,
để kỳ tái bản tới, chúng tôi hoàn
thành bộ sách Đạo Đức Làm
Người được hoàn chỉnh hơn.

Kính ghi

Thích Thông Lạc

(Ngày 27-9-2001)

**Chương I:
ĐẠO ĐỨC
GIAO THÔNG**

MỘT TAI NẠN GIAO THÔNG

Năm ấy, chúng tôi đang học luyện thi tú tài phần hai, thì có hai người phật tử đến chùa thỉnh Thầy trụ trì và chúng tôi đến tụng đám tang cho một người vừa chết vì tai nạn giao thông.

Đến nơi, một người phụ nữ đội khăn tang, độ 34, 35 tuổi ra đón tiếp và mời chúng tôi ngồi.

Cô ta vừa khóc vừa nói: "...Chồng con đi làm về bị xe đụng chết, chết một cách tức tối, oan ức, chết trong đau khổ quá Thầy ơi!" Nói đến đây, cô ta nức nở nghẹn ngào không nói được nữa, đưa tay vuốt ngực... Rất lâu, nước mắt đầm đìa cô mới nói tiếp: "Xin Thầy từ bi thương xót, tụng kinh cầu siêu độ cho linh hồn chồng con".

Thầy trụ trì an ủi: "Phật tử hãy bình tĩnh, đừng quá khổ đau, sanh ra bệnh tật. Rồi đây ai nuôi dạy mấy cháu còn quá bé thơ".

Này các bạn lái xe, dù bất cứ lái các loại xe nào, các bạn có nghĩ gì về một tai nạn giao thông xảy ra không? Một tai nạn giao thông xảy ra đã để lại một người mẹ trẻ vừa goá chồng và ba đứa bé thơ dại. Tội tình gì mà những người này phải chịu khổ đau như vậy hỡi các bạn?

MỘT HÌNH ẢNH THƯƠNG TÂM

Một tai nạn giao thông đã để lại một hình ảnh thương đau: “Một người mẹ goá chồng và 3 đứa con thơ dại”. Nhìn hình ảnh này các bạn lái xe nghĩ sao? Có đau lòng không hềi các bạn? (Ảnh tai nạn giao thông trên báo mạng VietNamNet.vn ngày 14/04/2011)

Ai đã làm ra thảm cảnh khô đau này?

Sự bất cẩn ư! Sự cầu thả, sự say sưa rượu chè, sự mệt nhọc ngủ quên, hay một sự lo toan đang ray rứt trong tâm hồn các bạn, hay một nỗi lo buồn về gia đình hoặc một sự thất vọng về một điều gì, hay bị kích động máu anh hùng “Xa lộ” mà quý bạn đã gây ra thảm cảnh này?

Quý bạn hãy suy nghĩ lại đi: Một tai nạn giao thông xảy ra chết người hoặc làm cho cơ thể tàn tật suốt đời. Đó đâu phải là sự ngẫu nhiên phải không hềi quý bạn?

Đó là một hành động thiếu trách nhiệm và

bổn phận, thiếu lương năng và lương tri, thiếu đạo đức nhân bản làm người.

Các bạn đâu phải là cỏ cây, gạch đá mà không biết đau khổ hay sao?

Một tai nạn giao thông xảy ra đâu phải có một người đau khổ, mà bao nhiêu người đau khổ, phải không hề các bạn?

Và sự đau khổ ấy đâu phải chỉ trong chốc thời, mà còn kéo dài suốt cả đời người các bạn ạ!

Ba cháu bé thơ dại ấy làm sao tìm lại được người cha thân yêu mà các bạn đã vô tình cướp mất; một sự mất mát lớn lao, một sự khổ đau đã gieo nặng trong tâm tư suốt cuộc đời của ba cháu bé thơ này. Dù ba cháu bé này lớn khôn cho đến ngày lia đời, lia cuộc sống này, chúng cũng không làm sao biết được sự âu yếm, sự che chở, đùm bọc, dạy dỗ, nuôi dưỡng và lòng thương yêu của một người cha, mà cuộc đời của chúng luôn thăm ước ao có được, nhưng làm sao có được hề các bạn?

Rồi đây, mẹ chúng sẽ tái giá, có một người chồng khác, thì sự thương yêu của người cha ghẻ có bằng người cha ruột hay không? Hay chúng phải bỏ học, để rồi một người chị tuổi còn học trò mà phải tảo tần để nuôi hai đứa em thơ dại. Trước cảnh đau lòng này quý bạn nghĩ sao? Có thương tâm không hề các bạn?

Một tai nạn giao thông xảy ra để lại trong lòng chúng ta những nỗi đau thương, tê tái tận tâm can, như ai bút từng đoạn ruột.

Hôm nay ngồi đây, hồi tưởng ghi lại những hình ảnh ngày xưa, mà lòng chúng tôi không khỏi bồi hồi xúc động. Nghĩ đến cuộc đời bơ vơ cơ cực của các cháu bé thơ này, chúng tôi không cầm được giọt nước mắt.

Thưa các bạn! Hỡi các bạn lái xe! Dù bất cứ loại xe nào, các bạn cũng không có lỗi. Nhưng chúng ta có lỗi các bạn ạ! Gia đình chúng ta có lỗi! Xã hội có lỗi! Đất nước có lỗi! Tại sao vậy?

Lỗi vì đất nước, vì xã hội, vì gia đình và vì chúng ta không có một nền đạo đức nhân bản. Vì thế chúng ta không được giáo dục về trách nhiệm, về bổn phận của mỗi con người phải sống và hành động không làm khổ mình khổ người như thế nào? Do chúng ta chưa biết, chưa học đạo đức, vì thế chúng ta không có lỗi.

Hôm nay, chúng tôi ngồi ghi lại những hành động sống có đạo đức làm người không làm khổ mình, khổ người, để các bạn biết và hiểu; để các bạn tránh những hành động thiếu đạo đức có thể gây ra sự khổ đau cho mình, cho người; để giúp cho quý bạn có một hành động sống, sống bình thường nhưng rất cao thượng: không làm khổ mình, khổ người; để giúp cho các bạn luôn luôn có một tâm hồn thanh thản, an lạc và vô sự; để

giúp cho các bạn tìm được một hạnh phúc chân thật trong cuộc đời.

MỌI NGƯỜI HÃY HỌC LUẬT LỆ VÀ ĐẠO ĐỨC ĐI ĐƯỜNG

1/ Điều một: Chúng tôi xin nhắc nhở quý bạn, khi lái xe có tốc độ từ 10 cây số một giờ đến 100, 200 cây số một giờ thì quý bạn phải học về luật lệ giao thông đường bộ, để biết luật lệ đi đường. Đó là quý bạn đã thực hiện được đạo đức giao thông

Vì hiện giờ số người gia tăng, khắp nơi nơi, bước ra đường người là người, đông như kiến cỏ. Vì thế, nếu chúng ta không học luật lệ đi đường thì chúng ta không rõ. Mà không rõ luật lệ đi đường thì có thể gây ra tai nạn giao thông. Một tai nạn khủng khiếp, chết người thâm, làm đau khổ nhiều người các bạn ạ!

Hành động không hiểu rõ luật lệ giao thông đường bộ là một hành động thiếu đạo đức nhân bản, thường sẽ làm khổ mình, khổ người các bạn ạ!

Vậy, trước khi lái xe các bạn hãy học luật lệ đi đường rồi mới lái xe, thì mới bảo đảm sinh mạng của các bạn và mọi người. Các bạn nên nhớ kỹ nhé!

Học luật lệ giao thông đường bộ, đó là trách nhiệm và bổn phận đạo đức làm người của các bạn! Các bạn cần phải hiểu, hiểu một cách sâu xa, vì sự sống của mọi người, của chính các bạn nữa.

Khi lái xe các bạn hãy tư duy suy nghĩ, hãy thương sự sống của mọi người, của chính các bạn. Chỉ trong gang tấc và trong chớp mắt không làm chủ được xe bạn, là tai hoạ sẽ đến tức khắc. Một sự khổ đau vô cùng, vô tận các bạn ạ!

MỘT HÌNH ẢNH THƯƠNG ĐAU CỦA TAI NẠN GIAO THÔNG

Một hình ảnh thương tâm của tai nạn giao thông để lại: “Tuổi trẻ và tương lai còn đâu nữa?” (Ảnh trên Internet)

Nếu các bạn không học luật lệ giao thông

đường bộ khi lái xe, lương tri và lương năng của các bạn sẽ không tha thứ tội lỗi của các bạn đâu, khi mà các bạn gây ra tai nạn chết người.

Vì bảo vệ sự sống cho con người trên hành tinh này, nên mỗi quốc gia đều chế ra luật lệ giao thông đường bộ, để giúp cho con người khi lái xe không gây ra tai nạn khổ đau, mất mát và thương tâm.

Vậy các bạn hãy nhớ! Trong thời đại của chúng ta hiện giờ, lượng xe cộ trên đường đông như mắc cửi, và xe chạy với tốc độ nhanh như gió. Vì thế, từ trẻ em đang học ở cấp I, cho đến những người già cả đều phải học luật lệ giao thông đường bộ, để tránh mọi tai nạn giao thông xảy ra trong khi đi đường.

Trong thời đại của chúng ta, phương tiện giao thông rất tiện lợi và nhanh chóng, thì sự học tập luật lệ giao thông đường bộ rất cần thiết và quan trọng hàng đầu, để bảo vệ sinh mạng của mọi người và của chính các bạn nữa, để những thảm cảnh khổ đau, thương tâm này không còn xảy ra nữa.

2/ Điều hai: Trách nhiệm và bổn phận về đạo đức giao thông mà mọi người cần phải hiểu biết cho rõ ràng, trong mỗi hành động khi bước chân ra đường.

Về đạo đức giao thông khi bước ra đường, trước tiên muốn băng qua đường, thì phải nhìn

bên lề đường tay trái, khi không thấy có xe hoặc có xe còn đang chạy ở xa, thì ta hãy đưa cánh tay trái thẳng ra phía trước mặt, rồi bước ra giữa lộ, có nghĩa là đưa cánh tay ra dấu hiệu báo cho người lái xe biết ta đang băng qua đường, để người lái xe giảm tốc độ, thì mới có thể tránh được tai nạn giao thông. Khi đến giữa đường, ta lại nhìn về phía bên tay mặt, thấy không có xe hoặc xe còn đang chạy ở xa thì ta lại đưa cánh tay mặt thẳng ra rồi tiếp tục bước đi cho đến lề bên kia.

Hành động làm như vậy là hành động đạo đức giao thông không làm khổ mình, khổ người. Lúc nào ta muốn băng qua đường đều phải có hành động đạo đức như vậy, thì mới bảo đảm an toàn cho cuộc sống của mình, của người khác, nếu không có hành động như vậy mà muốn băng qua đường, là ta đã giết người và tự sát mình.

Người băng qua đường mà thiếu hành động này, đó là người thiếu đạo đức, người thiếu đạo đức giao thông này thì cũng giống như một con thú vật băng qua đường, tai hoạ sẽ đến. Tai hoạ đến không có nghĩa là do nhân quả tiền kiếp, tai hoạ đến là do nhân quả hiện kiếp, tức là do hành động thiếu đạo đức nhân bản - nhân quả trong hiện tại. Cho nên, những hành động nhân quả thiện hay ác là những hành động vô đạo đức hay là có đạo đức. Nó được khẳng định hành động thiện là đạo đức, có nghĩa là hành động không

làm khổ mình khổ người, đem lại sự an vui cho mình cho người. Và hành động ác là hành động vô đạo đức, có nghĩa là hành động làm khổ mình khổ người, đem lại sự bất an, sự phiền toái, sự buồn khổ, v.v...

ĐI HÀNG NGANG GIỮA ĐƯỜNG LÀ THIẾU ĐẠO ĐỨC LÀM NGƯỜI

Các cháu học sinh lái xe đi đường như vậy là thiếu đạo đức, các cháu phải cố gắng học đạo đức làm người để xứng đáng là người công dân Việt Nam (Học sinh trường PTTT Di Linh đi xe đạp hàng 5, hàng 6, lần cả một làn quốc lộ 20 - Ảnh trên Internet)

Một người đi trên đường cứ theo lề bên tay mặt mà đi là người có đạo đức giao thông, vì người ấy đi theo đúng luật lệ giao thông được nhà nước soạn thành bộ luật đi đường. Ngược lại, một người đi đường mà cứ theo lề bên tay trái mà đi là người thiếu đạo đức, sẽ xảy ra án mạng giao thông, gây đau khổ cho mình, cho người. Người đi đường như vậy là người thiếu

đạo đức, là người không học luật lệ giao thông. Người không học luật lệ giao thông cũng giống như một con thú vật đi ngoài đường, và sẽ xảy ra tai họa cho nhiều người, mang đến sự buồn khổ và thê thảm cho cuộc sống con người.

Hiện nay, khắp trên mọi nẻo đường đất nước, ngày nào cũng có xảy ra tai nạn giao thông, đó là vì mọi người không chịu học luật đi đường, và không học đạo đức cẩn thận đi đường. Không học luật lệ và đạo đức đi đường, nên vô tình đã biến mình thành những con người vô đạo đức.

Người học luật lệ đi đường mà không áp dụng luật lệ đi đường, để có những hành động thiếu đạo đức gây ra tai nạn chết người chết mình, làm khổ mình làm khổ người. Đó là những người không biết thương mình, không biết thương người; đó là những người quá tàn ác và tàn nhẫn, không còn có lương tri lương năng. Và như vậy những con người ấy là những người vô đạo đức, vô luật lệ giao thông. Nhà nước thi hành luật lệ giao thông phải trừng trị những người vô đạo đức, vô pháp luật này rất nặng bằng những hình phạt xứng đáng, để ngăn chặn những cái chết thê thảm và đau thương một cách vô lý. Dù là người đi bộ, mà đi không đúng luật giao thông thì người hành luật giao thông cũng phải phạt họ, phạt bằng tiền, bằng bắt buộc học luật giao thông. Có phạt như vậy mọi người mới chịu chấp hành luật đi đường nghiêm chỉnh.

Nhờ thế tai nạn giao thông mới chấm dứt.

Tai nạn giao thông được xem như vô tình “ngộ sát”, nhưng sự thật không phải vậy, không phải vô tình ngộ sát, mà do sự thiếu đạo đức cẩn thận nên biến mình trở thành người “cố sát”, tức là cố tự sát mình, cố sát người.

Biết chạy xe quá tốc độ, không làm chủ được tốc độ, chạy lạng lách cầu thả, vượt qua mặt xe khác ầu là những hành động thiếu đạo đức cẩn thận, tức là thiếu đạo đức nhân bản - nhân quả làm người, thì sẽ đưa đến tai nạn giao thông, làm khổ mình và mọi người.

Vậy các bạn đi bộ hay lái xe, dù bất cứ một loại xe nào, xe lớn hay xe nhỏ, nhỏ như xe đạp, chậm như đi bộ, các bạn đều phải học luật lệ giao thông. Tại sao vậy?

Tại vì luật lệ giao thông sẽ bảo vệ tính mạng của các bạn và của những người khác. Vì vậy, luật lệ giao thông là một môn học bảo vệ sinh mạng rất cần thiết cho mọi người trong thời đại hiện nay.

Nếu các bạn không học luật lệ giao thông, thì các bạn đi bộ hoặc đi xe đều đi càn, chạy xe ầu, chạy xe không đúng luật lệ đi đường, thì chính các bạn đã gây ra tai nạn giao thông. Tai nạn giao thông là một tai nạn thảm khốc và thương tâm nhất, khiến cho người ngoài cuộc vẫn đau lòng, vẫn xót xa, vẫn ghê rợn. Cho nên người đi

bộ cũng phải bắt buộc học luật lệ giao thông. Tại sao vậy?

Vì người đi bộ đi không đúng luật giao thông vẫn gây ra tai nạn thảm khốc, chứ không riêng gì người lái xe. Người đi bộ cũng phải cẩn thận như người lái xe. Nói chung khi bước chân ra đường, người đi bộ cũng như người lái xe đều phải học đạo đức giao thông, để thấy trách nhiệm và bổn phận bảo vệ trong cuộc chung sống của loài người trên hành tinh này. Phải có ý thức về sự bảo vệ mạng sống của nhau, thì việc học luật lệ giao thông và đạo đức cẩn thận giao thông là điều rất cần thiết của mọi người. Nếu chúng ta không biết bảo vệ mạng sống của nhau, thì không có ai bảo vệ mạng sống của chúng ta bằng chính chúng ta. Người cảnh sát đứng gác trên các trục lộ giao thông là để bảo vệ mạng sống của mọi người, nhưng mọi người quá khinh thường mạng sống của mình, thì người cảnh sát giao thông cũng không bảo vệ được, vì thế mà tai nạn giao thông mới xảy ra hằng ngày. Cho nên, ngay từ bây giờ, nhà nước và nhân dân muốn tránh tai nạn giao thông thì phải xoá nạn mù đạo đức và luật lệ giao thông cho toàn dân. Hiện giờ số lượng xe chạy bằng động cơ có tốc độ cao ngày càng gia tăng, thì tai nạn giao thông ngày càng gia tăng lên gấp bội. Do đó, sự mất mát rất lớn của mọi người dân thay vì không có, mà phải chịu thật là đau lòng.

Phải không hỡi các bạn?

Người đi bộ mà không biết luật lệ giao thông sẽ băng qua đường, qua ngã ba, ngã tư, cua, queo, đi ngược chiều, vượt đèn xanh, đèn đỏ một cách ngu si, thì có thể xảy ra tai nạn giao thông.

TAI NẠN GIAO THÔNG THƯỜNG ĐỂ LẠI THÂM CẢNH THƯƠNG TÂM

Con người không hiểu biết về đạo đức giao thông, nên vô tình đã gây ra tai nạn giao thông, để lại những thảm cảnh đau buồn cho mọi người còn sống (Một vụ tai nạn giao thông chết người tại TP Hồ Chí Minh - Ảnh trên Internet)

Người bất chấp luật lệ giao thông là người vô đạo đức, là người thiếu đức hạnh cẩn thận. Người thiếu đức hạnh cẩn thận và vô luật lệ đi đường như vậy là người tự làm khổ mình khổ người, là tự giết mình giết người, những người

như vậy là những người cần phải được pháp luật trừng phạt và trị tội đích đáng.

Yêu cầu Bộ Giáo Dục cần phải quan tâm cho chương trình học có thêm môn học về luật lệ giao thông đường bộ, và môn đạo đức học về đức hạnh cẩn thận giao thông đường bộ như:

1- Học đạo đức cẩn thận khi băng qua đường. Nếu đi bộ thì đưa tay ra hiệu, còn lái xe thì phải bật đèn lái và đưa tay ra hiệu để băng qua đường. Đó là hành động đạo đức, nếu băng qua đường mà thiếu hành động này là người vô đạo đức.

2- Học đạo đức cẩn thận khi đi đường, là để bảo vệ sinh mạng của mình của người khác, khiến cho tai nạn giao thông không xảy ra. Và như vậy không làm khổ cho mình, cho nhiều người, nên phải đi sát trong lề, đi bên lề tay phải, không được đi bên lề tay trái. Đi nông nghênh giữa đường hoặc đi bên lề tay trái là người thiếu đạo đức, là người sẽ làm khổ cho mình và nhiều người.

3- Học đạo đức cẩn thận giao thông khi đến ngã tư, ngã ba, ngã sáu, ngã bảy, v.v... thì phải đi theo chiều bên lề tay mặt, không được ôm lề tay trái của người mà đi. Đi như vậy mới là đi đúng luật lệ giao thông. Hành động đi như vậy mới chính là hành động đạo đức nhân bản - nhân quả không làm khổ mình, khổ người.

4- Khi đến ngã ba, ngã tư không có đèn báo mà muốn băng qua đường, thì hãy đưa thẳng cánh tay trái về phía trước mặt rồi bước đi ra đường, khi đến giữa đường thì đứng lại, đưa cánh tay mặt về phía trước mặt rồi mới đi thẳng qua lề đường bên kia, đi chậm chậm không được chạy đại qua. Hành động làm như vậy là hành động đạo đức cẩn thận giao thông. Ngược lại không làm như vậy, mà cứ đi băng qua đường là thiếu hành động đạo đức, tai nạn giao thông có thể xảy ra và mang đến sự khổ đau cho nhiều người.

5- Học đạo đức cẩn thận giao thông khi đi bộ hoặc lái xe đến chỗ cua queo, thì phải ôm chặt lề bên tay phải và giảm tốc độ xe chạy chậm lại. Quan trọng nhất là phải ôm chặt lề bên tay mặt, không được chạy xe giữa đường, không được chạy xe qua lề bên tay trái. Hành động giảm tốc độ xe và ôm chặt lề bên tay mặt của mình là hành động đạo đức không làm khổ mình, khổ người, còn ngược lại là hành động thiếu đạo đức. Là một con người, ai cũng mong muốn mình là người có đạo đức, chứ có ai muốn mình là người vô đạo đức bao giờ. Phải không hỡi các bạn?

6- Học đạo đức cẩn thận giao thông khi gặp đường trơn, đường dốc, đường vòng, qua cầu, v.v... Khi lái xe gặp trường hợp này thì chúng ta giảm tốc độ để bảo đảm sự an toàn,

không được phóng nhanh, vượt ẩu, qua mặt trên những đoạn đường nguy hiểm này. Hành động giảm tốc độ, không phóng nhanh, không vượt ẩu, qua mặt trên những đoạn đường này là hành động đạo đức cẩn thận giao thông, sẽ không làm khổ mình khổ người. Hành động như vậy sẽ mang đến sự an vui cho mình, cho mọi người. Người lái xe mà có những hành động này là người đáng khen và đáng ca ngợi, là người biết thương mình thương người, là người đáng cho chúng ta kính trọng, yêu mến. Tuy những hành động đơn giản như vậy, nhưng nó mang đầy đủ tính chất tình thương cao thượng. Ngược lại, không làm được những hành động này là người không xứng đáng để chúng ta mến yêu và kính trọng, là những người đáng khinh bỉ, đáng chê trách. Vì những hành động tầm thường ấy ai cũng làm được, thế mà không làm là phải đáng trách, đáng phạt, v.v...

7- Học đạo đức cẩn thận giao thông khi thấy biển đề đường nguy hiểm, đường gọn sóng, v.v... thì chúng ta giảm tốc độ xe và giữ tay lái ôm chặt lè phía bên tay phải, cho xe chạy với sự điều khiển làm chủ tốc độ chiếc xe hoàn toàn. Những người lái xe có những hành động làm như vậy là người có đạo đức giao thông. Người lái xe có đạo đức giao thông là người không hề vi phạm luật lệ đi đường. Người không vi phạm luật lệ giao thông là người tuân

hành pháp luật của nhà nước, là một người công dân tốt. Người công dân tốt là một người làm cho đất nước của họ có trật tự, an ninh, khiến cho mọi người trong nước của họ sống được an ổn, yên vui. Và vì thế đất nước ấy được phồn vinh, thịnh vượng, luôn luôn mọi người không làm khổ mình khổ người. Dù chỉ là những hành động đi đường hoặc lái xe... Người có đạo đức nhân bản - nhân quả thì dù bất cứ những hành động nhỏ nhất nào từ thân, miệng, ý của họ, họ cũng đều chú ý rất cẩn thận, để tránh khỏi sự vô tình làm khổ mình, khổ người và khổ tất cả chúng sanh.

Thường trong đời sống hằng ngày, người ta thiếu đạo đức nhân bản - nhân quả, chỉ vì người ta chưa rõ hành động nào của mình có đạo đức và hành động nào vô đạo đức. Chỉ cần lưu ý một chút là người ta nhận ngay được hành động nào có đạo đức và hành động nào không đạo đức. Hành động có đạo đức là những hành động không xảy ra sự đau khổ cho mình, cho người và cho tất cả muôn loài chúng sanh. Ngược lại, những hành động mang đến cho mình, cho người và cho tất cả chúng sanh sự khổ đau là hành động vô đạo đức. Cho nên, đạo đức giao thông là phải sử dụng sự cẩn thận, kỹ lưỡng... luôn thương sự sống của mọi người và của chính mình, lúc nào cũng phải tinh táo, sáng suốt và trí tuệ. Nhờ đó mới thực hiện được đạo

đức trọn vẹn, mới có một cuộc sống an vui, hạnh phúc chan hoà trong mọi cuộc sống.

CHẠY XE LẠNG LÁCH, VƯỢT ẬU LÀ ĐÙA GIỖN VỚI TỬ THẦN

*(Nhóm thanh niên chạy xe lạng lách trong đêm
Đội tuyển bóng đá Việt Nam vô địch Cup AFF
ngày 28-12-2008, tại TP Hồ Chí Minh - Ảnh trên
báo mạng VnExpress.net)*

Chạy lạng, lách, vượt mặt, bất kể luật đi đường, đó là những người thiếu đạo đức. Những người vô đạo đức này còn tệ hơn loài thú vật, vì loài thú vật tuy không biết luật lệ giao thông, nhưng khi đi trong đoàn, trong bầy thì chúng còn đi theo thứ tự chứ không có lạng lách, vượt mặt con khác. Còn những người biết luật lệ đi đường mà cứ vi phạm, xem luật đi đường như không có, đó là loài ác quỷ La Sát, là một loại

người ngu si tự làm khổ mình khổ người, tự giết mình giết người mà không biết, tự làm cho bao nhiêu người khổ đau, mà những người khổ đau ấy toàn là những người thân thương của họ. Họ là những hạng người gì? Mà không thương mình, thương những người thân của mình. Họ là những hạng người gì? Mà xem mạng sống của những người khác như cỏ rác.

Cho nên, người đi đường mà không tuân thủ luật lệ giao thông là những người xem thường mạng sống của mình và của những người khác; là những người sát nhân mà trốn tránh tội giết người. Yêu cầu những nhà làm luật xem xét lại hành vi lạng lách, vượt mặt, chạy ẩu, chạy quá tốc độ ngoài đường, xem thường luật lệ giao thông, đó có phải là hành động cố sát giết người hay không? Nếu đây là một hành vi cố sát giết người, giết mình thì xin nhà nước xử phạt theo đúng luật hình sự tội giết người, để răn những người khác. Nếu không cương quyết xử phạt mạnh, thì trên các trục lộ giao thông trên khắp mọi miền đất nước không bao giờ chấm dứt nạn chạy lạng lách, vượt ẩu, chạy quá tốc độ, chạy xe xem thường luật lệ giao thông. Và như vậy tai nạn giao thông sẽ không bao giờ chấm dứt. **Nếu nhà làm luật xem xét tai nạn giao thông là án mạng giao thông, thì tai nạn giao thông mới có thể chấm dứt.**

Đứng về pháp luật, những người vi phạm

luật lệ giao thông là những người xem thường pháp luật của nhà nước. Pháp luật của nhà nước được đặt ra là để bảo vệ mạng sống và tài sản của nhân dân. Không có ai có quyền cướp mạng sống và tài sản của người khác. Những người xem thường luật lệ giao thông để gây ra án mạng là những người được xem là thủ phạm giết người, là một hung thủ.

MỘT HÌNH ẢNH COI THƯỜNG LUẬT LỆ VÀ ĐẠO ĐỨC GIAO THÔNG

(Các xe đồ đua nhau dừng giữa đường Giải Phóng, khu vực gần bến xe Phía Nam, Hà Nội, để đón khách - Ảnh trên Internet)

Như vậy, người thi hành luật pháp phải phạt tiền rất nặng với những người vi phạm luật đi đường, từ 1.000.000đ đến 10.000.000đ. Và khi đã gây ra án mạng thì phải kết tội xứng đáng với những người xem thường luật lệ giao thông đã

để xảy ra tai nạn chết người trong cảnh thương đau này.

Những người biết luật lệ đi đường là những người có bằng lái xe mà phạm luật đi đường gây ra án mạng giao thông, xin đề nghị những người cầm cân nảy mực pháp luật hãy trừng trị thích đáng. Nếu quả đúng do người lái xe gây án mạng thì xin kết án xứng đáng tội của họ, để họ không còn lái xe, để họ không còn gây ra án mạng nữa, để răn những người khác xem thường luật đi đường. Và vĩnh viễn những người này được người thi hành pháp luật thu hồi bằng lái xe, dù là xe hai bánh.

Người xem thường luật lệ giao thông là người vô đạo đức, khi thấy có mặt cảnh sát giao thông thì không dám chạy xe lạng lách, chạy ẩu, chạy xe ra vẻ là người chấp hành luật lệ nghiêm chỉnh. Nhưng khi không có cảnh sát giao thông thì lái xe bất kể sinh mạng mọi người, xem sinh mạng mọi người như cỏ rác. Người cảnh sát thi hành luật lệ giao thông phải phạt rất nặng đối với những hạng người này, để bảo vệ sinh mạng và sự an vui cho những người khác.

GIÁO DỤC LUẬT LỆ VÀ ĐẠO ĐỨC GIAO THÔNG TRONG HỌC ĐƯỜNG

*C*húng tôi xin đề nghị và yêu cầu Chính phủ và Bộ Giáo dục của mỗi quốc gia trên khắp thế giới, hãy xem luật lệ và đạo đức giao thông đường bộ là một môn học như các môn học khác trong học đường. Môn học này rất cần thiết, thực tế và cụ thể để bảo đảm sinh mạng của con người, để tránh đi sự thương đau của những người khác.

Nếu hằng ngày chúng ta thống kê số người chết và bị thương về tai nạn giao thông trên khắp thế giới, thì con số ấy không phải là ít. Vì thế, những người có trách nhiệm bảo vệ sự sống của loài người trên hành tinh không thể xem thường môn học đạo đức này.

Ngay bây giờ, trong các học đường, từ Tiểu học, Trung học và Đại học phải được áp dụng môn học đạo đức về luật lệ giao thông đường bộ vào chương trình học tập của học sinh, sinh viên, để tránh sự mất mát, thiệt thòi khổ đau trên các trục lộ giao thông. Môn học này không những được áp dụng học tập trong các trường học, mà còn phải được áp dụng học tập rộng rãi

trong nhân dân, từ thành thị đến nông thôn. Đó là một biện pháp hay nhất để giảm và chấm dứt tai nạn giao thông đường bộ, để không còn phải chứng kiến những cái chết thê thảm và đau thương.

NHỮNG NẠN NHÂN TRONG MỘT VỤ TAI NẠN GIAO THÔNG KHỦNG KHIẾP

Một tai nạn giao thông xảy ra đã để lại cái chết thê thảm cho bao nhiêu người, và biết bao nhiêu gia đình đau khổ (Theo thống kê của Tổng Cục đường bộ Việt Nam, trong 7 tháng đầu năm 2011, toàn quốc có hơn 12.000 người chết và

bị thương vì tai nạn giao thông. Như vậy, trong vòng 1 ngày có khoảng 57 người chết và bị thương - Ảnh trên báo mạng VietTinNhanh.net)

Muốn tránh những tai nạn thảm khốc, thế lương này xảy ra trên khắp mọi nẻo đường đất nước, thì việc học luật lệ và đạo đức giao thông là một điều cần thiết không thể thiếu được. Nó phải được xem là môn học chính, có hệ số điểm cao trong các kỳ thi tốt nghiệp. Có vậy các em

mới nỗ lực học tập kỹ lưỡng.

Trẻ em từ Tiểu học, Trung học đến Đại học đều phải có những tiết học về luật lệ và đạo đức giao thông đường bộ. Ít nhất một tuần lễ phải có hai giờ học về môn học này. Học sinh cấp ba các trường Trung học phổ thông bắt buộc các em dù nam hay nữ đều phải có bằng lái xe hoặc chứng chỉ, thì tai nạn giao thông sẽ ít xảy ra.

Nhất là bắt buộc sinh viên Đại học từ 18 đến 20 tuổi đều phải có bằng lái xe hoặc chứng chỉ lái xe, để xác nhận mình có học và đã thi đậu môn đạo đức giao thông.

Các em nên nhớ, không những học luật lệ giao thông mà các em còn phải học đạo đức giao thông để thấy trách nhiệm và bổn phận làm người. Vì trách nhiệm và bổn phận làm người là phải sống có đạo đức nhân bản - nhân quả không làm khổ mình, khổ người.

Đạo đức giao thông và luật lệ giao thông là một môn học trong đại bộ môn đạo đức nhân bản - nhân quả làm người, là con người ai cũng cần phải học và hiểu biết đạo đức này. Có học như vậy các em ra đường lái xe mới không chạy ẩu, chạy lạng lách, chạy nhanh, hay qua mặt, vượt mặt một cách thiếu cẩn thận, v.v...

Có áp dụng môn học luật lệ và đạo đức giao thông vào học đường như vậy, thì mới tránh khỏi xương máu của các em và những người

khác đổ xuống một cách đau thương mà không ích lợi.

MỘT LỚP HỌC ĐẠO ĐỨC VÀ LUẬT GIAO THÔNG

Chính phủ và Bộ Giáo dục cần phải quan tâm, phổ biến môn học đạo đức và luật lệ giao thông đường bộ trong mọi tầng lớp dân chúng (Học sinh trường Tiểu học Nguyễn Bình Khiêm, TP Hồ Chí Minh, trong một tiết học về an toàn giao thông - Ảnh trên báo mạng GiaoDuc.net.vn)

Môn học luật lệ và đạo đức giao thông đường bộ rất quan trọng và cần thiết cho đời sống con người hiện nay, mà Chánh Phủ và Bộ Giáo Dục cần phải lưu ý nhiều hơn.

Lưu ý không chưa đủ, mà còn phải áp dụng ngay liền những môn học này vào học đường sớm chừng nào tốt chừng nấy. Vì đó là cách thức tiết kiệm máu xương của đồng bào dân tộc trong mỗi đất nước trên hành tinh này.

Tóm lại, vấn đề tai nạn giao thông muốn được chấm dứt thì môn học đạo đức và luật lệ giao thông cần phải được áp dụng ngay liền, vào tất cả mọi tầng lớp nhân dân từ thành thị đến nông thôn, từ vùng đồng bằng đến những vùng cao nguyên miền núi, sớm chùng nào tốt chùng nấy. Vì đó là những hành vi đạo đức, xem thì bình thường, nhưng rất là cao thượng.

CÓ BẰNG LÁI XE CHƯA ĐỦ, CẦN PHẢI HỌC THÊM ĐẠO ĐỨC GIAO THÔNG ĐƯỜNG BỘ

*C*húng tôi đề nghị và yêu cầu Chính phủ và Bộ Giáo dục ra thông báo cho các trường dạy lái xe: bắt buộc người học lái xe không những học luật lệ giao thông đường bộ, mà còn phải học đạo đức giao thông. Và được xem môn học này là một môn học có tầm rất quan trọng và cần thiết để bảo đảm sinh mạng của con người. Bắt buộc phải thi đậu luật lệ và đạo đức giao thông mới được cấp bằng lái xe, chứ không phải mua cấp bằng lái xe, vì không phải chỉ học luật giao thông là đủ.

Tất cả các tài xế lái xe đang hành nghề trên các tuyến đường trong đất nước, bắt buộc phải có chứng chỉ học đạo đức giao thông đường bộ thì mới được hành nghề. Có như vậy thì tai nạn giao thông trên các tuyến đường bộ mới chấm dứt.

Tóm lại, chúng tôi cầu mong Chánh Phủ và Bộ Giáo Dục vì sinh mạng của người dân trong đất nước này phải được bảo đảm an toàn, thì đạo

đức giao thông cần phải quan tâm nhiều hơn. Vì mỗi lần tai nạn giao thông xảy ra là để lại cho bao nhiêu người trong gia đình của họ đau khổ.

CHUYÊN CHỞ QUÁ TẢI LÀ MỘT
HÀNH ĐỘNG THIẾU ĐẠO ĐỨC,
DỄ GÂY RA TAI NẠN GIAO THÔNG

(Ảnh trên Internet)

Nếu những cái chết oan uổng do tai nạn giao thông gây ra mà được chấm dứt, thì việc làm của ngành cảnh sát giao thông được nhẹ nhàng và được tôn trọng hơn. Cũng như ngành y, các y bác sĩ, nhất là bệnh viện Chợ Rẫy không quá vất vả, không “quá tải” (một giường 3 người), đa số là lý do tai nạn giao thông.

CẨN THẬN LÀ MỘT ĐỨC HẠNH CAO QUÝ TRONG VIỆC LÁI XE

*K*hi lái xe các bạn hãy cẩn thận, vì trước mắt các bạn bất cứ lúc nào, giờ nào cũng có thể sẽ xảy ra án mạng. Một sự khổ đau sẽ đem đến cho các bạn và cho những người thân của các bạn cũng như những người khác. Các bạn hãy cẩn thận nhé! Cẩn thận sẽ không có sự khổ đau. Người có sự cẩn thận thì tai hoạ không bao giờ đến với họ, còn sự an vui và hạnh phúc luôn luôn ngự trị trong tâm hồn của họ.

Một cái chết ghê gớm khi hai chiếc xe đụng vào nhau, nếu lơ đãng, không cẩn thận chỉ cần một tíc tắc là tai nạn sẽ xảy đến ngay liền. Xảy đến ngay liền là một cái chết thê thảm đau đớn mà không thể tránh khỏi. Phải không hỡi các bạn? Vậy các bạn hãy cẩn thận, kỹ lưỡng khi lái xe. Đừng xem thường!

Cẩn thận là một đức tính làm việc gì cũng dễ thành công, vì thế sự cẩn thận rất quan trọng trong mọi hành động và việc làm của loài người. Thiếu cẩn thận, các bạn làm việc gì dù việc lớn, hay việc nhỏ cũng gặp nhiều khó khăn và thất bại. Thiếu cẩn thận, các bạn làm việc sẽ trở

thành những con người cầu thả, bừa bãi, không ngăn nắp. Chỗ làm việc của các bạn sẽ trở thành cửa hàng bán đồ phế thải. Và vì vậy, sự thành công của quý bạn dù việc lớn hay nhỏ cũng rất khó khăn và gian nan. Thất bại nhiều mà thành công ít. Quan trọng nhất là việc lái xe, dù xe hai bánh hay xe bốn bánh, nếu các bạn thiếu cẩn thận thì tai nạn giao thông sẽ đem đến cho các bạn một sự đau khổ ghê gớm. Không riêng gì cho một mình các bạn mà cả gia đình của các bạn, không những thế mà còn những gia đình của những người khác nữa. Các bạn nên nhớ kỹ! Do đâu?? Do các bạn chưa rèn luyện đức cẩn thận! Đó là một tai nạn đau thương và thê thảm nhất của đời người, nhưng hằng ngày nó vẫn xảy ra trên khắp mọi nẻo đường đất nước.

Trên cuộc đời này, dù các bạn làm bất cứ một việc gì mà thiếu đức hạnh cẩn thận thì vẫn không đem đến cho các bạn sự an vui và hạnh phúc. Các bạn nên ghi nhớ những lời dạy này. Chúng tôi nói ra những lời này là những lời khuyên chân thật từ trong tận đáy lòng của chúng tôi. Hằng ước mong sao cho mọi người sống trên hành tinh này đều có đức hạnh cẩn thận để không làm khổ mình khổ người, để mang lại sự an vui cho nhau.

Đây là đức hạnh cẩn thận trong việc giao thông trên đường bộ, và còn biết bao nhiêu đức hạnh cẩn thận trong cuộc sống của các bạn mà

các bạn cần phải học hỏi rất nhiều. Học hỏi rất nhiều để sống có đạo đức làm người. Một đạo đức xem thì rất tầm thường, nhưng lại rất cao thượng, vì chính nó không làm khổ mình, khổ người.

CHUYÊN CHỖ QUÁ TẢI LÀ MỘT
HÀNH ĐỘNG COI THƯỜNG
SINH MẠNG CỦA MÌNH VÀ MỌI NGƯỜI

(Ngày 13/02/2011, Công an TP Đà Nẵng bắt giữ xe khách “nhồi” đến 103 hành khách, dư 39 khách so với quy định - Ảnh trên báo mạng DanTri.com.vn)

Đức hạnh cẩn thận đòi hỏi ở các bạn phải có một sự tỉnh thức. Sự tỉnh thức là sự chú ý từng hành động, từng việc làm của chính bạn. Do đó bạn mới thấy được tánh cầu thả và bê bối của bạn; bạn mới thấy được cái sai cái đúng của bạn. Nhờ đó bạn mới kiểm điểm lại những hành động

của mình để không gặp thất bại trong bất cứ mọi việc làm nào. Nhờ đó các bạn mới tìm thấy sự cẩn thận của mình là một điều quan trọng rất cần thiết nhất cho đời sống của các bạn. Cho nên, người lái xe luôn luôn lúc nào cũng phải cẩn thận, cũng phải đề cao cảnh giác mọi chướng ngại sẽ xảy ra, để kịp thời làm chủ tốc độ chiếc xe của mình, thì mới bảo đảm an toàn trên tuyến đường. Và như vậy, tai nạn giao thông sẽ không bao giờ xảy đến. Tai nạn giao thông sẽ không bao giờ xảy đến là một hạnh phúc rất lớn cho mọi người và cho chính bản thân của các bạn.

Người lái xe cẩn thận như vậy là người đang thực hiện đạo đức làm người không làm khổ mình, khổ người; không đem đến tai họa cho mình, cho người. Người lái xe cẩn thận như vậy là người sống trong đạo đức cao thượng, biết giữ gìn và thương yêu sự sống của mọi người. Người lái xe cẩn thận như vậy là người đáng ca ngợi, tán thán, khen tặng và đáng kính trọng.

Tuy hành động lái xe tầm thường, nhưng biết cảnh giác, cẩn thận từng giây, từng phút để không xảy ra sự đau thương mất mát. Đó là người thực hiện đạo đức cao thượng có lòng thương yêu, thương yêu sự sống của muôn người.

Vì thế, luật lệ giao thông phải giữ gìn rất

nghiêm túc, không hề vi phạm. Người lái xe như thế là người từng sống với đức tính cẩn thận. Đức tính cẩn thận là một hành động sống đạo đức tuyệt vời, khiến cho người có đức tính này luôn luôn sống một đời sống thanh nhàn, an lạc, yên vui và hạnh phúc. Tóm lại, đức tính cẩn thận là một hành động đạo đức làm người mà con người ai cũng cần phải học, học để khi làm một việc gì đều đem đến sự thành tựu viên mãn, đem đến sự an vui, hạnh phúc và tránh được những điều làm khổ mình, khổ người.

CÁC CÔ “ANH HÙNG XA LỘ”

(Nhóm nữ sinh Hà Nội kẹp 4, “quen” đội mũ bảo hiểm - Ảnh trên Internet)

ĐỨC TÍNH CẦU THẢ LÀ MỘT TAI HẠI CHO MÌNH, CHO NGƯỜI

*N*gười lái xe có tính cầu thả là lái xe chạy ẩu, chạy không kể sinh mạng ai hết. Người lái xe cầu thả là người thiếu đạo đức làm người, án mạng có thể xảy ra, sự đau khổ có thể đem đến cho mọi người và chính bản thân của họ.

Người lái xe cầu thả là người tự sát mà không biết; là người giết người mà không hay; là nhà tù đang mở cửa để mời đón họ vào. Người lái xe cầu thả thì cửa địa ngục đang mở rộng chờ đón họ. Tính cầu thả thiếu cẩn thận là những đức tính xấu cần phải từ bỏ, vì nó sẽ mang đến tai họa khổ đau cho mình, cho người.

Người lái xe cầu thả thì tốt hơn là đừng lái xe, đừng hành nghề lái xe. Vì lái xe như vậy sẽ không đem đến sự tốt đẹp cho mình, mà còn có hại cho người khác. Người có tính cầu thả là người thiếu đạo đức làm người đối với chính bản thân của mình. Với bản thân của mình mà mình còn thiếu đạo đức với nó, thì đối với người khác làm sao mình có đạo đức cho được.

Người nào muốn lái xe thì hãy bỏ tính cầu

thả, tập dần đức hạnh cẩn thận, kỹ lưỡng, thì mới lái xe được an toàn trên đường đi, và cuộc đời mới có được an lạc, hạnh phúc.

MỘT SỰ MẤT MẮT TO LỚN DO TAI NẠN GIAO THÔNG ĐỂ LẠI

Lái xe không cẩn thận có thể đưa đến những hậu quả thương đau. Một chiếc xe đung và lật đổ như thế này thì sinh mạng những người trên xe còn đâu nữa (Tai nạn giao thông tại Ninh Thuận ngày 30/5/2011 làm 4 người chết, 41 người bị thương - Ảnh trên báo mạng ThanhNien.com.vn)

Cuộc sống của người cầu thả, không cẩn thận, thiếu ngăn nắp thì nhà ở của họ là ổ chuột, bừa bãi, dơ bẩn, hôi hám thiếu vệ sinh, v.v...

Tính cầu thả là một tánh xấu, trong nhà không ngăn nắp, bừa bãi, lối sống như ổ chuột, như chúng tôi đã nói ở trên. Mỗi lần muốn làm một việc gì thì phải đi tìm vật dụng mất nhiều

thì giờ vô ích, từ đôi dép để không ngay ngắn, đến sách vở, báo chí đọc xong là ném bừa bãi. Vào nhà trông thấy như một nhà kho đủ loại đồ đạc không có ngăn nắp.

Người có tính cầu thả, không thứ tự thường hay rối việc, mất thì giờ. Vào trong phòng của người có tính cầu thả thì đồ đạc, chần chiếu ngổn ngang, quần áo bừa bãi bỏ đó. Giày dép chiếc ở gầm giường, chiếc ở xó cửa. Trên bàn sách vở bừa bộn, quyển thì rách gáy mất bìa, quyển thì lọ lem dính mực.

Người có tính cầu thả, là họ không biết rằng cuộc sống có nhiều việc phải làm, và mỗi việc bị hạn định trong khuôn khổ cụ thể, vì luôn luôn có những công việc sắp đến chờ ta thực hiện. Do vậy, phải sắp xếp thì giờ để khỏi chông chéo, dồn đuổi chúng ta vào sự rối việc. Và muốn công việc được sớm hoàn thành, đồ đạc dụng cụ phải được sắp xếp ngăn nắp, để khi cần đến, không cần loay hoay tìm kiếm, khiến nhiều khi ta bị quẫn trí bực dọc, chẳng làm gì được.

Vào một ngôi nhà có ngăn nắp, không cầu thả, đồ đạc vật dụng được sắp xếp ngay ngắn đâu ra đấy, dễ tìm, dễ thấy, muốn tìm vật gì thì ngay đó đã có liền, khỏi phải mất công đi tìm kiếm. Nhà có ngăn nắp không cầu thả thì trông vào có cảm giác rất dễ chịu và thích thú.

Tính cầu thả ra đường lái xe sẽ gây tai nạn

làm đau khổ cho mình, cho người. Còn ở trong nhà thì bừa bãi, không ngăn nắp, không thú tự, giống như ổ chuột bẩn thỉu, làm cho ngôi nhà trông thấy trở nên bực bội, khó chịu, v.v...

Làm con người hãy cố khắc phục, từ bỏ tính cầu thả, luôn luôn tập tành đức hạnh cẩn thận từ trong mọi công việc, để chóng hoàn thành người tốt, công việc tốt.

Tóm lại, khi các bạn lái xe ra đường, các bạn hãy tập đức hạnh cẩn thận để tránh tai nạn giao thông xảy ra, để không mang lại sự khổ đau cho mình, cho người. Đó là một đạo đức cao quý về lòng thương yêu sự sống của con người mà các bạn hãy thực hiện cho bằng được, để các bạn khỏi mang tiếng là người thiếu đạo đức làm người. Thiếu đạo đức làm người là một điều chịu thiệt thòi rất lớn cho đời sống của các bạn. Các bạn nhớ kỹ!

Làm người khó lắm các bạn ạ! Hờ ra một chút mà đã vô tình làm khổ mình là mình thiếu đạo đức với mình. Mình thiếu đạo đức với mình thì mình làm sao sống có đạo đức với người khác được. Phải không hỡi các bạn?

Đức hạnh cẩn thận không riêng về phần kiểm soát cơ thể và tinh thần của mình, mà còn phải kiểm soát rất cẩn thận, an toàn cho xe trước khi lái, Phải xem thắng, ga, số, lốp xe, những ốc bánh xe, đèn pha, đèn báo hiệu dừng, quanh trái,

quanh phải, xăng, nhớt... Khi nào thấy xe được an toàn thì mới lái, dù là xe hai bánh cũng phải kiểm soát cẩn thận, vì không cẩn thận như vậy có thể xảy ra tai nạn giao thông khiến mình chết và người khác chết.

ĐỂ XE GIỮA ĐƯỜNG LÀ HÀNH ĐỘNG
THIỆU ĐẠO ĐỨC LÀM NGƯỜI,
LÀM CẢN TRỞ SỰ GIAO THÔNG

Người có tính cầu thả là người đã tự phí thì giờ một cách vô lý và đời sống luôn luôn gặp nhiều sự bất an (“Quên” mũ bảo hiểm, dựng xe giữa đường thách thức cảnh sát - Ảnh trong báo mạng VnExpress.net)

Một tai nạn giao thông xảy ra chưa kể đến một sự mất mát to lớn đối với những chiếc xe hư hỏng, trở thành phế thải như một đồng sắt vụn... hằng năm với số tiền quá lớn do tai nạn giao thông gây ra, mà chúng ta đành phải vứt bỏ

một cách hết sức vô lý. Cũng như một sự tổn thương không thể bù đắp nổi cho nhiều gia đình trong xã hội. Phải gánh vác, phải nuôi nấng số người mất trí, điên loạn, hoặc tật nguyên dở sống dở chết suốt cuộc đời. Chính tai nạn giao thông do các bạn gây ra đã cướp mất biết bao tài sản và nhân tài trong xã hội. Còn thời gian và lương tâm của các y, bác sĩ, thay vì tập trung cứu những trường hợp khẩn cấp, trọng đại hơn... lại bỏ ra tổn hao với những lý do thật vô lý và đáng tiếc ấy. Nếu các bạn sống có đầy đủ đạo đức giao thông thì làm gì có những sự hao tài, tổn của, mất mạng, tật nguyên vô lý và đáng trách ấy. Phải không hở các bạn?

Kiểm soát xe cộ cẩn thận là một hành động đạo đức nhân bản - nhân quả. Người biết kiểm soát xe cộ an toàn như vậy là người sống có đạo đức biết thương mình thương người, là người xứng đáng cho ta kính phục và học hỏi theo gương hạnh cẩn thận cao quý ấy.

Đức hạnh cẩn thận luôn luôn xứng đáng được tán thán và ca ngợi, khi những người nào đã thực hiện sống được với nó. Nó sẽ giúp cho đời sống của các bạn một niềm hạnh phúc, an vui chân thật. Và các bạn nên hãnh diện với những việc làm này, vì đức hạnh cẩn thận sẽ mang đến niềm vui cho mọi người. Và nó còn đem đến sự thành công tốt đẹp trong mọi việc làm của các bạn. Nhất là lái xe, nó mang đến

cho các bạn một sự an toàn, yên ổn trên lộ trình đi bất cứ nơi đâu.

Đức hạnh cẩn thận không những có lợi ích trong việc lái xe được an toàn trên đường đi, mà còn giúp cho các bạn làm bất cứ một việc gì trong đời sống của bạn. Nó đều mang đến cho bạn những sự thành công tốt đẹp.

UỐNG RƯỢU SAY LÁI XE LÀ MỘT TAI HẠI RẤT LỚN CHO MÌNH VÀ MỌI NGƯỜI

*N*gười lái xe không nên uống rượu, vì uống rượu say lái xe dễ xảy ra tai nạn giao thông.

Khi người uống rượu say, tâm trí không còn sáng suốt, mất sức tự chủ, chỉ còn biết hành động theo sự kích thích của men rượu. Lái xe như vậy rất là tai hại, dễ gây ra tai nạn giao thông, làm hại mình hại người. Nhất là những người lái xe đò chuyên chở hành khách. Sáu, bảy mươi sinh mạng hành khách trên xe đều do người lái xe, nếu sơ xảy một chút thì sáu, bảy mươi sinh mạng này còn chi. Cho nên, trách nhiệm và bổn phận của người lái xe rất nặng đối với mạng sống của những người này, như sợi chỉ mảnh treo chuông. Đó là nói những sinh mạng trên xe, còn những sinh mạng đi dưới đường thì không thể lường được, nếu chỉ cần thiếu cẩn thận một chút thì mạng của con người không còn.

Vì thế, người uống rượu say mà lái xe là

người xem thường mạng sống của hành khách trên xe của mình, của mọi người đi đường và của chính bản thân mình. Người lái xe như vậy xem mạng sống như cỏ rác, như chỉ mảnh treo chuông.

CẤP CỨU NẠN NHÂN TAI NẠN GIAO THÔNG

Bệnh viện Chợ Rẫy TP Hồ Chí Minh trong những ngày lễ, Tết thường đông nghẹt nạn nhân bị tai nạn giao thông. Điều này do đâu? Phải chăng rượu, bia là thủ phạm chính gây ra tai nạn trong những ngày này? (Ảnh trên báo mạng ThanhNien.com.vn)

Tâm trí người uống rượu say không còn tỉnh táo như người bình thường, mà mất sức tự chủ, không còn làm chủ tốc độ chiếc xe, vì thế án mạng sẽ dễ dàng xảy ra.

Họ không còn tư duy, suy nghĩ thương những người khác, khi tai nạn xảy ra là khiến cho bao nhiêu người đau khổ. Phần đông tai nạn giao

thông trên đường bộ xảy ra đều do tài xế lái xe uống rượu say và thiếu cẩn thận, vi phạm luật đi đường.

Khi một người uống rượu say thì không còn biết luật lệ và đạo đức giao thông là gì cả. Cho nên xem thường sự sống của mình và mọi người.

MỘT TAI NẠN GIAO THÔNG KHỦNG KHIẾP DO UỐNG RƯỢU SAY

Thật là kinh khủng, cả người và cả chiếc xe gắn máy đều bị cán nát (Ảnh trên Internet)

Hỡi các bạn lái xe! Các bạn nên nhớ, khi đã uống rượu, dù chưa say nhưng các bạn phải quyết định không lái xe, vì lái xe rất nguy hiểm cho các bạn, cho hành khách và cho mọi người đi trên đường.

Muốn tránh sự đau khổ sẽ xảy ra cho mình

và cho mọi người, và nhất là trách nhiệm, bổn phận của một người lái xe, các bạn phải giữ gìn đạo đức làm người cho trọn vẹn, thì không lý do gì khi lái xe mà các bạn uống rượu. Dù việc uống rượu đó có chính đáng, nhưng các bạn cũng nên từ chối. Phải không hề các bạn?

Tóm lại, các bạn lái xe dù xe hai bánh, xe bốn bánh, xe khách, xe tải, xe hàng, v.v... đều không nên uống rượu, vì sinh mạng của mọi người đang ở trong bàn tay của các bạn. Chỉ cần sơ hở một chút thì những sinh mạng này chẳng còn nữa. Chúng tôi thật sự tha thiết kêu gọi lòng yêu thương của các bạn đối với mọi người, để không còn thấy sự đau khổ xảy ra vì tai nạn giao thông. Các bạn hãy cố tránh những tai nạn thảm thương này và sự đau khổ của nhiều người.

KHI CƠ THỂ MỆT NHỌC, BUỒN NGỦ THÌ KHÔNG NÊN LÁI XE

*D*ang lái xe trên tuyến đường dài, cơ thể mệt nhọc dễ sanh ra buồn ngủ. Lúc bấy giờ các bạn dừng xe lại, tìm nơi nào đi ngủ một giấc cho cơ thể thoải mái trở lại. Có nghĩa là cơ thể không còn uể oải buồn ngủ nữa, thì các bạn sẽ tiếp tục lái xe. Và như vậy sinh mạng mọi người trên xe, cũng như những người đang đi trên đường sẽ được bảo đảm an toàn hơn nhiều. Nhờ đó mà những tai nạn giao thông sẽ không xảy ra. Phải không hở các bạn?

Những việc làm này là những hành động đức hạnh cẩn thận, bảo vệ sự sống cho mình và cho mọi người, thật đáng ca ngợi, tán thán và khen tặng.

Phàm ở đời làm người, chúng ta phải biết thương yêu sự sống của mình, của mọi người khác. Đừng vì sự sống của mình mà lái xe chạy ẩu, nhẩn tâm gây ra tai nạn giao thông, và như vậy là sống trên sự đau khổ của người khác. Sống như vậy là sống hèn hạ, là sống ích kỷ, là sống thiếu lòng thương yêu, là sống vô đạo đức, là sống ngu si, đem sự đau khổ và chết chóc vào

thân mình, thân người mà không biết.

MỘT TAI NẠN GIAO THÔNG
DO PHÓNG NHANH, VƯỢT ẦU

(Tai nạn ngày 16/5/2011 tại tỉnh Quảng Nam: chiếc xe chạy ẩu bẹp nát hết cabin, tài xế bị thương nặng - Ảnh trên báo mạng BaoDatViet.vn)

Đừng vì miếng cơm, manh áo và những vật chất tầm thường của cá nhân mà chà đạp lên sự sống của người khác, bằng cách lái xe tranh giành hành khách, chạy lạng lách, vượt ẩu, vượt tả với tốc độ kinh hồn. Tai nạn giao thông có thể xảy ra không lường trước được. Phải không hề các bạn? Chúng ta là loài người, một loài động vật có trí tuệ thông minh hơn các loài động vật khác. Cho nên chúng ta không thể sống như các loài vật, chỉ biết tranh giành miếng ăn, mà phải vượt lên trên hơn chúng. Phải sống như thế nào

để đúng đạo đức làm một con người thật là con người, đừng sống như một con thú vật. Phải không hề các bạn?

Những chiếc xe đồ tranh nhau rước khách, chạy bất kể mạng sống của mọi người trên xe cũng như đang đi dưới đường. Đó là những hành động thiếu đạo đức, đó là vì sự sống của mình mà chà đạp lên sự sống của những người khác. Chiếc xe đồ này tranh khách với chiếc xe đồ khác, trên một tuyến đường biết bao nhiêu lần suýt gây ra án mạng. Nhưng không thể nào tránh khỏi tai nạn giao thông được, sẽ có ngày...

Sống như vậy là không có đạo đức làm người các bạn ạ! Sống như vậy chỉ là một lối sống của loài động vật không hơn, không kém, chỉ biết có mình mà không biết có người. Sinh mạng con người rất quý, các bạn lái xe phải cẩn trọng từng phút, từng giây, từng khắc, từng giờ, để bảo vệ mạng sống của mọi người. Vì gây ra tai nạn giao thông là đem đến sự đau khổ cho nhiều người, nhiều gia đình và tài sản cũng hao tổn không phải ít.

Khi bị buồn ngủ mà lái xe là nguy hiểm nhất. Chúng tôi nhớ có một lần đi đường từ Tây Ninh về Trảng Bàng, trong lúc trời đang trưa nắng gắt, người lái xe chở chúng tôi lại ngủ quên, chiếc xe lao thẳng xuống mương bên vệ đường. May mắn thay, chúng tôi chỉ bị thương nhẹ mà

thôi.

Nhưng dù sao nó cũng là một bài học về đạo đức làm người cho những người lái xe, cho những người đang hành nghề lái xe. Dù xe nhỏ, xe lớn cũng đều phải cảnh giác, cẩn trọng khi lái xe.

Tuy bị thương nhẹ, nhưng cả tháng vết thương của chúng tôi mới lành. Nếu lỡ đã chết người thì sao? Hối hận quá phải không hỡi các bạn? Nhưng hối hận còn có nghĩa lý gì, khi đã chết rồi thì không thể nào sống lại được.

BUỒN NGỦ LÁI XE DỄ GÂY TAI NẠN

(Tai nạn ngày 24/7/2010 trên cầu dẫn số 7, khu vực hầm đường bộ Hải Vân, do lái xe buồn ngủ đâm vào giải phân cách, làm xe nổ 2 lốp trước và lật nhào - Ảnh trên báo mạng DanTri.com.vn)

Bởi vậy, lái xe thiếu cảnh giác, không cẩn

thận là đem đến sự đau khổ cho nhiều người như chúng tôi đã nói ở trên.

Khi lái xe thấy cảm giác buồn ngủ thì nên dừng xe lại, đình chỉ ngay liền và tìm chỗ đi ngủ. Khi nào tỉnh giấc, cơ thể thoải mái, hết buồn ngủ thì mới bắt đầu lái xe lại. Đó là một giải pháp hay nhất, một đức hạnh cần thận để bảo vệ sinh mạng của mình và mọi người. Dừng xe lại để đi ngủ là một hành động biết thương mình, thương người, biết xem sự sống của mình và của những người khác là quý báu. Dừng lái xe để đi ngủ là một hành động thương mình, thương người, thương sự sống của mọi người. Các bạn lái xe biết dừng xe lại để đi ngủ, để giúp cho cơ thể thoải mái là một hành động đạo đức đáng ca ngợi và đáng khen tặng.

Người có đạo đức giao thông thì mỗi mỗi hành động lái xe rất cẩn thận và kỹ lưỡng, vì mạng sống của mọi người đang ở trong bàn tay của mình. Nếu chỉ cần hơi hồng một chút là ân hận suốt đời.

Phàm ở đời người ta thường bảo: “*Ngừa bệnh hơn trị bệnh*”. Người lái xe biết ngăn ngừa trước những tai nạn giao thông xảy ra, là phải biết ngăn ngừa khi lái xe thì không được uống rượu; khi lái xe không được ngủ gục; khi lái xe không được ở trong tâm trạng buồn phiền, lo lắng; khi lái xe phải cẩn thận, trong người có

bình thì không được lái xe. Nghĩa là luôn phải đề cao cảnh giác, ngăn ngừa những điều nói trên là người lái xe có lương tâm, có lương tri, có lòng thương yêu sự sống của mình và của những người khác. Đó là những hành động đạo đức làm người rất đáng được mọi người khen tặng và kính phục.

Tóm lại, chúng tôi kêu gọi các bạn lái xe, các bạn vì bản phận, trách nhiệm đạo đức làm người không làm khổ mình, khổ người. Các bạn hãy cẩn thận, đề phòng mọi tình huống sẽ xảy ra, cảnh giác từng cử chỉ hành động của những đối tượng xung quanh xe mình đang di chuyển. Để không bao giờ vô tình gây ra tai nạn giao thông chết người, chết một cách thê thảm, đau thương; chết một cách oan uổng, thảm thương mà mọi người ai trông thấy cũng đều thương tâm và đau xót.

LÁI XE ĐỪNG VƯỢT, QUA MẶT ẦU

Này các bạn lái xe, khi lái xe trên đường các bạn đừng vượt xe ầu, qua mặt một chiếc xe khác một cách thiếu cẩn thận, thiếu đề phòng, thiếu sự dự đoán thời gian và không gian, không cân nhắc kỹ lưỡng, các bạn có thể gây ra tai nạn giao thông. Nhất là xe của các bạn là loại xe gắn máy nhỏ, hai bánh, các bạn sẽ bị ép giữa hai xe lớn. Chùng đó các bạn mất hết sự bình tĩnh, đôi mắt các bạn hoa lên, màu đen chụp xuống, chiếc xe của bạn sẽ bị xe khác cán lên và bạn chỉ còn giãy giụa với chiếc xác không hồn... Các bạn nên nhớ điều này, vì trường hợp này đã xảy ra rất nhiều, mà báo Công An Thành Phố Hồ Chí Minh đã đăng tin và kèm theo hình ảnh, người và xe bị cán nát, trông thấy mà kinh hãi.

Thường tai nạn giao thông xảy ra là do những chiếc xe qua mặt ầu, không dự đoán được không gian và thời gian qua mặt. Vì thế bị kẹt vào giữa hai chiếc xe lớn mà đành phải chịu chết một cách oan uổng và tức tối.

Tai nạn giao thông đường bộ thường xảy ra với những người chạy xe ầu, không thông luật lệ giao thông hoặc bất kể luật pháp đi đường.

Những người như vậy là những người thiếu đạo đức làm người, thường làm khổ mình khổ người.

NHIỀU TÀI XẾ CHUYÊN NGHIỆP
VÌ TIỀN MÀ COI RẺ TÍNH MẠNG MỌI NGƯỜI,
BẤT CHẤP LUẬT LỆ GIAO THÔNG

(Taxi vượt đèn đỏ ngày 30/6/2011 tại đường Khuất Duy Tiến, Hà Nội, khi bị cảnh sát giao thông chặn đầu ra lệnh dừng xe, thì vẫn tiếp tục cho xe chạy, làm hất chiến sỹ cảnh sát lên nắp capo - Ảnh trên báo mạng BaoLaoDongThuDo.com.vn)

Có dịp về thành phố Hồ Chí Minh, chúng tôi đã chứng kiến những người lái xe trên các đường phố. Chỗ ngã ba, ngã tư nào có cảnh sát công lộ đứng gác, thì các bạn lái xe còn giữ được một ít luật lệ giao thông. Còn chỗ ngã ba, ngã tư đường nào không có cảnh sát giao thông

gác giữ gìn, thì các bạn lái xe chạy vượt ẩu, bất kể đèn xanh, đèn đỏ. Vượt ẩu, qua mặt, chạy xe ào ào như gió, xem tai nạn giao thông như không có. Vượt mặt trông qua đèn đỏ như bầy bò chẳng khác. Trông nhìn vào mặt của những người này đều là những người có học thức: học sinh, sinh viên, giáo viên, giáo sư, kỹ sư, kiến trúc sư, bác sĩ, dược sĩ, v.v... toàn là dân trí thức của thành phố, toàn là những người có kiến thức sâu rộng. Thế mà đạo đức làm người... nhất là đạo đức giao thông lại không biết, thì thật là khiếm khuyết quá lớn đối với nền giáo dục của nước nhà.

Thảo nào, người dân thành phố đã xem thường luật lệ giao thông đường bộ như vậy, thì dân các tỉnh làm sao tránh khỏi những điều vi phạm này. Do đó làm sao không xảy ra tai nạn giao thông. Báo chí đã đăng tin tức, hằng ngày tai nạn giao thông xảy ra khắp trên các nẻo đường đất nước, không ngày nào là không có người chết và người bị thương, nhất là nơi đông người như: Thủ Đô, Thành Phố, Thị Xã, Thị Trấn, v.v...

Chúng tôi rất đau lòng, nếu là dân thôn quê, kiến thức kém, chưa hiểu luật lệ đi đường, chưa thông đạo đức nhân bản - nhân quả làm người, dân trí ở nông thôn còn lạc hậu, chỉ vì ít học. Còn dân ở thành phố là dân có học thức, họ là bác sĩ, kỹ sư, giáo sư, giáo viên, luật sư, kiến

trúc sư, thương gia, học sinh, sinh viên và các công nhân viên chức, v.v... Thế mà luật lệ giao thông không rõ sao? Thế mà đạo đức nhân bản làm người không rõ sao?

Ra đường chen lấn làm cho ùn tắc cả một đoạn đường dài, khiến cho sự giao thông qua lại rất là khó khăn. Phải đợi có cảnh sát dẹp lối hướng dẫn đường mới khỏi ùn tắc, mới làm cho trục lộ giao thông trở lại bình thường.

MỘT ĐOẠN ĐƯỜNG BỊ ùN TẮC
MÀ CỨ LƯỚT TỚI
LÀ THIẾU ĐẠO ĐỨC LÀM NGƯỜI

(Đường Trường Chinh TP Hồ Chí Minh thường xuyên xảy ra tắc nghẽn giao thông - Ảnh trên Internet của Báo Lao Động ngày 18/9/2008)

Đến ngã tư, ngã ba đường, trong những giao lộ, người dân thành phố ăn mặc rất sang, thế mà lái xe vượt đèn xanh, đèn đỏ, hoặc vượt qua

ranh giới người đi bộ một cách thiếu luật lệ và đạo đức giao thông. Với những hành động như vậy, rõ ràng là dân thành phố chưa biết luật lệ và chưa học đạo đức giao thông làm người.

Trên các trục lộ giao thông, trông họ giống như một đàn bò đang chen lấn bắt kẻ luật lệ, vượt đèn đỏ một cách ngang nhiên và vượt cả lên mức ranh giới người đi bộ, làm cho người đi bộ qua đường rất khó khăn.

Thỉnh thoảng chúng tôi mới về thành phố một lần, gặp những lúc tại các ngã tư, ngã ba đường, có các học sinh mang gậy gộc, dây. Mỗi lần đèn đỏ bật lên, là các em học sinh phải giăng một sợi dây ngang qua đường để ngăn chặn không cho có các lái xe vượt qua ranh giới người đi bộ. Có ngăn chặn như vậy thì các lái xe mới tuân theo luật lệ giao thông, còn không có các em học sinh và người cảnh sát giao thông gác giữ như vậy thì mọi người lướt tới chen chúc nhau như đàn thú.

Xin lỗi các bạn! Chúng tôi dùng những danh từ không mấy lịch sự như: “*đàn bò, đàn thú, loài thú vật...*” Đó là lòng thương yêu chân thật của chúng tôi đối với các bạn, mong muốn các bạn tự giác nhìn lại mình còn có những hành động của loài thú vật nữa không? Một con người là con người thì không thể nào chấp nhận những hành động đó. Phải không hề các bạn? Các bạn

hiểu cho, đây là những lời chân tình nhắc nhở các bạn, chứ không phải mắng chửi các bạn. Mắng chửi các bạn để làm gì? Có ích lợi gì cho chúng tôi đâu? Đứng trước tai nạn giao thông thiệt rơi, máu đổ, ai mà không thương tâm và đau xót.

SINH VIÊN TÌNH NGUYỆN THAM GIA GIỮ GÌN TRẬT TỰ AN TOÀN GIAO THÔNG

*(“Chiến sỹ áo xanh” giữ trật tự giao thông -
Ảnh trên báo mạng MucTim.com.vn)*

Vì thế, nên chúng tôi nói thật, nói mạnh, nói thẳng, nói không tư vị. Nói để các bạn xấu hổ, để các bạn sửa sai lại những hành động còn thiếu đạo đức, để các bạn trở thành những người có đạo đức, để các bạn trở thành người dân Việt Nam tốt đẹp và cao thượng, xứng đáng là con Tiên cháu Rồng. Vậy chúng tôi có những lời gì

sơ sót, xin các bạn vui lòng thứ cho.

Trong tình trạng này, chúng tôi nhận xét con người còn mang bản chất loài thú vật, chưa biết tôn trọng đạo đức và luật lệ đi đường. Nhất là dân thành phố mà để cho các em nhỏ học sinh ngăn chặn giữ gìn như vậy thì chẳng khác nào như người mục đồng chăn giữ một đàn bò.

Nhìn các em học sinh và những người cảnh sát công lộ, chúng tôi tưởng chừng họ giống như những người chăn bò bên nước Mỹ. Các bạn có cảm tưởng này không? Chứ thấy hình ảnh này chúng tôi xót xa lắm các bạn? Con người không thể là con thú vật được. Sao chúng ta lại sống như con thú vật. Có đau lòng không các bạn?

Muốn thoát khỏi tình trạng này, chỉ có cách là tất cả mọi người trong chúng ta đều được nhà nước tổ chức cho học tập và để thẩm nhuần được đạo đức giao thông. Từ đó ai ai cũng có ý thức tự giác giữ gìn luật lệ giao thông, không phải “bị chặn” nữa. Các bạn có đồng ý không?

Đứng trước tình trạng đạo đức con người đang xuống dốc như vậy, chúng tôi xin kêu gọi nhân dân Thủ đô, các Thành phố, Thị xã, Thị trấn, các tỉnh, huyện phải làm gương đạo đức giao thông cho người dân nông thôn của chúng tôi là những người ít học, chỉ mới xoá được nạn mù chữ.

Hỡi các bạn dân Thủ đô, Thành phố, Thị xã,

Thị trấn... các bạn hãy giữ gìn và tuân theo luật lệ đi đường. Dù có cảnh sát giao thông gác đường hay không có, cũng nên giữ gìn luật lệ đi đường nghiêm chỉnh. Để làm gương cho những người nông dân ở nông thôn, để tránh đi những tai nạn xảy ra chết người, gây tang tóc thương đau cho mọi người, mọi gia đình. Chúng tôi có dùng lời lẽ hơi nặng nề đối với các bạn thì xin các bạn tha thứ, chỉ vì nhìn thấy tai nạn giao thông làm cho chúng tôi không thể cầm được nước mắt đau thương và nức nở trong lòng.

NẾU VẮNG BÓNG NGƯỜI CẢNH SÁT
CÔNG LỘ, THÌ LIỆU MỌI NGƯỜI CÓ NHỚ
GIỮ GÌN LUẬT LỆ GIAO THÔNG?

Người cảnh sát công lộ dầm mưa dãi nắng để bảo vệ sinh mạng mọi người, nhưng mọi người không biết bảo vệ sinh mạng mình. Vì thế mà tai nạn giao thông thường xảy ra (Người nữ cảnh sát đang điều khiển giao thông trên đường phố Sài Gòn - Ảnh trên báo mạng VietNamNet.vn)

Người dân Thủ đô, Thành phố, các Thị xã, Thị trấn, v.v... phải làm gương tốt cho toàn dân trong nước, thì người ngoại quốc đến nước ta (Việt Nam), họ sẽ không xem thường dân tộc của chúng ta là lạc hậu, là không có đạo đức giao thông và không biết luật lệ giao thông.

Người dân Thủ đô, Thành phố, Thị xã, Thị trấn là những người dân được tiếp cận ánh sáng văn minh, khoa học hiện đại hoá. Thì đạo đức cần phải nêu gương tốt, phải nghiêm chỉnh thực hiện và chấp hành luật lệ đạo đức giao thông đường bộ. Không hề vi phạm luật lệ giao thông thì mới xứng đáng là đàn anh có học thức, có hiểu biết, có hành vi văn minh, có đạo đức nhân bản - nhân quả, có những hành động không làm khổ mình, khổ người, thì mới xứng đáng được mọi người ca ngợi và khen tặng là dân thành phố có trí thức, có văn minh.

Đứng trước tình trạng đạo đức của con người đang xuống dốc, chúng ta là những người dân Việt Nam thì phải noi gương Tổ Tiên của chúng ta, làm sáng tỏ lại đạo đức làm người. Trong đạo đức làm người thì đạo đức giao thông là những hành động tiết kiệm máu xương của cô bác, anh chị em, con cháu của chúng ta. Thì chúng ta cần phải nghiêm chỉnh thi hành luật lệ giao thông, đừng để cho người cảnh sát giao thông bắt phạt chúng ta là hèn hạ các bạn ạ!

Chúng ta là những người dân Việt Nam anh hùng, con cháu của Trung Vương, Triệu Âu, thì chúng ta phải làm gì cho xứng đáng dòng giống Tiên Rồng. Muốn xứng đáng dòng giống Tiên Rồng, con cháu của Trung Vương, Triệu Âu thì phải thực hiện đạo đức nhân bản - nhân quả làm người. Muốn thực hiện đạo đức nhân bản - nhân quả thì phải thi hành luật lệ giao thông nghiêm chỉnh.

Khi phạm luật lệ giao thông, mà còn lớn tiếng cãi vã với người hành pháp thì thật là đáng trách, đáng chê. Vì mạng sống của ai mà người cảnh sát phải chịu dầm mưa dãi nắng, đứng đầu đường, ngã ba, ngã tư?

Hỡi các bạn thanh niên nam nữ! Đừng vì một cái nhìn, háy, liếc, ngó của một chàng thanh niên hay của một cô thiếu nữ khác khi lái xe vượt qua mặt các bạn. Các bạn đừng nổi máu anh hùng, chạy bất kể mạng sống, để so tài cao thấp thì đó là quá ngu si, quá dại dột.

Hơn thua nhau không phải ở chỗ này, các bạn ạ! Mà chỗ lái xe đi đường phải cẩn thận, sống đúng đạo đức và luật lệ giao thông làm người, để không xảy ra những tai nạn làm khổ mình, khổ người. Đây là chỗ hơn nhau của các bạn.

Trên đường đi từ Thành phố Hồ Chí Minh đến Bà Rịa - Vũng Tàu. Đến xa lộ Biên Hoà, từ sau lưng chúng tôi một chiếc xe Honda lướt

nhanh qua, một chàng thanh niên tuổi còn học trò quay nhìn lại cười, mấy cháu thanh niên khác đang lái xe rất cẩn thận. Nhưng vì nụ cười và cái nhìn thách thức, mấy cháu thanh niên không dẫn được máu anh hùng, nên rô ga phóng nhanh theo, lao mình như chiếc tên, bất kể người hoặc xe cộ khác trên đường. Chỉ trong chớp mắt là mấy cháu thanh niên đã mất hút. Nhưng, khi xe chúng tôi đến ngã ba Đại Hàn, thì ôi thôi! Một cảnh tượng hãi hùng, một chiếc xe tải đã cán bể đầu, óc văng tung toé, chàng thanh niên mà chúng tôi đã gặp trên đường đi lúc nãy.

KHÔNG THIẾU NHỮNG “ANH HÙNG XA LỘ”
LÀ CÁC EM HỌC SINH

Các em học sinh dễ đua đòi, bốc đồng, ngông cuồng thể hiện bản lĩnh lái xe lạng lách, phóng nhanh, vượt ẩu mà quên đi sự quý giá sinh mạng của mình và của mọi người (Ảnh trên Internet)

Hỡi các cháu thanh thiếu niên! Chỉ một phút nông nổi mà các cháu không làm chủ được tâm mình, để dẫn đến một sự khổ đau cho cha mẹ, anh chị em và những người thân thương của các cháu. Các cháu có biết không? Khi các cháu bị tai nạn giao thông chết, cha mẹ và anh chị em của các cháu khổ đau như ai bút từng đoạn ruột. ***“Công cha như núi Thái Sơn. Nghĩa mẹ như nước trong nguồn chảy ra”***.

Công ơn cha mẹ sanh thành các cháu, phải chịu nhiều cực khổ, cay đắng mới nuôi nấng các cháu lớn khôn, “lưng dài vai rộng”. Thế mà các cháu ra đường không bảo vệ mạng sống của mình, để mong có ngày báo đáp ơn sanh thành dưỡng dục.

Các cháu phải sống, sống như thế nào để làm cho cha mẹ không buồn khổ, là các cháu đã đền đáp công ơn trời biển của người. Nếu các cháu làm phiền lòng cha mẹ, là các cháu đã phụ ơn sanh thành của người, thì các cháu không xứng đáng là con người. Con thú vật nó còn biết thương cha mẹ huống là con người. Phải không hỡi các cháu? Chúng ta là con người có trí tuệ hiểu biết, có sự tư duy, suy nghĩ thì phải biết đâu là phải và đâu là không phải; biết đâu là ác và đâu là thiện; biết đâu là làm khổ cho mình và đâu là không làm khổ cho mình; biết đâu là làm khổ cho người và đâu là không làm khổ cho người.

Thế sao các cháu nữ đành lòng nào làm khổ cha mẹ. Cho nên ra đường lái xe thì các cháu phải cẩn thận, đừng chạy quá tốc độ làm chủ, đừng lạng lách, đừng vượt qua mặt xe khác mà không đoán được tốc độ xe, thì rất là nguy hiểm. Đừng lái xe khi uống rượu say, đừng lái xe khi buồn ngủ, đừng lái xe khi có tâm trạng buồn lo sầu khổ, đừng lái xe khi cơ thể mệt nhọc, đừng vui chơi với bè bạn mà hăng máu anh hùng “xa lộ” là uống công cha mẹ sanh thành dưỡng dục, uống công chín tháng mang nặng đẻ đau của mẹ.

Các cháu nên nhớ kỹ, làm người phải có đạo đức, nhất là đạo đức giao thông. Vì thiếu đạo đức này sinh mạng của các cháu như chỉ mảnh treo chuông; vì thiếu đạo đức này sẽ làm khổ mình, khổ người và khổ cả bao nhiêu người khác nữa.

Nếu trên đường đi ai thiếu sự cẩn thận, không tuân hành luật lệ giao thông, không học đạo đức giao thông, thì không thấy được bổn phận và trách nhiệm của mình đối với sự sống còn của mọi người. Khi ấy tai nạn giao thông sẽ dễ dàng xảy đến. Xảy đến với những cái chết thảm thương và đau khổ. Phải không hỡi các cháu? Các cháu cần phải cẩn thận khi lái xe ra đường. Công ơn cha mẹ nặng lắm các cháu ạ!

Muốn tai nạn giao thông chấm dứt, thì các

cháu đi bộ cũng như lái xe phải thấy bốn phận đạo đức làm người trên tuyến đường mình đang đi và lái xe. Phải cẩn thận, phải cân nhắc kỹ lưỡng khi bước chân ra đường, khi chiếc xe của mình lao tới. Có như vậy thì không còn ai chết vì bị xe đụng nữa. Sự đau thương này sẽ chấm dứt.

TAI NẠN GIAO THÔNG LÀM MẤT MẮT RẤT NHIỀU SINH MẠNG VÀ TÀI SẢN CỦA ĐẤT NƯỚC

(Các nạn nhân đang được cấp cứu tại Bệnh viện đa khoa tỉnh Ninh Thuận, trong vụ tai nạn xe khách lật nhào làm 4 người chết, 41 người bị thương ngày 30/5/2011 - Ảnh trên báo mạng ThanhNien.com.vn)

Trong sự rèn luyện đạo đức nhân bản - nhân quả làm người không có khó khăn. Chỉ cần tập luyện cho thành thói quen, nhất là đạo đức giao thông. Hằng ngày phải tự ám thị tâm mình bằng

câu: “Khi ra đường đi bộ hay lái xe, ta hãy cẩn thận giữ gìn luật đi đường nghiêm chỉnh, không được vi phạm”.

Học đạo đức giao thông, khi ra đường chúng ta phải nhớ và áp dụng cho rõ từng hành động, để tránh tai nạn giao thông và không bao giờ xảy ra khổ đau cho mình, cho người. Có như vậy mới trở thành thói quen Đạo Đức Làm Người.

Chương II:

ĐẠO ĐỨC

HIẾU SINH

TÌNH MẸ CON

Vượn mẹ và vượn con luôn luôn sống sát bên nhau.

LÒNG THƯƠNG CON

Năm ấy, chúng tôi học lớp ba tiểu học, trường Tiểu Học Hốc Môn. Với bài tập đọc, tựa đề: “*Lòng thương con của một con vượn mẹ*”.

Khi con vượn mẹ bị tên, rút mũi tên ra, ngửi mũi tên, nó biết ngay mũi tên có chất độc. Biết rằng mình sẽ không còn sống được bao lâu nữa, bèn trao con cho chồng nó, là con vượn đực, rồi buông tay rơi xuống chết.

Tuy tuổi còn thơ ấu, nhưng chúng tôi cũng không cảm được nước mắt, nước mắt của chúng tôi thương xót con vượn mẹ. Thương xót lòng thương con của con vượn mẹ. Đọc bài tập đọc này chúng tôi nghẹn ngào. Thầy giáo của chúng tôi cũng khóc và cả lớp bạn bè của chúng tôi cũng khóc. Thương con vượn mẹ biết mình sắp chết, biết mình sẽ không còn gần bên chồng, bên con nữa. Nó cũng giống như một người mẹ sắp lìa con mà vẫn còn muốn bảo vệ con mình, nên trao con cho chồng rồi yên tâm mà chết, vì tin rằng chồng sẽ thay mình bảo vệ và nuôi con lớn khôn.

So sánh tình thương con của con người và con vật thì cũng giống như nhau, lòng thương yêu con của chúng thì cũng chẳng khác gì lòng thương yêu con của một người mẹ. Chúng ta

thương con bao nhiêu, thì loài động vật cũng thương con bấy nhiêu. Phải không hề các bạn?

CÓ LÒNG THƯƠNG MỚI ĐEM LẠI SỰ AN LÀNH CHO NHAU

Một con chó mẹ đang cho 3 chú hổ con bú như một người mẹ nuôi con, tại vườn bách thú Kansas, Mỹ. Thật là hy hữu! (Ảnh trên Internet). Thế giới động vật đâu thiếu lòng yêu thương với nhau “Một con ngựa đau cả tàu không ăn cỏ”.

Một hôm, chúng tôi được Thầy giáo hướng dẫn đến đình làng cắm trại. Sau khi cắm trại xong, một người bạn học của chúng tôi, trông thấy một tổ quạ trên cây sao to. Anh bạn của chúng tôi trèo lên để bắt quạ con. Nhưng khi anh vừa trèo lên được nửa cây, thì hai con quạ cha và mẹ của chúng kêu la âm ỉ, rồi bay xông vào người, đầu, cổ, mặt của anh bạn mổ, cắn,

đá. Dù anh hết sức chống cự, nhưng hai con quạ vì lòng thương con, vì muốn bảo vệ con, nên liều chết xông vào mổ, cắn, đá đầu, mắt, tai của anh bạn. Khiến cho anh ta không thể nào chống trả được và cũng không còn trèo tiếp tục được, đành phải tụt xuống.

Loài động vật tuy bé nhỏ, nhưng rất can đảm. Khi lòng thương yêu ấy được bộc phát, thì con vật cũng như con người xem cái chết nhẹ như lông hồng. Đối với con người thì hai con quạ chỉ là con vật bé tí ti, còn chúng ta ví như là người khổng lồ. Thế mới biết lòng thương yêu con cái của loài vật, chúng chẳng hề sợ hãi xông thẳng vào cắn, mổ, đá và kêu la âm ỹ. Tiếng kêu la của chúng như tiếng kêu cầu cứu, tiếng kêu trời cứu của chúng ta vậy.

Trước lòng thương con của con vượn và hai con quạ, các bạn nghĩ sao? Lòng thương con của chúng có giống lòng thương con của con người không? Chắc không khác phải không hỡi các bạn?

Như vậy, loài vật cũng biết có tình thương, cũng biết có khổ đau, cũng biết có buồn rầu, tử biệt sinh ly, cũng biết có ham sống, sợ chết, cũng biết có vui, có mừng, v.v... như chúng ta vậy. Về tình cảm thì chúng cũng như chúng ta, nhưng chúng không hơn chúng ta, là vì con người chúng ta có trí thông minh.

VẠN VẬT CÒN BIẾT THƯƠNG YÊU NHAU,
SAO CON NGƯỜI KHÔNG BIẾT
YÊU THƯƠNG CON NGƯỜI?

“Thổ tử hồ bi”, con thổ chết con chồn còn biết khóc thương, huống hồ chúng ta là con người. Sao chúng ta lại không biết thương nhau, lại đánh, chửi mắng nhau.

(Nữ sinh bị giật tóc, đánh đập, sau đó còn bị xé áo do ghen tuông, ngày 23/10/2010 tại Cẩm Phả - Ảnh trên Internet).

Sao chúng ta lại không biết thương sự sống của muôn loài? Lại nỡ nhẫn tâm giết hại và ăn thịt chúng? Sao chúng ta lại đành tâm sống trên sự đau khổ của muôn loài vật khác như vậy? Chúng ta là con người hay là ác thú? Chúng ta là con người hay là ác quỷ???

Con người hơn con vật ở trí thông minh. Trí thông minh giúp con người chúng ta chinh phục được không gian, sáng tạo ra vật chất để phục

vụ đời sống của con người, khắc phục được thiên nhiên để quân bình nhịp sống con người và thời tiết. Tuy con người làm được những việc lớn như vậy, nhưng chúng ta vẫn mãi khổ, khổ vì đời sống của chúng ta không lúc nào được an ổn yên vui, mọi vật đều có thể làm cho tâm hồn chúng ta bất an, bất toại nguyện; khổ vì những cảnh tử biệt sinh ly; khổ vì tuổi già yếu, cơ thể tàn tạ mệt nhọc run rẩy, lụm cùm, lẫn lộn; khổ vì bệnh tật, nay đau mai ốm; khổ vì chết, chết là một sự hành hạ ghê gớm của cơ thể, đau nhức tận cùng mà không ai là người tránh khỏi.

Muốn thoát ra những nỗi khổ đau này, chỉ có con đường duy nhất là chúng ta hãy trở về LÒNG THƯƠNG YÊU SỰ SỐNG của muôn loài. Vì chính lòng thương yêu ấy mới đem lại cho tâm hồn của chúng ta một sự thanh bình. Lòng thương yêu ấy chính là “Đạo Đức Hiếu Sinh”.

ĐẠO ĐỨC HIẾU SINH

Vậy đạo đức hiếu sinh là gì? Đạo đức hiếu sinh là lòng thương yêu tất cả những sự vật đang sống trong môi trường sống. Hay nói một cách khác cho dễ hiểu hơn, là chan hoà tình cảm thân thương của chúng ta đến từng cỏ cây, đất đá, núi sông, thời tiết nắng mưa, gió bão, v.v... cùng các loài động vật... đang sống quanh chúng ta. Từng giây, từng phút chúng cùng ta đang hít thở trong bầu không khí trong lành và đang rung động trong từng nhịp sống của nhau. Xét cho cùng, con người cũng như tất cả các loài động vật khác đều có lòng yêu thương, lòng thương yêu ấy được thể hiện qua đạo đức nhân bản - nhân quả. Nếu không thể hiện qua được đạo đức nhân bản - nhân quả thì con người sẽ khổ đau biết dường nào.

Người ta kể rằng loài chim cuốc, nếu con đực hay con cái bị bắt đi, thì con kia còn lại thỉnh thoảng kêu suốt đêm trường, không còn thích ăn uống và trong thời gian ngắn thì cũng chết theo con kia, chết trong đau khổ, trong thương nhớ. Loài chim thú mà còn có đạo đức, đạo nghĩa, lòng thương yêu nhau như vậy. Thì con người nghĩ như thế nào? Chúng ta có bằng loài chim thú hay không?

Người ta cũng vậy, cũng đau khổ và yêu thương, cũng tình sâu nghĩa nặng tận cùng như vậy. Nhưng vì có lý trí khôn ngoan hơn loài vật, có đạo đức hơn loài vật, vì thế mà con người dễ khuây khoả. Vì bổn phận, vì trách nhiệm đạo đức nhân bản - nhân quả không được phép làm cho mình khổ, mà cũng không được làm cho những người khác khổ, nên chúng ta biết cách ngăn ngừa và diệt những nhân quả ác, làm cho đời sống của chúng ta hết đau khổ, tâm hồn chúng ta được bình thường và an lạc.

Từ chỗ trực tiếp nhìn thấy lòng yêu thương loài cầm thú, và tư duy tận cùng lòng thương yêu ấy, chúng ta rút ra được một bài học yêu thương sự sống của muôn loài động vật. Dù bất cứ như thế nào, đối với loài động vật chúng ta đều phải có lòng thương yêu. Nhưng coi chừng lòng yêu thương ấy đặt không đúng chỗ, nó trở thành ích kỷ, nhỏ mọn, hẹp hòi, cá nhân, ác độc, hung bạo, vô đạo đức, không lương tri lương năng, v.v... và cuối cùng nó trở thành ác pháp hại mình, hại người, hại muôn vật. Có nghĩa là chúng ta thương con vật này giết hại con vật khác... Hay giết con vật khác làm thực phẩm cho con vật này.

Nếu chúng ta biết đặt lòng yêu thương ấy đúng chỗ, thì nó trở thành đạo đức nhân bản - nhân quả không làm khổ mình, khổ người và khổ tất cả chúng sanh. Nó mang cho môi trường

sống này một tình thương bao la vô tận.

THIÊN NHIÊN LÀ MỘT MÔI TRƯỜNG SỐNG,
ĐỂ SINH SÔI VÀ NUÔI SỐNG MUÔN LOÀI

Thời tiết nắng, mưa, gió, bão và ngàn cây cỏ cùng vạn vật đang hoà mình sống chung trong môi trường sống, trong không gian và thời gian một cách linh động vô cùng. Nếu trong đó thiếu lòng yêu thương thì sống gió ba đào nổi dậy như điên, như dại... (Ảnh trên Internet)

Môi trường sống trên hành tinh này là một môi trường sống chung của các loài động vật cùng những loại cỏ cây. Vì thế, tất cả các loài động vật trên hành tinh này đều phải thương yêu nhau, đừng giết hại lẫn nhau, dù là cỏ cây cũng đừng giết hại chúng một cách vô lý. Nhổ một cây cỏ, bẻ một cành cây không lý do chánh đáng là phạm sự sống trên hành tinh này. Mọi loài

phải thương yêu nhau như con một nhà, như cùng một cha mẹ. Bởi vì chúng ta sanh ra từ môi trường sống này, nương tựa vào môi trường sống này mà lớn lên, như nương tựa vào cha mẹ và anh em, chị em của chúng ta. Nếu không có cỏ cây và các loài động vật thì chắc chắn chúng ta cũng không thể sống được. Thế sao chúng ta lại nở nhãn tâm huỷ hoại môi trường sống. Tức là chúng ta không yêu thương sự sống.

Nắng mưa gió bão không có, thì môi trường sống cũng không có, môi trường sống không có, thì làm gì có chúng ta, có muôn loài cỏ cây và động vật. Cho nên, môi trường sống chính là cha mẹ chung của chúng ta, của muôn loài vạn vật và cỏ cây.

Chúng ta là những người thừa hưởng sự sống quý báu ấy, thế mà chúng ta không biết bảo vệ và giữ gìn nó, lại đang tâm huỷ diệt nó. Chính chúng ta đang tâm huỷ diệt nó, nên chúng ta phải gánh chịu hậu quả bao nhiêu sự khổ đau, chứ không phải sự khổ đau từ đâu đem đến cho chúng ta. Chúng ta đã làm, cứ tưởng sự khổ đau ấy từ một thế giới nào mang đến, từ những con người khác, từ một loài vật khác mang đến. Hay từ một sự ngẫu nhiên vô tình mang đến. Vì thế chúng ta luôn đấu tranh với nhau để tự tồn, nhưng không ngờ chúng ta đã tự ngu si huỷ diệt sự sống của mình.

ĐẠO ĐỨC HIẾU SINH THỂ HIỆN LÒNG THƯƠNG YÊU GIỮA HỔ VÀ LỢN

(Hổ mẹ chăm sóc đàn lợn con tại vườn thú Sriracha, Thái Lan - Ảnh trên Internet)

Có thấu rõ môi trường sống là ơn sâu nghĩa nặng của mọi loài, nhất là loài người, thì chúng ta mới bảo vệ và giữ gìn nó, không để cho nó bị ô nhiễm, bị hư hoại.

Hiện giờ chúng ta chưa thông suốt đạo đức hiếu sinh, vì thế mỗi hành động cá nhân của chúng ta đã vô tình huỷ hoại sự sống trên hành tinh này, khiến cho muôn loài khổ đau lại càng khổ đau hơn.

Lòng hiếu sinh sự sống là sự biết ơn sâu sắc của chúng ta đối với sự sống của muôn loài. Có muôn loài mới có sự sống của chúng ta ngày hôm nay, không thể nào có một vật gì mà sống

đơn điệu một mình được. Sự sống của muôn loài là sự nương tựa vào nhau để mà sống. Có hiểu được như vậy, chúng ta mới thấy mọi vật đang sống quanh ta là rất quan trọng cho đời sống của chúng ta. Đã quan trọng cho đời sống của chúng ta, sao chúng ta lại nhẫn tâm giết hại chúng? Sao chúng ta lại nhẫn tâm ăn thịt chúng? Biết rõ sự sống trên hành tinh là như vậy, thì chúng ta làm sao lại không thương sự sống của nhau, tức là của muôn loài. Phải không hỡi các bạn?

Xét cho cùng tận, thì mọi vật sinh ra cũng cùng một cha, một mẹ như trên chúng tôi đã nói. Vì thế, chúng ta phải thương yêu nhau, phải thương yêu môi trường sống của chúng ta như thương cha mẹ vậy. Thương yêu nhau sao các bạn lại nỡ nhẫn tâm đốt rừng, phá rừng làm cho ngàn cây nội cỏ phải khô héo và chết đi, làm cho các loài động vật không còn chỗ ở, chỗ sống. Như vậy là lòng hiếu sinh của các bạn sao? Các bạn đốt rừng phá cây là giết hại sự sống của muôn loài, như vậy là các bạn đã thiếu đạo đức hiếu sinh đối với sự sống của muôn loài và chính là đối với sự sống của các bạn. Tại sao vậy? Tại vì khi các bạn phá rừng, rừng bị phá không còn đủ sức để ngăn giữ bão tố và lũ lụt, do đó nên thủy tai lũ lụt sẽ đến với các bạn. Thủy tai lũ lụt không phải ngẫu nhiên mà đến viếng thăm các bạn. Mà chính các bạn đã làm ra

nó. Nếu các bạn không đốt rừng, chặt cây, giết hại chúng sanh thì làm sao có những người thân của các bạn bị chết trôi, của cải tài sản của các bạn bị trôi mất và tiêu tan hết sạch sản nghiệp.

ĐẠO ĐỨC HIẾU SINH THỂ HIỆN LÒNG THƯƠNG YÊU GIỮA MÈO VÀ CHUỘT

Một con mèo ăn chung cùng đĩa với một con chuột thật là hy hữu, nhưng đây là một sự thật (Ảnh trên Internet)

Các bạn biết thương yêu và giữ gìn bảo vệ sự sống của muôn loài, thì muôn vật muôn loài sẽ bảo vệ mạng sống của các bạn. Các bạn có thấy chăng? Một con chó liều mình để cứu chủ, một con ngựa liều chết để mang thầy chủ nó về tận nhà. Thế nên chúng ta đừng vì một lý do gì mà sát hại sự sống của nhau trên hành tinh này. Phải không hở các bạn?

Thương yêu nhau bằng danh từ ngôn ngữ thì

vẫn chưa đủ, mà phải biến nó ra hành động bảo vệ, giữ gìn, không giết hại lẫn nhau, không ăn thịt nhau, giúp nhau trong khi hoạn nạn, giúp nhau trong khi gặp khó khổ, luôn lúc nào cũng không làm khổ mình, khổ người và muôn loài vạn vật dù là cỏ cây. Những hành động ấy mới thật sự là yêu thương sự sống. Thương yêu sự sống bằng hành động như vậy tức là đạo đức hiếu sinh.

Bởi vì không có con vật nào khi sinh ra đời mà không sợ chết, sợ đau khổ. Nhưng vì tuổi thọ nhân quả của chúng chỉ có thể sống trong một thời gian nhất định, như con người chỉ sống cao lắm là trên trăm tuổi, không thể trên hai, ba trăm tuổi được; con ve sầu chỉ sống trong mùa hạ ba tháng mà thôi, v.v...

Theo định luật của nhân quả, tức là theo định luật của môi trường sống, dù muốn, dù không thì những loài động vật sống trên hành tinh này đều có một chu kỳ sống chết nhất định rõ ràng, qua nghiệp lực của mỗi loài: con ve sầu thì ba tháng, con chó cao lắm là 15 năm, và mỗi loài đều có tuổi thọ nhất định của nó. Muốn hơn cũng không thể nào được, dù có thể kéo dài sự sống trong một vài năm, nhưng trong một vài năm ấy là những năm sống trong đau khổ hơn là an vui. Tuổi càng già bệnh càng nhiều, do cuộc đời sống không biết thương yêu sự sống.

ĐẠO ĐỨC HIẾU SINH THỂ HIỆN LÒNG THƯƠNG YÊU GIỮA NGƯỜI VÀ SƯ TỬ

Sư tử là một loài thú hung ác. Vậy mà người đàn ông này vẫn chơi đùa thân thiết với chúng. Hình ảnh này xác định muôn vật và loài người có thể trở thành là những người bạn thân. Phải không các bạn? (Ảnh trên Internet)

Muốn kéo dài mạng sống ra mà không bị bệnh đau và khổ sở, thì phải bằng cách sống đúng đạo đức hiếu sinh, sống mà không làm một loài vật nào khổ đau, sống mà không giết một loài vật nào cả. Có nghĩa là không lấy sự đau khổ của vật khác mà nuôi thân mạng mình; có nghĩa là không lấy sự đau khổ của người khác vật khác làm sự vui cho mình, như giết chúng sanh ăn thịt, như ăn trộm, ăn cướp. Hoặc bằng

những thủ đoạn gian xảo, lường lặn cướp công, cướp của của người khác. Hoặc dùng những trò chơi như chọi trâu, đua ngựa, đấu bò, chọi gà, chọi cá, chọi dế, đấu võ, v.v...

Nếu người nào sống mà tránh mọi việc làm ác như trên, thì tuổi thọ sẽ dài lâu. Tuổi thọ dài lâu là nhờ ở tâm hồn thanh thản, an lạc và vô sự, vì không có ác pháp.

Nếu con người có trí tuệ thông minh hơn, muốn cho sự sống được kéo dài tuổi thọ thì thứ nhất phải biết bảo vệ môi trường sống trên hành tinh này. Nghĩa là đừng để loài vật lớn ăn thịt loài vật bé, loài vật bé ăn thịt loài vật bé hơn nữa, và chính bản thân của mình không nên giết hại và làm đau khổ các loài vật khác.

Ngày xưa, ông Trang Tử có nêu ra một câu chuyện mang đầy tính chất hung ác, với hình ảnh cụ thể về cuộc sống của các loài động vật trên hành tinh này, kể cả con người.

Câu chuyện như thế này: “Một ông thợ săn đang rình rập bắt một con chim ó; con chim ó đang rình rập bắt một con chim sâu; con chim sâu đang rình rập bắt một con bọ ngựa và con cạp đang rình rập bắt ông thợ săn”. Cuộc sống của muôn loài trên hành tinh này là như thế. Vì thế làm sao thoát khổ được. Có một tôn giáo đã xác định điều này: **“Đời là biển khổ”**. Biết đời là khổ, nhưng không ai biết cách làm cho đời

thoát khổ, vì thế mà từ sự khổ này chồng lên sự khổ khác.

Với hình ảnh ông Trang Tử đã nêu ra, là một hình ảnh linh động cụ thể đầy tính sát hại lẫn nhau của các loài động vật trên hành tinh này. Hình ảnh này nói lên được sự thiếu đạo đức hiếu sinh từ con người đến các loài động vật khác.

MUÔNG THÚ VÀ CON NGƯỜI CÓ THỂ TRỞ THÀNH NHỮNG NGƯỜI BẠN THÂN

(Gấu Baloo, sư tử Leo và hổ Shee Khan sống thân thiết bên nhau từ khi 2 tháng tuổi tại trung tâm Noah's Ark, Mỹ - Ảnh trên Internet)

Không biết đạo đức hiếu sinh, nên từ loài người đến loài vật đang phá hoại sự sống của nhau trên hành tinh này, chứ không bao giờ biết bảo vệ sự sống của nhau. Trong khi mọi vật đều

sinh ra cùng chung trong một môi trường sống. Thế mà đành lòng giết hại và ăn thịt lẫn nhau. Đó là một hình ảnh độc ác; một hình ảnh thiếu đạo đức nhân quả; một hình ảnh đau khổ mà loài người và các loài động vật đang tự sát, đang phá hoại sự sống trên của mình, để mà tự giết dần mòn theo các duyên trong luật nhân quả.

Bởi vậy, nếu con người mà không học đạo đức nhân bản - nhân quả thì không làm sao hiểu được đạo đức hiếu sinh. **Không hiểu được đạo đức hiếu sinh thì lòng thương yêu sự sống trên hành tinh này làm sao có được. Mà không có thương yêu sự sống trên hành tinh này thì chắc chắn môi trường sống của chúng ta sẽ do chúng ta huỷ diệt.** Do chúng ta sẽ làm ô nhiễm vì tâm ác độc giết hại sự sống của nhau, tạo thành một không gian ác khí. Do thế, tuổi thọ con người và các loài động vật khác không thể tăng lên thêm tuổi được, mà còn có chiều lui sụt. Tuổi thọ lui sụt là do bệnh tật nan y của thời đại; là do sự tàn phá của bom đạn chiến tranh; là do ăn uống nhiều chất độc; là do ăn ở thiếu vệ sinh; là do không biết giữ gìn môi trường sống trong sạch, thường làm ô nhiễm.

Nếu môi trường sống của chúng ta bị ô nhiễm, dù chúng ta có khéo léo bồi dưỡng trong ăn uống và tập thể thao, thể dục hoặc tập dưỡng sinh, thì cũng không thể kéo dài tuổi thọ ra thêm được.

Đạo đức nhân bản - nhân quả đã xác định điều này. Nếu môi trường sống được bảo vệ, loài vật không bị giết hại, bầu không khí trong sạch, thanh tịnh, không có sát khí của chúng sanh bị giết, không có thải ra những chất ô nhiễm hoặc những khí độc và những chất thuốc độc do các nhà máy sản xuất vật gia dụng thải ra, thì sức khỏe con người gia tăng, tuổi thọ sẽ kéo dài thêm nhiều.

ĐẠO ĐỨC HIẾU SINH THỂ HIỆN LÒNG THƯƠNG YÊU GIỮA NGƯỜI VÀ CÁ

(Một huấn luyện viên đang chơi đùa với chú cá kình tên là Lovey tại Nhật Bản - Ảnh trên Internet)

Bởi vậy, chính lòng thương yêu sự sống của muôn loài động vật, đó là lòng thương yêu chính bản thân mình. Lòng thương yêu ấy là đạo đức nhân bản - nhân quả, nó sẽ chuyển đổi được

bệnh tật, khổ đau, tai nạn, khiến cho đời sống của chúng ta thanh thản, an lạc, yên vui và hạnh phúc. Nhờ thế mà tuổi thọ của chúng ta được kéo dài và kéo dài mãi mãi với một tâm hồn thanh thản, an lạc và vô sự.

Các tôn giáo dạy chúng ta ăn chay, cũng là để thực hiện đạo đức thương yêu ấy, chứ không phải ăn chay để được sanh lên cõi Thiên Đàng, Cực Lạc. Chính ăn chay là vì lòng thương yêu sự sống, vì không muốn thấy sự đau khổ của mình, của người và của những loài vật khác. Vì muốn bảo vệ sự sống của mình và sự sống của muôn loài vạn vật khác, nên chúng ta ăn chay.

Để thực hiện được đạo đức hiếu sinh cho bằng được, chúng ta phải cố gắng bảo vệ và giữ gìn môi trường sống. Đó là không nên sát hại sự sống trên hành tinh này, dù là một cọng cỏ chưa phải lúc nhỏ cũng không nên nhỏ, huống là loài động vật. Phải không hở các bạn?

THƯƠNG YÊU SỰ SỐNG CỦA MUÔN LOÀI LÀ THƯƠNG YÊU MÌNH

*N*ếu xung quanh chúng ta toàn là sự chết thì chúng ta cũng không sống được. Ví dụ: ngàn cây nội cỏ chết khô và tất cả loài động vật cũng đều chết sạch thì phỏng chừng chúng ta có sống được hay không? Chắc là không. Phải là không hề các bạn? Mọi vật đều chết thì chúng ta sống với ai đây? Sống một mình trợ trợ làm sao sống được các bạn ạ! Thế mà mọi vật đang sống quanh ta thì chúng ta lại muốn chà đạp lên sự sống đó, để mà sống một mình. Các bạn có thấy ai sống một mình chưa?

Giả thử, nếu cỏ cây trên hành tinh này đều bị huỷ diệt sạch, thì sự sống của các bạn có sống được hay không? Cỏ cây đều diệt sạch thì thú vật cũng không sống được huống là con người. Cho nên sự sống của ngàn cây nội cỏ rất quan trọng, nó chính là sự sống chung của muôn loài. Vì thế chúng ta hãy bảo vệ môi trường sống, bảo vệ môi trường sống tức là đạo đức hiếu sinh.

Sức sống của ngàn cây nội cỏ và vạn vật đều có một sự liên hệ với sự sống của chúng ta, rất

rõ ràng và cụ thể. Thiếu sự sống của muôn loài thì thế gian này trở thành khô cằn; thì thế gian này trở thành là đất chết; thì môi trường sống này không còn gọi là môi trường sống được nữa.

MÀU XANH CỦA NGÀN CÂY NỘI CỎ
LÀ SỨC SỐNG CỦA CHÚNG TA

Nhìn ngàn cây nội cỏ có một màu xanh tươi mát dịu, đó là sức sống của ngàn cây nội cỏ khiến cho sự sống của chúng ta, hay nói khác và rõ hơn là tâm hồn của chúng ta có một sự cảm nhận dễ chịu, mát mẻ và êm ả (Ảnh trên Internet)

Có thương yêu sự sống của muôn loài động vật và cỏ cây thì mới bảo vệ được sự sống của chính mình, mới có thật sự yêu thương mình, mới đem lại sự an lành, yên vui cho cuộc sống của mình. Minh mới thấy được đạo đức nhân bản - nhân quả là chính thiện pháp, là chân hạnh phúc của đời người.

Vì thương mình sao mình lại nở nhần tâm không thương loài vật khác, trong khi những loài vật khác cũng ham sống sợ chết như mình; vì thương mình sao mình lại nhần tâm chà đạp lên sự sống của người khác, vật khác bằng cách mắng mỏ chửi mắng họ, trong khi ai cũng muốn sống an vui, thanh thản không phiền não, không đau khổ. Vì thương mình sao mình lại nhần tâm gian xảo lừa đảo, cướp giật tài sản của người khác, trong khi ai cũng muốn giữ gìn và bảo vệ tài sản của mình. Vì thương mình sao ta lại nhần tâm đốt phá rừng, giết hại sinh linh, trong khi mọi vật đều muốn sống bên loài người. Các bạn có thấy chẳng? Những cây cỏ sống quanh bên người thì xinh tươi tốt đẹp hơn những cây cỏ sống xa người. Tình cỏ cây đối với con người mà còn vậy, thì con người sao lại nhần tâm cho đành. Phải không hề các bạn?

Chúng ta hãy xem những loài vật sống quanh ta như là bạn, như là những người thân thương. Chúng ta có thấy chẳng? Một con chó, một con mèo, một con gà, con vịt, cho đến trâu, bò, dê, ngựa, v.v... nói chung là tất cả những loài vật mà chúng ta nuôi, dù là cạp beo, rắn độc, thú dữ, khi đã được chúng ta nuôi dưỡng thì chúng trở thành những người bạn thân của chúng ta. Khi chúng ta đi xa về, lâu ngày vắng mặt, gặp lại chúng ta, chúng đều vui mừng hơn hờ, quây quần bên ta, như không bao giờ muốn rời xa

nhau.

Khi có những người thân trong gia đình mất, chúng cũng buồn rầu khổ đau, bỏ ăn, bỏ uống, **chúng cũng biết thương yêu chúng ta như những người thân, như cha mẹ, như anh chị em trong nhà.** Cớ sao chúng ta lại nhẫn tâm không thương chúng như những đứa con của chúng ta vậy. Nỡ tâm nào chúng ta bắt chúng đem ra làm thịt để ăn. Rồi còn bảo rằng: “Nhân dưỡng vật, vật dưỡng nhân”. Thật là lời nói che đậy, đầy lòng ác hiểm và sâu độc. Tấm lòng của những người này chai lì như cây đá. Họ đâu còn có tình cảm, tình người, tình vật. Họ đâu còn có cảm thông gì được lòng thương yêu của loài động vật đối với con người, với chúng ta. Có thương yêu sự sống của vạn vật thì mới bảo vệ được sự sống của chính mình, mới có thật sự thương mình. Tại sao vậy?

Vì có thương yêu sự sống của muôn loài thì chúng ta mới có bảo vệ sự sống ấy. Có bảo vệ sự sống ấy thì chính là chúng ta bảo vệ môi trường sống chung, thì cuộc sống của chúng ta mới có sự an lành. Còn chúng ta huỷ diệt sự sống của muôn loài chính là chúng ta huỷ diệt sự sống của mình.

Ví dụ: Vì chặt cây, đốt rừng, phá hoại sự sống của loài thảo mộc, khiến cho đồi núi khô trọc, màu xanh tươi đã mất. Nhìn vào cảnh ấy

như nóng cháy ruột gan, chúng ta có một cảm giác buồn thương và đau khổ. Màu xanh tươi của ngàn cây nội cỏ đã biến mất, khiến cho thời tiết khô khan cần cỗi lại càng khô khan, cần cỗi hơn. Vì thế, con người dễ sanh ra bệnh tật khó trị.

NGÀN CÂY NỘI CỎ ĐANG KHÔ CHẾT LÀ CHÚNG TA ĐANG CHẾT

Nhìn ngàn cây nội cỏ có một màu vàng cháy khô cần cỗi, đó là sự sống của ngàn cây nội cỏ đã đi vào cõi chết, để lại cho tâm hồn của chúng ta những cảm nhận già nua, buồn chán và khổ đau. Thấy ngàn cây nội cỏ khô chết, lòng chúng ta đau nhói lên như chính ai đang cắt đứt từng đoạn ruột, như chính mình đang chết khô cần theo cảnh vật và tâm hồn mình cũng không thấy ham thích sống khi chung quanh mình có một sự chết, một sự chết buồn thảm (Ảnh trên Internet)

Rừng cây bị phá huỷ, bầu không khí thì ô nhiễm, con người thì luôn luôn thải ra những từ

trường ác độc, thường sát hại sanh linh để ăn thịt. Do thế, cuộc sống con người thường hay bị thiên tai lũ lụt. Thiên tai lũ lụt do con người tạo ra, chỉ vì phá hoại sự sống trên hành tinh này, chỉ vì làm ô nhiễm nó.

Khi rừng bị phá huỷ thì loài thú vật cũng không còn chỗ sống, thế là phá rừng là phá sự sống của muôn loài. Lòng thương yêu sự sống của muôn loài vạn vật là đạo đức hiếu sinh, nó là những hành động đạo đức trong nền đạo đức nhân bản - nhân quả không làm khổ mình, khổ người và khổ chúng sanh.

Nhìn chung, mọi người trong cuộc sống hiện giờ trên thế gian này, dù là người có tôn giáo hay không tôn giáo đều thiếu đạo đức hiếu sinh. Thiếu đạo đức hiếu sinh tức là thiếu sự bảo vệ và giữ gìn môi trường sống của quả địa cầu.

Có những tôn giáo dạy tín đồ ăn chay làm lành. Nhưng không phải vì đạo đức hiếu sinh mà ăn chay, mà vì giáo điều của tôn giáo đó. Vì ăn chay làm lành để được phước báo không tai nạn, bệnh tật và được sanh lên Thiên Đàng, Cực Lạc, để được chư Phật, chư Bồ tát gia hộ.

Có những người ăn chay là để trị bệnh chứ không phải vì đạo đức hiếu sinh; cũng có những người ăn chay là để tu tập Thiền định, để có thần thông pháp thuật hoặc để trở về nhập vào với bản thể vũ trụ; cũng có người ăn chay là để

đến khi chết, linh hồn được sanh lên cõi Phật, Niết Bàn, chứ không phải vì đạo đức hiếu sinh. Chính vì ăn chay làm lành như thế, nên thảo nào bệnh tật, thiên tai, hoả hoạn, động đất, lũ lụt, bão tố, v.v... không năm nào là không xảy ra, không năm nào là không cứu trợ.

Trước cảnh tai hoạ người chết, của cải bị phá huỷ này hằng năm, mà người ta không truy tìm nguyên nhân nào đã gây ra, để có biện pháp ngăn ngừa và khắc phục.

Này các bạn thân mến! Lòng thương yêu sự sống của chúng ta nếu thực hiện được đối với những loài động vật, từ loài động vật nhỏ tí ti như: loài côn trùng... đến những loài vật có thân mình to lớn như: rắn, voi, cá...; từ những loài gia súc nuôi trong nhà như: trâu, bò, heo, dê, gà, chó... đến những loài vật hoang dã như: nai, hươu, khỉ, vượn, chồn cheo, sóc, nhím... **nếu chúng ta biết thương yêu chúng, thì chúng sẽ trở thành những người bạn thân thương của chúng ta, hay còn hơn thế nữa**, chúng sẽ trở thành những đứa con thân yêu của chúng ta vậy. Do lòng thương yêu ấy mà mọi vật có một cuộc sống tươi mát, an lành, hạnh phúc, yên vui. Và vì vậy bệnh tật, thiên tai, hoả hoạn, lũ lụt, bão tố cũng không có. Thời tiết lúc nào cũng mưa thuận, gió hoà.

Các bạn có nhìn thấy chẳng? Một vị tu sĩ có

đạo đức hiếu sinh, đang sống với lòng thương yêu của mình đối với những loài thú vật hoang dã trong rừng sâu. Chúng luôn gần gũi bên vị tu sĩ như một người cha, một người mẹ, một người anh, một người chị, một người em thân thương, Mỗi khi người tu sĩ đi vắng, chúng cũng biết buồn rầu nhớ mong. Khi người tu sĩ trở về, chúng rủ nhau nhảy nhót, ra chào đón vui mừng hơn hở. Rõ ràng, tất cả loài động vật đều sống có tình cảm như nhau: biết thương yêu, biết buồn rầu, biết khổ đau khi xa vắng nhau, khi chia lìa nhau; biết vui mừng, hân hoan khi trùng phùng, sum họp.

ĐÔI BẠN THÂN

Chó là loài vật thân thiết và rất trung thành với con người, vậy mà nhiều người còn đang tâm giết hại và ăn thịt chúng. Thật là vô tình, vô nghĩa! (Ảnh trên Internet)

Nhìn cảnh tượng này, thế sao chúng ta lại nở nhần tâm bắt chúng giết để ăn thịt cho đàn. Thế sao chúng ta lại nhần tâm đánh đập chúng rên la, kêu thét mà chẳng chút lòng thương xót.

Gần nhà chúng tôi có một gia đình nhà kia nuôi một con chó, vì không cho ăn, đói quá nên chú chó vào ổ trứng gà tha đi một trứng. Chủ nhà bắt gặp liền dùng cây, gậy, gộc đánh đến đôi con chó chết đi sống lại, đau quá con chó đã ỉa đái tứ tung. Nhưng chủ nhà nào có thương yêu, đánh đến đôi con chó gãy chân, bò lết cho đến khi chết. Chết rồi người chủ nhà còn đem làm thịt ăn.

Một cảnh tượng đau lòng đầy nước mắt, chỉ cần có một chút xíu lòng thương thì người ta cũng đủ rơi nước mắt, khóc cho thân phận làm loài vật, hay chính là khóc cho thân phận của mình. Phải không hề các bạn?

Trong xã hội hằng ngày, chúng ta đã chứng kiến biết bao cảnh tượng đau lòng. Chúng ta hãy đến lò sát sinh của Thành phố Hồ Chí Minh, họ đang giết trâu, bò, heo... Chúng kiến cái chết và cảnh máu đỏ, thịt rơi, của loài súc sanh này thật là đau thương và thê thảm. Trước khi chết những con vật đều buồn thảm, cơ thể run rẩy. Một tiếng kêu thét, một tiếng la to, một tiếng rống lên là chiếc xác không hồn bất động, mặc tình cho ai mổ xẻ...

Trước cảnh tượng này, chúng ta mới thấy con người quá tàn nhẫn và độc ác, chẳng có chút lòng thương yêu và xót xa sự sống. Chính con người đã tự đem sự đau khổ, bệnh tật, tai nạn và chết chóc cho mình mà không biết. Chính con người đã đem thiên tai, hoả hoạn, lũ lụt, động đất, bão tố, chiến tranh... đến cho mình mà không hay. Ôi! Sao người ta vô tình đến thế? Lòng thương của họ ở đâu? Họ không nhìn thấy máu đỏ, xương rơi sao? Dù là máu xương của loài vật, nhưng cũng là máu xương như máu xương của chúng ta. Họ có nghe tiếng kêu bi thương và thảm thiết của loài vật sắp bị giết chăng? Tiếng kêu ấy làm sao mà chúng ta nhẫn tâm giết chúng được. Phải không hềi các bạn?

Nhìn cảnh tượng này, chúng ta tự hỏi: Đạo đức hiếu sinh ở đâu hềi các bạn? **Nếu chúng ta không sống với đạo đức hiếu sinh, thì ai là người sống đạo đức hiếu sinh với chúng ta?** Tại sao con người trên hành tinh đang sống chịu nhiều thứ khổ: thiên tai, thuỷ hoạ, chiến tranh, bệnh tật, tai nạn giao thông đang đổ trên đầu họ. Ai làm ra thảm cảnh này, hềi các bạn?

Chúng kiến cảnh tượng người chủ nhà đánh đập con chó cho đến khi chết, chúng tôi không thể cầm nước mắt được. Chúng tôi khóc không phải vì khóc cho con chó, mà khóc vì cho người thiếu đạo đức hiếu sinh, đã gieo nhân ác, rồi đây làm sao thoát khỏi quả khổ đau này. Nhân ác thì

quả phải khổ, người tàn nhẫn không thương loài chúng sanh, đánh đập con chó kêu la thảm thiết cho đến khi chết. Trước khi chết, con chó còn rên rỉ vài ba tiếng rồi tắt thở, thế mà người ta không động lòng bi ẫn, không động lòng thương xót chút nào. Rồi đây quả khổ sẽ đến, ai gánh chịu, người chủ nhà sẽ cũng bị người khác đánh đập ư? Và sẽ cũng bị đau khổ, đau khổ cho đến chết như con chó vậy. Ai tin lời chúng tôi nói này? Lương tâm của các bạn, các bạn ạ! Mắt bạn thấy, tai bạn nghe, chúng không cho phép bạn sống an vui được, mặc dù trước cái chết của con vật đó như vậy bạn rất thản nhiên, xem như không có sự kiện gì xảy ra, nhưng rồi ngày nào đó bạn sẽ trả quả ấy, không thể tránh khỏi.

ĐẠO ĐỨC HIẾU SINH THỂ HIỆN TÌNH
THƯƠNG GIỮA NGƯỜI VÀ THIÊN NGÀ

(Các thành viên trung tâm “The World Bird Sanctuary” chăm sóc chú thiên nga bị bắt bởi thợ săn - Ảnh trên Internet)

Gần nhà chúng tôi có một người chuyên giết trâu, bò, heo, chó... đến khi sắp chết phải chịu khổ đau suốt cả năm trời. Lúc nào miệng cũng rên la, kêu thét như tiếng rống của bò trâu, như tiếng tru của loài chó, như tiếng la hét của loài heo thật là thảm hoạ và khổ đau. **Do thiếu đạo đức hiếu sinh, mà những người này họ đành phải thọ lãnh những ngày tàn trong đau khổ.**

Chúng tôi chỉ nghe tiếng kêu la rên rỉ của con chó mà động lòng thương tâm. Thương cho con chó phải trả nghiệp quả đời trước quá nặng nề khổ đau, và thương cho những ai sống không có đạo đức hiếu sinh. Sống mà không có tình thương, sống mà không thấy biết sự khổ đau của người khác, loài vật khác, mà chỉ biết có mình là trên hết. Vì thế mà sự sống của muôn vật trên hành tinh này trở thành thực phẩm cho con vật lớn hơn, cho những con người thông minh hơn.

Trên hành tinh này, nếu loài người cho đến các loài vật biết thương yêu nhau như anh em trong một nhà, như cùng cha cùng mẹ, thì đó là người và vật đã thực hiện được đạo đức hiếu sinh; thì hành tinh này là Thiên Đàng, là Cực Lạc; thì khi ấy môi trường sống này sẽ là một màu xanh tươi và mát mẻ mãi mãi. Mọi loài, mọi vật trên hành tinh này đều có lòng hiếu sinh như vậy thì làm sao có thiên tai, hoả hoạn, lũ lụt, động đất, bịnh tật, tai nạn, chiến tranh, v.v... như trên chúng tôi đã nói. Làm sao còn có con

người và loài vật chịu sự khổ đau nữa. Bởi vậy, đạo đức hiếu sinh rất là quan trọng cho những ai muốn tìm chân hạnh phúc trong cuộc đời này.

Đạo đức hiếu sinh là lòng thương yêu sự sống như chúng tôi đã nói ở trên, nó không những thương yêu loài động vật, mà còn thương yêu loài thảo mộc. Từ một cây rong rêu, cây cỏ nhỏ xíu tí ti, đến một cây cỏ thụ to lớn vĩ đại đều có sự sống như nhau. Chúng chỉ khác loài động vật là không di chuyển và không cảm giác đau khổ, buồn thương, v.v... Nhưng chúng hoàn toàn có một đời sống như loài động vật vậy.

Bởi vậy, vô tình nhổ một cây cỏ không đúng cách, chúng ta cũng cảm thấy như mình giết một mạng sống của một người, huống hồ chúng ta chặt cây, đốt phá rừng, biết bao nhiêu sự sống của ngàn cây nội cỏ đều phải chết trong điều tàn của ngọn lửa.

Trông thấy một khu rừng bị cháy, người có đạo đức hiếu sinh không thể cầm được nước mắt, họ khóc thương vì sự sống trên hành tinh này do những người vô đạo đức đã gây ra bao nỗi tang tóc thương đau.

Nếu trên đời này ai cũng sống có đạo đức hiếu sinh, thì làm sao có máu chúng sanh đổ, thịt chúng sanh rơi. Phải không hềi các bạn? Nếu trên đời này ai cũng có đạo đức hiếu sinh thì làm sao có nạn phá rừng, đốt rừng, thì làm

sao có những đồi trọc khô khan cần cỗi, thì làm sao có những núi đồi khô chết. Phải không hỡi các bạn?

ĐẠO ĐỨC HIẾU SINH THỂ HIỆN LÒNG
THƯƠNG YÊU GIỮA NGƯỜI VÀ CÂY CỎ

(Tết Trồng Cây ở Việt Nam là một phong trào do Bác Hồ Phát động, bắt đầu từ năm 1960 và vẫn diễn ra đầu mỗi năm Âm lịch. Đó là một phong trào rất có ý nghĩa thiết thực - Ảnh trên Internet)

Có người bảo rằng ăn thịt chúng sanh mới có sức khoẻ, còn ăn rau cải thì không đủ sức khoẻ. Lời nói này có đúng chăng? Không đúng đâu các bạn ạ!

Lời nói này chúng tôi e rằng không đúng, vì

có những loài vật đầu cầu ăn thịt chúng sanh mà rất khoẻ mạnh như loài: trâu, bò, voi, ngựa, v.v...

Về vấn đề ăn uống chỉ là vấn đề phụ, nó thuộc về vấn đề vật chất. Dù cho vấn đề vật chất có đầy đủ mà tinh thần bất an thì cuộc sống đời người vẫn là biển khổ.

Còn vấn đề đạo đức mới là vấn đề chính. Đạo đức thuộc về tinh thần. Người có đạo đức thì tinh thần được an ổn. Tinh thần được an ổn, dù ăn bất cứ một vật gì (thực vật) thì vật ấy vẫn là chất bổ dưỡng cho cơ thể của họ. **Vì có đạo đức, dù ăn uống cơm dưa, rau muối và nước lạnh thì sức khoẻ cũng đều tốt. Người không có đạo đức, dù ăn thịt cá hay cao lương mỹ vị đều vẫn bị bệnh tật và tai nạn.** Chứ không phải ăn thịt chúng sanh, cao lương mỹ vị có đầy đủ chất bổ mà mạnh khoẻ, còn ăn rau cải, cơm dưa là đau ốm. Vấn đề này, đối với cuộc sống của con người đã xác định và chứng minh quá rõ ràng. Vì biết bao nhiêu người ăn thịt cá, cao lương mỹ vị mà vẫn bệnh tật đau ốm như thường, cũng như người ăn rau cải, tương dưa vẫn cũng chung số phận bệnh tật chứ chưa có ai thoát khỏi. Bởi vì ăn thịt chúng sanh cũng như ăn chay mà không có đạo đức hiếu sinh, không có lòng thương yêu sự sống của muôn loài nên vẫn có những hành động làm khổ mình, khổ người và khổ tất cả chúng sanh. Tuy không ăn thịt chúng sanh nhưng có những hành động khác

làm khổ cho nhau. Vì nhân làm khổ mình, khổ người thì quả phải chịu khổ, chứ không phải do ăn uống. Ăn uống đầy đủ chỉ có lợi ích một phần nhỏ cho sức khoẻ của con người mà thôi.

Sức khoẻ của con người cần nhiều yếu tố khác, chứ không phải có riêng phần ăn uống. Các bạn nên nhớ! **Một con người có hai phần: tinh thần và vật chất, cho nên sức khoẻ của con người luôn luôn ảnh hưởng hai phần này, nhưng phần tinh thần quan trọng nhất trong sức khoẻ của các bạn.**

Người có đạo đức hiếu sinh, thì ăn uống của họ cũng là những hành động hiếu sinh, chứ không phải ăn chay mà tâm dữ như cọp, như beo, v.v... Ăn chay mà tâm dữ như cọp, như beo, như rắn độc thì đâu được gọi là người có đạo đức hiếu sinh. Phải không hở các bạn?

Các bạn đừng vì chúng tôi mà nói vừa lòng chúng tôi. Mà hãy sáng suốt tư duy, suy nghĩ những lời chúng tôi nói: có đúng hay sai. Để các bạn xác định được đường đi về đạo đức làm người, đem lại lợi ích cho mình, cho người, cho muôn loài vạn vật; đem lại cho sự sống chung nhau trên hành tinh này là một sự an vui, thanh bình muôn thuở.

NGƯỜI VÀ CHIM SỐNG BÊN NHAU
NHƯ ANH EM MỘT NHÀ

*(Chim Hồng Hạc luôn quấn quýt bên thầy
Huyền Diệu tại Việt Nam Phật Quốc Tự, Ấn Độ -
Ảnh trên Internet)*

Vì có đạo đức hiếu sinh mà đời sống con người mới biết thương nhau; vì có đạo đức hiếu sinh mà con người không nỡ ăn thịt nhau; vì có đạo đức hiếu sinh mà tâm hồn mới được thanh thản, an lạc và vô sự; vì có đạo đức hiếu sinh mà chúng ta không làm những điều ác, sống trong những điều thiện; vì có đạo đức hiếu sinh mà chúng ta không lừa đảo, lường gạt người khác; vì có đạo đức hiếu sinh mà xã hội có trật tự, an ninh; vì có đạo đức hiếu sinh mà thế giới mới có bình an, không còn có chiến tranh; vì có đạo đức hiếu sinh con người mới bảo vệ sự sống của

muôn loài trên hành tinh này; vì có đạo đức hiếu sinh mà tai nạn giao thông không bao giờ xảy ra nữa; vì có đạo đức hiếu sinh mà cha con, chồng vợ đối xử với nhau êm thấm, thuận hoà; vì có đạo đức hiếu sinh mà vợ chồng mới thương yêu nhau chân thật, sống có tình, có nghĩa, mới có lòng chung thủy với nhau; vì có đạo đức hiếu sinh mà người, vật và cỏ cây mới thương yêu nhau như anh em trong một nhà.

Hiện giờ, con người trên hành tinh này thiếu đạo đức hiếu sinh, cho nên người giết người để cướp của, đoạt danh; vì thiếu đạo đức hiếu sinh, con người mới giết loài vật để ăn thịt và loài vật mới giết loài vật khác cũng để ăn thịt nhau, mà chẳng có chút lòng yêu thương. Vì vậy, thời tiết mưa không thuận, gió không hoà, thiên tai lũ lụt, bão tố thường xảy ra. Động đất, hoả tai mang đến bao nhiêu thảm hoạ, khổ đau cho loài người và muôn vật. Chỉ vì thiếu đạo đức hiếu sinh.

Cho nên, đạo đức hiếu sinh là những hành động rất quan trọng và cần thiết cho sự tồn vong của muôn loài đang sống trên hành tinh này.

Nếu chúng ta không kịp thời, sáng suốt chỉnh đốn lại nền đạo đức hiếu sinh của con người, thì e rằng con người còn phải khổ đau biết bao nhiêu lần và sẽ khổ đau mãi mãi. Có thể đi đến bước đường cùng là con người sẽ tự huỷ diệt

mình, huỷ diệt trái đất.

Ngay từ bây giờ, con người không chuẩn bị xây dựng cho mình một nền đạo đức nhân bản làm người, thì không còn kịp nữa. Chừng đó không có một tôn giáo nào, một vị thần nào cứu khổ cho loài người được.

Đạo đức hiếu sinh là lòng thương yêu sự sống của muôn loài, chỉ là những môn học về hành động đạo đức, để biết cách thương yêu sự sống trên hành tinh này. Để chúng ta tránh xa những hành động gây tổn thương, làm đau khổ cho mình cho người khác, cho các loài động vật khác và cỏ cây.

Khi chúng ta tiếp xúc với mọi vật đang có sự sống trên hành tinh này, thì chúng ta phải khéo léo thiện xảo. Khéo léo thiện xảo như thế nào để sống có đạo đức hiếu sinh?

Về ý thức, khi suy nghĩ chúng ta phải suy nghĩ tốt về mọi vật, mọi người khác, và thường nhắc tâm chúng ta: phải yêu thương sự sống của mọi người, của muôn loài vật khác. Vì không có loài vật nào mà không đáng yêu thương, chúng cũng giống như chúng ta, chúng cũng ham sống sợ chết, chúng cũng sợ đói, sợ khát và sợ bệnh đau. Cho đến như những loài cây cỏ vẫn muốn sống, chúng nó vẫn còn muốn sống, sợ chết huông là loài động vật. Phải không hở các bạn? Các bạn hãy nhìn xem một

cành cây khô giữa đám lá xanh tươi, hay một cây cỏ khô héo giữa đám cỏ xanh tươi, thì chúng ta vẫn thấy xót xa trong lòng. Trong cái sống có cái chết thì lòng ai không đau buồn. Phải không hỡi các bạn?

ĐÓT RỪNG LÀ MỘT TỘI ÁC RẤT LỚN,
VÌ GIẾT CHẾT MUÔN LOÀI

(Cháy 30ha rừng ở Quảng Ngãi ngày 12/7/2010 do bất cẩn khi đốt rác thải sinh hoạt - Ảnh trên Internet)

Về lời nói, khi nói ra một lời nào chúng ta cũng nên cân nhắc kỹ lưỡng rồi mới nói. Nói ra không được nói lời ác, khiến cho người khác buồn khổ; nói ra không được nói lời thô lỗ tục tằn, hỗn láo; nói ra không được nói lời hung ác dữ tợn; nói ra không được nói lời lừa đảo, xảo ngôn, nói dối, nói không thật; nói ra không được

dùng lời nói xấu người khác; nói ra không được nói lời vu khống người; nói ra không được nói lời oan ức cho người; nói ra không được nói lời nặng nhẹ người; nói ra không được nói lời mắng mỏ người; nói ra không được nói lời châm biếm người; nói ra không được nói lời chửi thề; nói ra không được nói lời gay gắt; nói ra không được nói lời giễu cợt; nói ra không được nói lời mỉa mai; nói ra không được nói lời móc họng; nói ra không được nói lời sai bảo người làm ác, làm đau khổ người khác, vật khác như: sai đâm chém người, giết hại những loài vật khác. Ví dụ: Hãy bắt con gà làm thịt nấu cháo ăn, bắt con cá nướng thui nhậu chơi, đánh cho chết cha nó, v.v... Những lời nói trên đây là những lời nói thiếu đạo đức làm người, thiếu lòng thương yêu sự sống của mọi người, mọi vật. Lời nói thoát ra là đã làm cho người khác đau khổ, chúng sanh đau khổ. Đó chính là lời nói thiếu đạo đức hiếu sinh, thiếu lòng yêu thương người khác và những loài vật khác.

Người có lòng hiếu sinh, biết thương yêu mọi sự sống là rất cẩn thận, dè dặt trong lời nói:

1- Khi nói ra là lời nói mang đến lòng thương yêu, xoa dịu những vết thương đau của người khác, vật khác.

2- Khi nói ra lời nói ôn tồn, nhã nhặn khiến

cho người nghe không bức dọc, phiền muộn.

3- Khi nói ra lời nói nhẹ nhàng, êm ái khiến người nghe không còn lo sợ, buồn phiền.

4- Khi nói ra lời nói đầy lòng tha thứ, thương yêu và tôn trọng sự sống của người khác, vật khác.

5- Khi nói ra lời nói là mang đến nguồn an ủi, che chở, bảo vệ khiến cho mọi người an tâm.

6- Khi nói ra lời nói mang đến hạnh phúc, an vui cho người, cho vật.

Vì thế, lời nói rất quan trọng. Nó thể hiện được đạo đức hiếu sinh, mang đến cho đời niềm vui chân thật, nó mang đến cho đời một tình thương chan hoà sự sống giữa người, vật và ngàn cây nội cỏ.

Là con người, ai cũng có trí hiểu biết, cũng có trí thông minh, biết phải, biết trái, biết tốt, biết xấu, biết khổ đau, biết không khổ đau, biết thương, biết ghét, biết giận, biết hờn, biết ác, biết thiện, biết không làm khổ mình, khổ người, v.v...

Biết như vậy, thì chẳng lẽ nào không chấp nhận đạo đức hiếu sinh hay sao? Chẳng lẽ nào lại không biết đạo đức hiếu sinh là có ích lợi cho mình, cho người và cho muôn loài cùng có sự sống như nhau?

Biết như vậy, thì chẳng lẽ nào không biết đạo

đức hiếu sinh sẽ biến cõi thế gian thành cảnh giới Thiên Đàng, Cực Lạc? Biết như vậy, thì chẳng lẽ nào không biết đạo đức hiếu sinh là những hành động cao thượng tuyệt vời, khiến cho con người thoát ra khỏi bản chất của loài cầm thú, của loài động vật hung ác, dã man.

LÀ CON NGƯỜI, LÒNG YÊU THƯƠNG
AI CŨNG CÓ. PHẢI KHÔNG HỒI CÁC BẠN?

Lòng thương yêu thể hiện qua nụ cười, giọt nước mắt và cử chỉ âu yếm (Mẹ Theresa và em bé sơ sinh - Ảnh trên Internet)

CÓ PHẢI CHĂNG, THỊT, MÁU, XƯƠNG CỦA LOÀI VẬT LÀ THỰC PHẨM CỦA CON NGƯỜI?

*H*ỡi các bạn! Trong đời sống của con người không có việc gì cao đẹp bằng “*Lòng Thương Yêu Sự Sống Của Muôn Loài*”. Vì chính lòng thương yêu ấy, sẽ giúp cho các bạn có một đời sống biết chan hoà tình thương của mình với muôn loài vạn vật sống khác.

Này các bạn! Đừng vì sự sống của mình, mà nở tâm sống trên sự đau khổ của người khác, vật khác. Phải không hỡi các bạn?

Này các bạn! Đừng vì sự sống, sự an vui của mình, mà nở lòng nào để nước mắt của người khác, loài vật khác phải rơi? Như vậy có được gọi là lòng thương yêu không các bạn?

Này các bạn! Đừng vì sự sống, sự ăn uống, sự vui chơi, sự giải trí của mình, mà nở tâm nào để nước mắt và xương máu của loài vật khác phải đổ xuống? Như vậy các bạn sống có công bằng không? Công lý của sự sống ở chỗ nào các bạn?

Loài người xuất hiện là một loài động vật cao cấp, để trở thành một người anh cả trong muôn loài. Nhưng có sao người anh cả lại không thương những người em vô minh, khờ dại, ngu tối...? Lại nhẫn tâm bắt các em của mình ra ăn thịt. **Như vậy, con người còn có xứng đáng là người anh của muôn loài vật chăng?** Hay cũng chỉ là một loài vật tầm thường như bao nhiêu loài vật khác?

CÁ TÔM CÓ PHẢI LÀ THỰC PHẨM CỦA CON NGƯỜI KHÔNG?

Vì huân tập thói quen ăn thịt cá mà con người đã đánh mất đức hiếu sinh cao quý (Ăn cá sông - Ảnh trên Internet)

Thưa các bạn! Các bạn nghĩ sao? Nếu loài người không thực hiện được đạo đức hiếu sinh, thì sự sống của con người sẽ ra sao các bạn? Vì thế, trong loài người có một tôn giáo ra đời đã

xác định quả quyết: **“Đời là khổ”**. Có đúng không các bạn? Đời là khổ, nhưng chúng ta biết chuyên nó thì nó sẽ hết khổ. Các bạn ạ! Có nghĩa là chúng ta sống với lòng yêu thương chân thật đối với sự sống của muôn loài.

Vì sự sống của mình, mà sự sống chết của muôn loài vật như chỉ mảnh treo chuông. Vì thế, chúng phải khóc thương, khóc thương cho kiếp sống khổ đau của mình, phải chịu làm than, bạc phước, bị loài người ác độc, vô đạo đức hiếp sinh, nên đã, đang và sẽ giết hại để rồi ăn thịt.

Sao lại nở nhãn tâm, vì sự sống của mình mà giết hại chúng sanh ăn thịt? Trong những tiếng kêu la thảm thiết của chúng, mà chúng ta không chút lòng thương xót sao?

Sao lại nở nhãn tâm chà đạp lên sự sống của muôn loài vật khác? Trong lúc đó mọi vật đều muốn sống, sống bình đẳng như nhau, sống bình an và hạnh phúc.

Chúng tôi thành tâm, tha thiết kêu gọi lòng đạo đức yêu thương sự sống của các bạn, đối với loài người và đối với vạn loài vật khác trên hành tinh này. Các bạn có nghe chăng? Có hiểu được lòng của chúng tôi chăng? Mỗi khi chúng tôi nghe tiếng kêu của những con vật mà các bạn đang đập đầu, cắt cổ, nhổ lông làm thịt để làm thực phẩm, thì lòng chúng tôi đau xót vô cùng, cảm thấy như chính mình đang chịu sự

giết hại đó.

Các bạn có biết đâu? **Mỗi một con vật bị các bạn giết là một phần nghiệp của các bạn, đang thọ quả khổ đau do các bạn đã từng làm ác tạo ra.** Nói một cách khác cho dễ hiểu hơn, là bạn đang giết và ăn thịt con của các bạn mà các bạn không biết. Vì mỗi con vật được sinh ra đều do từ môi trường sống. Trong môi trường sống có nghiệp ác hay thiện của các bạn, hằng ngày hành động của các bạn đang thải ra trong không gian vũ trụ bao nhiêu những nghiệp. Mà khi đủ duyên hợp chất nghiệp, thì sinh ra các loài vật hoặc loài người.

Mỗi khi chúng tôi nhìn thấy các bạn giết hại chúng sanh và ăn thịt chúng, thì chúng tôi cảm thấy xót xa, thương cho các bạn vô cùng. Vì chính các bạn đang ăn thịt con của các bạn đấy, ăn thịt những người thân của các bạn.

Các bạn có biết không? Do sự vô minh mà các bạn sẽ đánh mất nền đạo đức hiếu sinh sự sống trong lòng của các bạn. Đó là nền đạo đức cao thượng tuyệt vời, nó đem lại một sự sống an lành cho các bạn và cho mọi loài trên hành tinh này. Nó đem lại cho quả đất này một màu xanh tươi đẹp, một vẻ đẹp đẽ vô cùng; nó đem lại một sự thanh bình, an ổn cho muôn loài vạn vật, sống không còn lo âu và sợ hãi nữa.

Nếu một con người sanh ra mà để cho một

con thú vật nuôi, thì con người sẽ không biết nói tiếng người, mà chỉ biết kêu, hú như loài vật. Và chẳng biết đi đứng bằng hai chân như con người, chỉ còn biết bò, đi 4 chân như loài thú vật.

ĐẠO ĐỨC HIẾU SINH THỂ HIỆN LÒNG THƯƠNG YÊU GIỮA NGƯỜI VÀ TÊ GIÁC

Có lòng thương yêu và tôn trọng sự sống, con người mới có thể sống yên vui, chan hoà giữa muôn loài (Kết bạn với tê giác - Ảnh trên Internet)

Một con chim được người nuôi dưỡng và dạy nói tiếng người, con chim sẽ nói được tiếng người một cách dễ dàng, không mấy khó khăn. Có khi nào các bạn nghe con chim nói tiếng người chưa?

Có nhiều loại chim nói được tiếng người như: chim anh vũ, chim sáo, chim cường, chim

nhông, v.v... Đều do con người dạy và tập luyện chúng. **Bởi vậy, con người cũng như con thú vật, chỉ có sự học hỏi và tập luyện mà thành thói quen tốt hay xấu, có đạo đức hay vô đạo đức, v.v... mà thôi.** Thói quen có hai phần: phần tốt và phần xấu. Vậy thói quen là gì? Thói quen là do một hành động gì huân tập nhiều lần đã thấm nhuần. Nếu một người thường sống theo ác pháp thì sẽ quen đi với những hành động ác. Bởi vì ý thức chủ động điều khiển hằng ngày theo hướng ác, thì ngày ngày tăng thêm một chút ác, mỗi chút ác ấy gom lại thành thói quen ác. Khi đã huân tập thành thói quen ác thì rất khó bỏ, muốn bỏ thì cũng không phải dễ dàng. Ví dụ như từ lâu chúng ta quen ăn thịt chúng sanh, bây giờ bỏ không ăn thịt chúng sanh nữa, thì đó là một việc làm cũng không phải dễ dàng. Muốn bỏ một hành động nào đã thành thói quen, thì chúng ta phải có nghị lực, có gan dạ và còn phải bền chí thì mới mong bỏ được. Một thói quen xấu mà muốn bỏ để trở thành thói quen tốt, thì phải vất vả, gian nan mới bỏ được. Tuy biết rằng ăn thực phẩm thực vật vẫn sống bình thường, nhưng vì thói quen, tâm chúng ta vẫn thèm thịt cá, vẫn thích ăn nước mắm hơn là ăn nước tương.

Chúng ta vẫn biết, mỗi con vật được đem ra giết để làm thực phẩm, đều có sự đau khổ, đều có sự phản ứng chống lại hoặc cầu cứu, van xin

để được chúng ta tha mạng sống. Nhưng chúng ta làm ngơ như không biết, hoặc chúng ta không biết thật sự, hoặc chúng ta thích thú khi thấy con vật bị cắt cổ nhổ lông, bị thọc huyết, bị đập đầu, bị chích điện... Khiến cho con vật chỉ còn kêu lên một tiếng, giãy giụa rồi ngã xuống bất động, chết một cách thương tâm nào có ai biết! Chết một cách đau đớn nào có ai hay! Chết một cách thâm, xương thịt được người ta phân chia ra từng ký lô, rồi từng người mua mang về làm thực phẩm ăn tươi nuốt sống một cách hả hê, thích thú...

Bởi vì thói quen ăn thịt chúng sanh là một thói quen đã làm mất đi lòng thương yêu chân thật của con người đối với sự sống của muôn loài. Lòng thương yêu sự sống của muôn loài là một hành động đạo đức hiếu sinh cao thượng và cao đẹp nhất của một động vật cao cấp như loài người. Mà chỉ có loài người mới thực hiện được đạo đức hiếu sinh, ngoài loài người ra thì không có loài vật nào có thể sống và làm được những hành động đạo đức cao thượng tuyệt vời này.

Con người không học hành, không tập luyện đạo đức hiếu sinh này, thì cũng chẳng khác nào là những con thú vật. Con người có tập luyện học hành, biết sống có đạo đức, có lòng yêu thương này, thì con người sẽ hơn con thú rất nhiều. Nói cách khác cho dễ hiểu hơn, là con người thoát ra khỏi bản chất của loài cầm thú.

THỰC PHẨM CỦA CON NGƯỜI PHẦN NHIỀU LÀ THIẾU ĐẠO ĐỨC HIẾU SINH

Nuôi thân mạng mình bằng sự đau khổ và cái chết của loài khác, thì rồi đây tự mình phải chuốc lấy biết bao quả báo khổ đau, bệnh tật... (Làm thịt mèo - Ảnh trên Internet)

Tập luyện, học hành sống có đạo đức hiếu sinh, biết thương yêu sự sống của muôn loài là tập thành thói quen tốt, thói quen tốt đáng được ca ngợi. Còn tập luyện, học hành sống không có đạo đức, không biết thương yêu sự sống của muôn loài thì thường giết hại, làm đau khổ mình và chúng sanh. Ngược lại, hằng ngày nếu còn nỡ lòng nào ăn thịt chúng, thì đó là tập thành thói quen xấu ác, thói quen xấu ác làm đau khổ mình, đau khổ người và đau khổ muôn loài vật, thói quen ấy không được ca ngợi, không được

khen tặng, không được chấp nhận, luôn luôn bị chê bai và khinh bỉ. Làm người phải xa lìa, viễn ly những hành động xấu ác này, những hành động xấu ác này nó biến chúng ta trở thành ác thú hay là ác quỷ.

Vì thế, trong sự ăn uống có sự đau khổ của loài vật, thì đó là sự ăn uống trong các pháp ác. Sự ăn uống trong ác pháp là huân tập sự đau khổ vào thân của mình, huân tập sự đau khổ vào thân của mình là tạo thành nghiệp ác, nghiệp ác ấy là nguyên nhân sẽ đưa đường dẫn lối cho các bạn gặp những tai hoạ khổ đau và bệnh tật.

Thói quen ăn thịt chúng sanh của con người, cũng giống như thói quen ăn uống của loài vật, đều do sự huân tập từ khi mới lọt lòng mẹ được sinh ra. **Nếu được cha mẹ cho ăn uống như thế nào lúc mới biết ăn, thì sẽ thành thói quen ăn uống như vậy.**

Ví dụ: Một đứa bé vừa sinh ra được loài khỉ vượn nuôi, thì đứa bé lớn lên ăn bằng trái cây mà không thể ăn thịt cá được. Cũng đứa bé ấy được loài sói nuôi, thì đứa bé ấy ăn thịt sống của con vật khác; cũng đứa bé ấy nếu được con người nuôi thì ăn thịt nấu chín.

Cho nên, về vấn đề ăn uống là thói quen, chứ không phải nhất định bắt buộc loài vật nào phải ăn uống theo thực phẩm của loài vật nấy. Nếu ăn thịt chúng sanh thì thành thói quen ăn với thịt

chúng sanh. Nếu ăn với rau cải thì thành thói quen với rau cải. Nếu ăn với trái cây thì thành thói quen ăn trái cây. Cho nên, bản chất của loài vật và loài người do huân tập mà thành thói quen.

Vì thế người ăn thịt, cá thì thành thói quen ăn với thịt cá, không có thịt cá thì không ăn được, không có thịt cá thì sanh ra thèm thịt cá, cơ thể quen với thịt cá, không có thịt cá thì sanh ra bệnh tật. Do bệnh tật mà bảo rằng thiếu chất bổ thịt cá là không đúng, Nếu cho rằng trong thịt cá (thịt động vật) là có chất bổ đầy đủ, cũng là không đúng. Con bò ăn cỏ cũng có chất bổ, bằng chứng trong sữa bò có rất nhiều chất bổ. Sữa bò từ cỏ mà có. Vì con bò không có ăn thịt cá.

Do suy luận như vậy thì chúng ta biết, đâu phải từ thịt cá mà có chất bổ. Nếu bảo rằng không ăn thịt cá thì cơ thể dễ sanh ra bệnh tật, thì điều này cũng không đúng. Bệnh tật là do sự vô thường của cơ thể; do ác tâm; do tâm hôn không thanh thản, an ổn; do cơ thể làm việc quá sức; do đói khát; do giận dữ rầu lo, phiền não; do đời sống thiếu đạo đức vệ sinh: vệ sinh về cơ thể, vệ sinh về tâm hồn, vệ sinh về môi trường. Nhất là do thiếu lòng thương yêu sự sống của muôn loài vạn vật.

Bệnh tật không phải vì có thịt cá, hay không

có thịt cá, mà bệnh tật là do cơ thể có sự thay đổi sinh diệt vô thường, là do môi trường sống ô nhiễm, là do ăn uống không điều độ, là do ít vận động hay là do vận động quá nhiều, là do tâm hồn không được thanh thản, an lạc, v.v... như chúng tôi đã nói ở trên.

ĐẠO ĐỨC HIẾU SINH KHÔNG CÓ,
NGƯỜI TA GIẾT HẠI LOÀI CÁ TÔM

Hàng ngày, loài cá tôm bị giết hại để làm thực phẩm cho con người nhiều không kể xiết. Đó là nhân, thì quả là nghề chài lưới thường gặp những tai nạn: cướp biển, bão tố, sóng thần, v.v... có khi chết bỏ xác ngoài biển (Đánh bắt cá - Ảnh trên Internet)

Cho nên, thịt cá cũng chỉ do ăn uống mà thành thói quen, cũng giống như người không

uống rượu thì không nghiện rượu. Người không hút thuốc lá thì không nghiện thuốc lá. Người không hút thuốc phiện thì không nghiện thuốc phiện. Người không ăn thịt chúng sanh thì không nghiện thịt chúng sanh. Nghiện tức là huân tập thành thói quen.

Khi nghiện một điều gì thì bỏ rất khó, chẳng hạn người ta đã nghiện thịt chúng sanh, thì khi không có thịt chúng sanh người ta sanh ra thèm khát. Vì thế người ta phải nuôi chúng sanh để ăn thịt. Những loài vật thiên nhiên người ta đã săn lùng bắt sạch, cho nên trên hành tinh này có nhiều loài động vật hoang dã đã bị diệt chủng. Gần đây có những con vật mà chúng tôi không còn gặp chúng nữa.

Cách đây 40, 50 năm, nơi chúng tôi ở có những loài chim, sáo, cưỡng, nhòng, gõ kiến. Hằng ngày chúng rộn rịp ca hát líu lo, líu lít, còn bây giờ thì không còn nữa, chúng đã bị diệt mất rồi.

Tiếng ca hát của chúng ngày xưa, nay đã im bật, không còn nữa. Còn đâu những buổi trưa hè với những tiếng chim kêu thân thương ấy, lúc còn bé chúng tôi đã từng thưởng thức những bản hoà tấu nhạc thiên nhiên của những loài chim, mà ngày nay chúng tôi không còn nghe tiếng hát, tiếng ca ấy nữa.

Vậy, những bóng chim thân thương ấy đi về

đâu?! Và chúng tôi cảm thấy bùi ngùi thương nhớ những loài chim, những người bạn nhỏ bé của chúng tôi, chỉ còn vang bóng một thời xa. Nếu xét cho cùng tận, thì loài người là một loài động vật ác độc nhất trong các loài động vật.

MỘT HÌNH ẢNH ĐAU THƯƠNG MÀ LOÀI NGƯỜI ĐÃ VÔ TÌNH ĐỂ LẠI

Nhìn hình ảnh này, máu, thịt, xương của loài vật đang đổ xuống và đổ mãi mãi (Lò giết mổ lợn - Ảnh trên Internet)

Ai đã làm mất đi sự sống hồn nhiên của thiên nhiên? Ai đã cướp đi sự sống của muôn loài vạn vật? Bây giờ về quê tôi, tiếng máy cày, tiếng động cơ xe gắn máy chạy rộn rã ồn ào không còn như những ngày xưa, trong bầu không gian yên tĩnh, tiếng chim kêu thánh thót gọi sáng, trưa, chiều.

Con người đã dùng mọi cách săn bắn, lưới rập, bắt chúng để ăn thịt, khiến cho chúng vắng

bóng, mất đi. Đó là nói về những loài chim, còn những loài cá thì sao? Quê tôi cá cũng không còn nữa, từ nơi đâu trôi dạt về một hai con cá, thỉnh thoảng mới thấy một con cá mè, cá lòng tong bơi lội vội vàng như e dè, sợ hãi. Chúng đã nhiều lần thoát chết một cách bất ngờ. Bởi vì con người hiện giờ tâm quá ác độc như trên chúng tôi đã nói, dùng dòng điện chích vào trong nước, khiến cho loài thủy tộc không còn tránh nơi đâu thoát khỏi chết. Nếu không có lệnh nhà nước cấm, thì hôm nay xuống sông không còn có một con cá, một con tôm. Người ta đã quá ác độc, tàn nhẫn đối với những loài thú vật hoang dã, có nhiều loài vật đã bị tuyệt chủng. Quê tôi hiện giờ không còn tìm thấy chim cồng, chim hoạch trắng, hoạch mỏng, hoạch vàng, chim sáo sậu, sáo sành, sáo đen, v.v...

Ngày xưa cách đây 40, 50 năm, lúc chúng tôi còn bé, cá bơi lội xanh nước. Nhìn đàn cá vui đùa bơi lội trong nước, chúng thành thoi bơi lội tung tăng, khiến cho lòng chúng tôi hân hoan sung sướng, giống như chúng tôi đang bơi lội an nhàn, vui đùa. Lúc bấy giờ, cảm tưởng của chúng tôi như đang hoà mình trong sự sống chung nhau trên một môi trường hồn nhiên, thanh thản, an lạc của vũ trụ thiên nhiên. Không có một con vật nào ăn hiếp con vật nào, không có một con vật lớn nào ăn thịt con vật bé nhỏ

nào.

Tuy lúc bấy giờ chúng tôi còn bé, nhưng tâm hồn của chúng tôi luôn hướng về sự sống chung nhau, sự sống của muôn loài, của ngàn cây nội cỏ, sự sống của thiên nhiên, sự sống của môi trường sống, sự sống của hành tinh địa cầu của chúng tôi.

SỰ SỐNG CỦA THIÊN NHIÊN: BIÊN, SÔNG,
NÚI, ĐẤT, ĐÁ, CÂY CỎ VÀ CÁC LOÀI
ĐỘNG VẬT, THỜI TIẾT VÀ KHÍ HẬU

(Một hình ảnh yên bình của thiên nhiên châu Phi - Ảnh trên Internet)

Một hành tinh có sự sống vô vàn đẹp đẽ, có một màu xanh tươi mát rượi như lòng đại dương, có muôn vàn vạn loài vật khác nhau cùng sống chung nhau. Nếu mà tất cả muôn loài vật đều biết thương nhau, đừng ăn thịt lẫn nhau

thì sự sống trên hành tinh này đẹp đẽ vô cùng. Phải không hềi các bạn?

Có một lần, chúng tôi cùng mười người bạn và ba vị Giáo sư: một ông dạy Anh văn, một ông dạy Pháp văn và một ông dạy Việt văn rủ nhau đi săn². Chúng tôi đi săn bằng giàn thun (súng cao su), cung, tên, ná, không có súng. Vì lúc bấy giờ, đất nước chúng tôi đang có chiến tranh, nên người dân không có quyền có súng, chỉ quân đội mới có súng.

Một người bạn của chúng tôi bắn được một con chim, con chim chết máu đỏ ướt cả lông, đôi mắt con chim mở tròn lóng lánh, nhìn chúng tôi như oán hờn, trách móc chúng tôi sao quá ác độc, đã cướp đi sự sống của một con chim nhỏ

2- Lúc bấy giờ, chúng tôi chỉ là một chú đệ tử ở trong chùa, chỉ biết học hành, học kinh tụng, học giới luật, học chữ Hán và đến trường học chữ quốc ngữ. Hằng ngày tụng kinh trong bốn thời công phu: khuya, chiều, tối, trưa, chứ chưa hiểu biết tu để làm gì? Và tu như thế nào? Chỉ biết cha mẹ cho đi tu là vào ở chùa. Thầy dạy sao thì học như vậy. Tâm hồn còn trong trắng chẳng ảnh hưởng tôn giáo, chẳng lem luốc cuộc đời cũng giống các bạn học sinh khác đồng lứa tuổi. Mãi đến cuối năm 1969, cái chết của người cha thân yêu làm chúng tôi bừng tỉnh. Năm 1970, chúng tôi buông bỏ sạch, theo Hoà Thượng Thanh Từ tu thiền định.

bé. Và nếu còn tiếp tục trò chơi săn bắn này, thì chúng tôi sẽ còn cướp mạng sống của nhiều con vật khác nữa.

Nhìn con chim chết trên bàn tay của người bạn học, mà chúng tôi không cầm được nước mắt của mình, cả tâm hồn chúng tôi tê tái, một niềm thương xót tận đáy lòng, dâng lên cổ họng, khiến cho chúng tôi nghẹn ngào, nước mắt lại rơi nhiều hơn nữa.

Nhìn con chim đã chết, mà chúng tôi cảm thấy như một người thân của mình chết, tôi thương con chim lắm! Thương như một người mẹ thương con. Tôi thương con chim lắm! Thương như thương thân mình. Tôi thương con chim lắm! Thương như ai đang cắt ruột gan chúng tôi.

Ngay liền lúc bấy giờ, chúng tôi ném chiếc súng cao su vào bụi cây trong rừng. Chúng tôi đâu còn vui thú gì đi săn nữa? Lòng dạ chúng tôi tê tái. Trò vui ấy đã chết đi trong lòng của chúng tôi và chết đi vĩnh viễn. Suốt cuộc đời của chúng tôi, đây là lần đi săn cuối cùng. Chúng tôi mãi mãi xa lìa những hành động thiếu đạo đức hiếu sinh này. Rồi cáo từ trở về nhà, lấy có là bị nhức đầu, không thể tiếp tục trò chơi ác độc này nữa.

Từ đó, tâm hồn của chúng tôi không còn hứng thú trong trò chơi giải trí ác độc này nữa.

Nhìn cái chết của con chim, chúng tôi ưu tư và suy nghĩ về sự sống của con người.

Tại sao con người lại quá ác độc như vậy? Lấy sự giết hại sanh linh mà làm trò giải trí của mình. Lấy thịt chúng sanh làm món ăn mà không thương xót chút nào? **Tại sao con người biết sợ chết, biết sợ đau, sợ khổ, mà lại nhẫn tâm giết hại và ăn thịt chúng sanh?**

Con người có trí tuệ thông minh, biết đau khổ, biết ham sống, sợ chết, biết không muốn ai làm khổ mình, biết ác, biết thiện, biết xấu, biết tốt, biết thương ghét, biết thù hận, biết xấu hổ. Mà sao lại nhẫn tâm giết hại chúng sanh, ăn thịt chúng sanh cho đành? Ăn thịt chúng sanh lại còn khen ngon, khen ngọt, lại còn cho thịt chúng sanh là béo, là bổ, v.v.... Giết hại và ăn thịt chúng sanh cũng chỉ là một thói quen ác đức, một thói quen mê lầm, một thói quen làm tan nát sự sống chung trên hành tinh này. Một thói quen để tạo ra bao nhiêu tội lỗi, để rồi phải tự gánh chịu bao nhiêu tai nạn, bao nhiêu bệnh tật khổ đau. Mà các bạn có biết chăng?

Vì thế, hôm nay muôn loài vật lần lượt đã vắng bóng. Vắng bóng một cách đau buồn và thương nhớ. Buồn đau và thương nhớ cho những ngày êm đẹp, yên lành đã qua của tuổi đời thơ ngây của chúng tôi. Chúng tôi ao ước có một ngày nào đó, nơi đây người và loài vật sống

bên nhau thương yêu như anh em ruột trong một nhà. Nhưng làm sao có được hồi các bạn? Hạnh phúc của ngày xưa trong tuổi thời thơ ấu đâu còn nữa? Những loài chim rừng và chúng tôi sống bên nhau dưới những tán cây trong khu rừng râm mát. Chúng líu lo tiếng hót, ngày nay đâu còn nữa???

Tại sao con người không tập sống thành một thói quen biết thương yêu sự sống trên hành tinh này? Một thói quen biết thương yêu sự sống trên hành tinh này là một thói quen tốt đẹp nhất, cao thượng nhất. Một thói quen mang đến cho muôn loài vạn vật có một cuộc sống bình an và nhiều hạnh phúc.

Còn ngược lại, giết hại và ăn thịt lẫn nhau thì sự sống trên tinh này sẽ là một sự tàn phá, một sự phá hoại, một sự huỷ diệt hành tinh sống thân yêu của chúng ta. Mà chính con người rồi đây phải nhận lấy những hậu quả của chính con người đã gây ra.

Tóm lại, đạo đức hiếu sinh là những hành động sống hằng ngày của con người, mà mọi người ai cũng cần phải học tập và trau dồi, để xứng đáng làm người.

Làm người mà không còn mang bản chất hung ác của loài cầm thú thì mới thật sự làm người; làm người biết thương yêu sự sống của muôn loài, thì mới đem lại sự an lạc và hạnh

phúc cho mình, cho muôn loài sống trên hành tinh này.

Làm người biết thương yêu và bảo vệ hành tinh sống của chúng ta thì mới thật sự làm người, mới xứng đáng làm người. Có làm người như vậy mới xứng đáng là người có đạo đức hiếu sinh. Còn ngược lại là phá hoại sự sống của nhau, làm đau khổ cho nhau. Phải không hỏi các bạn?

Đạo Đức Hiếu Sinh! Có bốn chữ rất đơn giản, nhưng hành động của nó cao thượng và đẹp đẽ tuyệt vời. Ai là người yêu thích đạo đức hiếu sinh này? Ai là người quyết tâm sống một đời sống với đạo đức này?

Nếu ai sống được với nó thì hạnh phúc trọn vẹn biết bao, đời sống như ở cõi Thiên Đàng. Tâm hồn trong sạch, thanh thản, an vui, không còn có một ác pháp nào tác động được vào tâm họ, không còn một chướng ngại nào làm vẩn đục tâm họ được. Các bạn có tin điều này chăng?

Riêng chúng tôi thậm mong ước ngày nào đó, mọi người trên hành tinh này sẽ sống với lòng thương yêu ấy, với đạo đức ấy, để đem lại sự thanh bình, yên ổn cho muôn loài. Và chúng tôi cũng còn thậm mơ ước có ngày nào đó, Nhà nước và Bộ Giáo dục đưa Đạo Đức Nhân Bản vào chương trình học tập cho các em và các

cháu. Để sau này em và cháu của chúng ta biết sống thương yêu sự sống trên hành tinh; biết sống giữ gìn và bảo vệ môi sinh; biết sống có đạo đức, biết chan hoà tình thương mà không bao giờ làm khổ mình, khổ người và khổ chúng sanh.

VÌ THIẾU LÒNG HIẾU SINH, MÀ CON NGƯỜI
PHẢI CHỊU NHIỀU QUẢ KHỔ

Đến lúc thời tiết nhân duyên hội đủ, từ trường ác của những hành động sát hại và ăn thịt chúng sinh, phá rừng, v.v... tạo thành thảm hoạ dịch bệnh, hạn hán, lũ lụt, động đất, sóng thần, v.v... Khi đó, tài sản và sinh mạng của con người còn đâu nữa (Động đất và sóng thần kinh hoàng ở Nhật Bản ngày 11/3/2011, khiến 13 nghìn người chết và 15 nghìn người mất tích - Ảnh trên Internet)

Chương III:

**ĐẠO ĐỨC
VỆ SINH
MÔI TRƯỜNG
SỐNG**

BẢO VỆ MÔI TRƯỜNG SỐNG

Nói đến môi trường sống trên hành tinh này, là nói một môi trường mà trong đó gồm có: không gian, bầu không khí, các thứ khí, các loại từ trường, đất, đá, núi, sông, suối, biển, hồ, ao, mưa, nắng, gió, v.v...; có thời tiết khí hậu nóng, lạnh, ẩm, ướt; có rong rêu, ngàn cây nội cỏ và có các loài động vật nhỏ li ti như: loài côn trùng, vi sinh và vi khuẩn, cho đến các loài động vật to lớn khổng lồ như: khủng long, cá ông, voi, rắn, chim, v.v... Chúng đang sống chung nhau trên hành tinh này, trong đó có loài người.

Loài người là một loài động vật khôn ngoan và thông minh nhất trong các loài động vật. Chính vì sự khôn ngoan và thông minh đó, mà có thể làm cho môi trường sống này bị huỷ diệt, hoặc cũng có thể làm cho môi trường sống này được mãi mãi trường tồn. Môi trường sống này, do được bảo vệ và giữ gìn vệ sinh đừng để bị ô nhiễm, thì sẽ đưa dần mức sống của muôn loài đến chỗ an ổn, yên vui và thanh bình.

Nói đến môi trường sống, mà không nói đến sự bảo vệ nó, thì chưa đủ để nói đến môi trường sống. Nói đến môi trường sống, thì coi chừng

người ta vô tình nói đến sự huỷ diệt hơn là nói đến sự duy trì và bảo vệ nó. Vì hiện giờ, hằng ngày người ta đã huỷ diệt sự sống trên hành tinh này rất lớn, bằng cách không giữ gìn vệ sinh môi trường sống, luôn luôn làm cho nó ô nhiễm.

**ĐỐT RỪNG LÀ MỘT HÀNH ĐỘNG
PHÁ HOẠI MÔI SINH, TỘI ÁC
KHÔNG THỂ THA THỨ ĐƯỢC**

Đốt rừng là một hành động thiếu đạo đức bảo vệ môi sinh, phá hoại môi trường sống. Một hành động tội ác rất nặng, đối với sự sống của muôn vật trên hành tinh này (Cứu chữa cháy rừng ở Tây Ban Nha - Ảnh trên Internet)

Một nắm rác, một tờ giấy vụn, một túi bọc ni lông ném bừa bãi, hành động ấy là những hành động thiếu đạo đức vệ sinh, hành động như vậy là những hành động phá hoại môi trường sống.

Hành động khắc, nhỏ, tiêu tiêu bừa bãi cũng là những hành động thiếu đạo đức vệ sinh, khiến cho môi trường sống ô nhiễm, bất tịnh, uế trược, hôi thối, đầy dẫy những loại vi trùng mọi thứ bệnh tật, nhất là vi trùng bệnh lao phổi, bệnh ung thư, bệnh cùi, v.v...

Nói đến sự bảo vệ và giữ gìn môi trường sống tức là nói đến đạo đức vệ sinh. Đạo đức vệ sinh là những hành động hằng ngày của chúng ta không làm ô nhiễm môi trường sống. Không làm ô nhiễm môi trường sống tức là không làm khổ đau cho mình và cho mọi người.

Từ ngàn xưa cho đến ngày nay, con người sống trên hành tinh này đã từng xây dựng bao nhiêu công trình vĩ đại, để phục vụ đời sống tinh thần và vật chất của con người. Nhưng vô tình chúng ta đã tự huỷ diệt sự sống chung của muôn loài vật khác, trong đó có chúng ta.

Bằng chứng hiện giờ, chúng ta đã thấy trước mắt những nhà máy sản xuất ra vật chất để phục vụ cho đời sống con người, thì thường thải ra những chất khí độc, những chất độc hoá học. Từ những chất khí hoá học độc đó, đã gây ra nhiều loại bệnh tật cho con người, cho các loài vật, cũng như làm cho tất cả những loài thảo mộc khô héo, tàn úa và chết dần mòn.

Nói đến và kêu gọi mọi người bảo vệ và giữ gìn môi trường sống trên hành tinh này, mà

không nói đến trách nhiệm và bổn phận đạo đức vệ sinh của con người đối với sự sinh tồn của muôn loài vạn vật, thì chúng tôi e rằng lời kêu gọi bảo vệ đó chỉ là lời nói suông. Nếu có thật tình cũng chỉ là một việc làm lấy lệ, cho có hình thức mà thôi.

Nếu có một luật pháp nào được đặt ra, để bắt buộc mọi người dân phải thi hành luật bảo vệ và giữ gìn vệ sinh môi trường sống, mà không dạy họ mọi hành động đạo đức về trách nhiệm và bổn phận giữ gìn vệ sinh môi trường sống, thì chẳng bao giờ họ tuân hành pháp luật đó. Cũng giống như hiện giờ, luật lệ giao thông được đặt ra, là để bắt buộc mọi người phải tuân hành, tuân hành là để bảo vệ sinh mạng chung cho mọi người, nhưng người dân vẫn vi phạm luật giao thông. Vì thế, hằng ngày tai nạn giao thông vẫn xảy ra đều đều, đã để lại cho đất nước này một sự đau đớn và mất mát to lớn.

Luật lệ là giúp cho mọi người sống có an ninh trật tự, thế mà áp dụng luật lệ thì mọi người sẽ rất khó chịu. Họ chẳng biết trách nhiệm và bổn phận thi hành đạo đức vệ sinh phải làm như thế nào cho đúng, cho phải. Vì thế từ trước đến nay, người ta chỉ biết thi hành theo luật lệ giữ gìn vệ sinh, chứ nào có biết đâu lại có đạo đức vệ sinh môi trường bao giờ. Theo luật lệ vệ sinh, thì họ làm cho lấy có, còn nếu không có lời kêu gọi nhân dân giữ gìn vệ sinh thành phố sạch đẹp

của nhà nước, thì họ lại sống quăng ném rác bừa bãi, không có chút hành động vệ sinh nào cả. Họ đâu biết rằng, hành động đạo đức vệ sinh là đem lại sức khoẻ bình an cho họ; họ đâu biết rằng bệnh tật là do hành động ăn ở ném rác bừa bãi thiếu vệ sinh.

MỘT HÌNH ẢNH ĐAU THƯƠNG DO THIẾU ĐẠO ĐỨC VỆ SINH MÔI TRƯỜNG

Người dân thành phố ném rác bừa bãi, làm ô nhiễm môi trường sống nơi đây, tức là người dân thành phố chưa hiểu đạo đức môi sinh là một điều quan trọng rất cần thiết cho cuộc sống loài người (Cá chết nổi dày đặc lẫn với rác bần ở mé hồ Trúc Bạch, phía gần đường Thanh Niên, Hà Nội - Ảnh trên Internet)

Ném rác từ trong nhà tới ngoài đường, đi tới đâu cũng thấy rác bần tới đó, dưới sông, trên bờ, đâu đâu cũng thấy rác bần. Thỉnh thoảng lại thấy heo chết, chuột chết, gà chết... trôi nổi dưới

dòng sông, kinh, mương, rạch, suối, hồ, ao, v.v... mùi hôi thối bất tận lấy làm khó chịu. Lối sống như vậy chẳng khác nào là con thú vật. Mọi người sống như vậy làm sao gọi là giữ vệ sinh môi trường, sống như vậy chỉ là làm ô nhiễm thêm môi trường mà thôi. Bằng chứng hiện giờ, nhà nước kêu gọi người dân thành phố giữ gìn vệ sinh, để thành phố được sạch đẹp, nhưng người dân thành phố là dân trí thức, mà chuột chết còn ném ra đường phố, thì chúng tôi không biết người dân thành phố, họ đã hiểu gì về những hành động thiếu đạo đức vệ sinh này. Đường phố được quét dọn sạch sẽ, thế mà người ta vẫn ném rác bừa bãi, nhất là những nơi không có cảnh sát công lộ.

Người dân thành phố mà còn không thấy trách nhiệm và bổn phận đạo đức vệ sinh, sống bừa bãi như vậy, thì người dân nông thôn đâu có cảnh sát công lộ, đâu có luật lệ. Cho nên họ sống hoàn toàn thiếu đạo đức vệ sinh. Thiếu đạo đức vệ sinh thì họ lại còn ném rác bừa bãi hơn nữa.

Ở nông thôn và vùng ven biển, nhờ người thừa đất rộng, nên không khí có thoáng hơn, chứ dân nông thôn nhiều nhà chưa có cầu xí, phòng tiêu tiêu. Sống một đời sống còn bừa bãi, rác bần đụng đâu ném bỏ đó, ngay cả phân người, cũng tiện đâu đi đấy!?!??

Từ dân thành phố đến dân nông thôn, đều không có ý thức giữ gìn môi trường sống trong sạch, nên khiến cho môi trường sống ô nhiễm lại càng ô nhiễm hơn. Vì thế mà con người bị bệnh đau đủ thứ chứng.

Tỉnh nào, huyện nào khắp trong nước, cũng có bệnh viện mọc lên như nấm. Vào bệnh viện nào cũng có bệnh nhân. Như vậy bệnh đau do đâu mà có nhiều như thế?

Như chúng ta đã biết, thành phố được pháp luật bảo vệ sạch đẹp, thế mà thành phố còn chưa sạch đẹp. Cho nên pháp luật bảo vệ môi trường sống trong sạch, không bằng lương tâm, trách nhiệm và bổn phận bảo vệ môi trường sống của mỗi người. Lương tâm, trách nhiệm, bổn phận bảo vệ môi trường sống của mọi người là đạo đức vệ sinh môi trường sống.

Biết sáng tạo, biết xây dựng cho sự sống trên hành tinh, mà không biết sử dụng bảo vệ và giữ gìn vệ sinh sự sống, thì đó là sự huỷ diệt hành tinh, chứ không phải xây dựng cho hành tinh này tốt đẹp.

Nói đến sự bảo vệ và kêu gọi sự bảo vệ môi trường sống trên hành tinh này của mọi người, mà không nói đến đạo đức trách nhiệm và bổn phận của con người đối với sự sinh tồn trên hành tinh này, thì e rằng đó là một lời kêu gọi suông, một việc làm lấy lệ cho có hình thức, chứ

không phải thật tình muốn bảo vệ môi trường sống.

Nếu có một luật lệ nào được đặt ra, bắt buộc mọi người phải thi hành giữ gìn vệ sinh và bảo vệ môi trường sống, thì chắc chắn luật lệ này sẽ gặp rất nhiều khó khăn và khó thành công. Vì mọi người dân sẽ không chấp nhận thi hành luật lệ theo sự không tự giác, có nghĩa là họ sẽ thi hành miễn cưỡng vì sự bắt buộc này. Cho nên, việc làm gì mà có sự bắt buộc thì rất khó kết quả. Ngược lại việc làm này, là phải do ý thức của mọi người hiểu rõ đạo đức làm người là phải làm như vậy. Và họ còn phải thấy được trách nhiệm, bổn phận đối với môi trường sống là quan trọng cho cuộc sống của họ. Nhất là việc làm này sẽ đem lại quyền lợi và lợi ích cho họ, thì họ chấp nhận thi hành ngay liền. Vì thế, mà chúng ta biết rất rõ về vấn đề bảo vệ và giữ gìn vệ sinh môi trường sống, là phải có sự hiểu biết thấu suốt đạo đức của nó. Cho nên, vấn đề quan trọng là mọi người, ai ai cũng phải được học tập đạo đức vệ sinh môi trường sống.

Muốn bảo vệ và giữ gìn vệ sinh môi trường, chỉ khi nào mọi người nhận thức thấy được trách nhiệm và bổn phận đạo đức của mình. Đạo đức ấy sẽ đem lại sự lợi ích rất lớn cho sự sống còn và hạnh phúc an vui của chính mình. Dù bất cứ một hành động nào hay một việc làm nào, khi một hành động hay một việc làm, mà người

ta không thấy được trách nhiệm và bổn phận, thì hành động ấy hay việc làm ấy sẽ không cẩn thận và kỹ lưỡng, thì sự thất bại sẽ dễ dàng xảy đến. Ngược lại, muốn thành công dù việc nhỏ hay việc lớn, thì phải cẩn thận và kỹ lưỡng. Nhất là trong việc vệ sinh môi trường sống, thì phải cẩn thận và kỹ lưỡng nhiều hơn. Vì đó là lợi ích chung của nhiều người và mọi sự sống khác.

RÁC NÉM BỮA BÃI LÀ TỰ LÀM KHỔ MÌNH, KHỔ NGƯỜI

Rác bẩn tràn lan như thế này thì bảo sao càng ngày càng có nhiều dịch bệnh, nhất là các bệnh tật nan y xảy đến với đời sống của con người (Rùng mình với rác trên hồ Guom, sau ngày thứ 3 của Đại lễ 1000 năm Thăng Long, Hà Nội tháng 10/2010 - Ảnh trên Internet)

Ở đây chúng ta phải hiểu, vấn đề quan trọng nhất là phải thấy cho được bổn phận và trách nhiệm đạo đức trong mọi việc làm. Hay nói

cách khác cho dễ hiểu hơn, là phải thấy cho được trách nhiệm và bổn phận trong mỗi hành động, việc làm của mình. Thì từ đó chúng ta mới nhận ra được ánh sáng của đạo đức, chứ không được như vậy thì chúng ta chỉ nói suông ở danh từ đạo đức mà thôi. Nói đến trách nhiệm và bổn phận, tức là nói đến đạo đức nhân bản không làm khổ mình, khổ người...

Nói đến đạo đức nhân bản không làm khổ mình khổ người, mà không nói đến đạo đức vệ sinh môi trường sống của con người, với sự sống của muôn loài vật khác thì chưa đủ.

Khi chúng ta hiểu được trách nhiệm và bổn phận bảo vệ môi trường sống, tức là hiểu được đạo đức vệ sinh môi trường sống như trên chúng tôi đã nói, thì hằng ngày chúng ta phải thực hiện. Từ một nắm rác trong tay cũng không được ném bỏ bừa bãi, mà phải bỏ có nơi có chốn, cho đến việc khi đi tiêu tiểu, khạc, nhổ; không được khạc nhổ, tiêu tiểu bừa bãi, mà phải có nơi có chốn.

Hành động ném một nắm rác trong tay không đúng chỗ, là thiếu đạo đức vệ sinh môi trường sống. Chúng ta đi trên xe đò hoặc xe buýt trên tuyến đường xa, thường hay ăn bánh, trái cây, mía ghim, v.v... thì vỏ trái cây, xác mía, giấy gói bánh, hoặc lá, hoặc túi ni lông đều ném bừa bãi xuống đường hoặc trong thùng xe. Trên xe lại có

người hút thuốc lá, ném tàn thuốc xuống đường, lại có người đang ngồi trên xe ho khạc nhỏ xuống đường, chẳng cần biết sạch dơ là gì. Với những hành động trên, là những hành động thiếu đạo đức vệ sinh môi trường sống chung. Khiến cho mọi người khác, trong đó có chúng ta, sẽ bị nhiễm những bụi rác độc này mà thành bệnh. Nhất là tàn thuốc lá thì rất độc, khi nhiễm vào cơ thể sẽ sinh ra bệnh ung thư. Và nói đến bệnh thì dù bất cứ bệnh gì, đã bệnh là đau khổ, chắc ai cũng biết rất rõ. Nhưng nguyên nhân gây ra bệnh thì ít ai lưu ý. Chính nó là hành động thiếu đạo đức vệ sinh môi trường. Vì thế, hầu hết mọi người, không ai chịu lưu ý hành động đạo đức vệ sinh môi trường sống này. Nguyên nhân bệnh đau phần nhiều là do thiếu hiểu biết về đạo đức vệ sinh môi trường sống.

MÔI TRƯỜNG SỐNG Ô NHIỄM LÀ ẢNH HƯỞNG ĐẾN SỨC KHOẺ CỦA CON NGƯỜI

*M*ột hôm, vâng lời mẹ, chúng tôi về Sa Đéc thăm một người cậu sắp chết. Ông bị bệnh lao phổi rất lâu, đến thời kỳ không còn chữa được.

Đến nơi, thân hình cậu chúng tôi chỉ còn da bọc xương. Ông quá ốm, nằm trên giường bệnh, Ông thở nghe nặng nhọc, mệt mỏi và rất khó chịu.

Xưa, cậu chúng tôi có một thân hình khoẻ mạnh, tưởng chừng như cậu không bao giờ đau bệnh. Không ngờ lần về thăm này cũng là lần thăm cuối cùng của chúng tôi, không bao giờ gặp còn lại cậu chúng tôi được nữa.

Gặp chúng tôi, cậu rất mừng, nhưng đứng trước bệnh trạng này, chúng tôi nghĩ đến và tự đặt câu hỏi: Ai đã đem đến những bệnh trạng đau khổ này cho loài người?

Câu hỏi được đặt ra, tức là đã có câu trả lời. Bệnh trạng của con người là do chính con người mang lại. Chứ không có ai mang lại cho nó cả,

như chúng tôi đã xác định ở trên.

MÔI TRƯỜNG SỐNG Ô NHIỄM LÀ ẢNH HƯỞNG ĐẾN SỨC KHOẺ CỦA CON NGƯỜI

(Thành phố Bát-da, Irac, gặp phải vấn đề ô nhiễm môi trường trầm trọng vì chiến tranh triền miên. Nguồn nước cũng đã ô nhiễm nặng làm xuất hiện nhiều dịch bệnh truyền nhiễm - Ảnh trên Internet)

Theo sự mê tín của loài người, thì bệnh đau do Thần Thánh phạt hoặc bị ma quỷ bắt, khiến cho có tai nạn và bệnh đau. Từ sự mê tín này, con người mỗi lần có tai nạn hoặc bệnh đau đều đến chùa, miếu, nhà thờ, thánh thất tụng kinh, niệm Phật, sám hối, rửa tội, v.v... để cho tai qua, nạn khỏi, bệnh tật tiêu trừ. Những việc làm này rất mơ hồ, quá trừu tượng, không thiết thực, cụ thể. **Xét cho cùng, những việc làm này là thiếu đạo đức, lạc hậu, mê tín, nhắm nhí...**

Với những việc làm này chỉ có lòng tin, nhưng lại tin một cách mù quáng, khiến mình trở thành người vô đạo đức, hối lộ cho Thần, Thánh, quỷ, ma. Bởi vì mình đã hiểu sai, cho bệnh đau, tai nạn và phước báo là do Thần, Thánh, ma, quỷ ban phước, giáng họa cho chúng ta. Chúng ta cần phải hiểu cho rõ ràng và cụ thể, chứ không thể tin một cách mù quáng như vậy. Mà phải hiểu chính do chúng ta không biết giữ gìn vệ sinh môi trường sống, nên khiến cho môi trường sống ô nhiễm mang đầy bụi bặm, trong bụi bặm có rất nhiều loại khí độc, có rất nhiều loại vi trùng độc, có rất nhiều từ trường ác độc do thói quen của chúng ta thải ra, v.v...

Những loại khí độc và những loại vi trùng ấy phần lớn gây ra bệnh đau cho con người, nếu con người không biết giữ gìn môi trường sống, khiến cho nó ùn ùn ô nhiễm, thì con người mãi mãi phải chịu bệnh tật khổ đau.

Theo đạo đức nhân bản - nhân quả, thì mỗi hành động của con người đều mang đến hạnh phúc hay khổ đau cho họ. Nếu họ biết giữ gìn đạo đức vệ sinh môi trường sống, không làm cho môi trường sống ô nhiễm, bản thủ, thì làm sao con người bị bệnh tật được.

Một người lái xe đi đường thải ra khí độc do xăng dầu đốt, và khắc nhỏ đờm dãi không nơi, không chốn, đung đầu nhỏ đó. Người đi đường

ấy đâu biết rằng khí độc chiếc xe thải ra, và hành động khắc nhỏ bừa bãi đã gieo rắc vi trùng bệnh lao và bệnh ung thư cho người khác. Đó là một hành động thiếu đạo đức vệ sinh, gây ra bao nhiêu sự khổ đau cho nhiều người khác. Một hành động vô ý thức, đã vô tình tạo cho môi trường sống chung ô nhiễm. Và hầu hết hiện giờ mọi người đang vô tình làm như vậy. Vì thế, hiện giờ trong đất nước của chúng ta (Việt Nam), bệnh lao, bệnh ung thư đã giết chết biết bao nhiêu người và còn đang tràn lan khắp nơi. Nếu vòng đai y tế không chặn đứng được, thì loài người sẽ tử vong nhiều hơn nữa về những chứng bệnh lao và ung thư này.

Ngay từ bây giờ, nếu chúng ta không thấy trách nhiệm và bổn phận đạo đức vệ sinh làm người, luôn làm khổ mình khổ người, cứ sống bừa bãi vô đạo đức vệ sinh môi trường, thì phải chịu thọ những sự khổ đau về bệnh tật. Chúng ta không thấy đạo đức vệ sinh môi trường sống là quan trọng hàng đầu của cuộc sống con người, là tự chúng ta đã huỷ diệt sự sống trên hành tinh này. Nếu mỗi ngày cứ gia tăng sự ô nhiễm cho hành tinh này, thì môi trường sống trên hành tinh này sẽ thành môi trường chết. Vì không còn cây cỏ và loài vật sống được. Nếu chúng ta không thấy hành động khắc nhỏ, ném rác bừa bãi, thải ra khí độc của xăng dầu là một tội lỗi rất lớn đối với sự sống của con người và sự

sống của muôn vật trên hành tinh này; nếu chúng ta không thấy sự nguy hại cho sự sống trên hành tinh này, mà cứ đem những thuốc độc để diệt côn trùng, cỏ cây, chuột bọ, sâu rầy, v.v... một cách bừa bãi, là làm ô nhiễm môi trường sống. Hành động như vậy là không giữ gìn vệ sinh môi trường sống này, thì có thể gây ra nhiều bệnh tật nan y, và đem đến sự khổ đau cho mọi cá nhân và mọi gia đình nơi quê hương này.

Đừng nghĩ rằng, làm kinh tế nông nghiệp là phải sử dụng thuốc sâu rầy. Trước kia ông bà của chúng ta đâu có sử dụng thuốc sâu rầy. Chỉ có thời đại của chúng ta vì môi trường quá nhiễm độc, nên xuất hiện các loại côn trùng sâu bọ phá hại mùa màng quá nặng. Vì thế chúng ta mới sử dụng thuốc sâu rầy. Do thuốc sâu rầy mà môi trường sống của chúng ta bị ô nhiễm chất độc quá nặng.

Chúng tôi đồng ý điều này với bà con nông dân, nhưng thuốc sâu rầy có loại làm nhiễm độc môi trường sống, nhưng cũng có những loại thuốc sâu rầy không để lại môi trường sống nhiễm độc. Xin cô, bác, anh, chị, em bà con nông dân cần phải lưu ý khi sử dụng thuốc sâu rầy, nên tránh những loại thuốc làm ô nhiễm và nhiễm độc môi trường sống.

Nếu sử dụng thuốc sâu rầy một cách bừa bãi, thì chúng tôi e rằng làm kinh tế để làm giàu cho

đất nước, nhưng ngược lại đã làm cho nhân dân bị bệnh, thì không nên sử dụng những loại độc dược này.

Vấn đề này, chúng tôi xin các cơ quan của nhà nước có đủ thẩm quyền xét duyệt những loại thuốc sâu rầy mà nông dân đang sử dụng trên đồng ruộng của mình. Loại nào để lại làm ô nhiễm độc hại môi trường sống thì đình chỉ cấm lưu hành, chứ người nông dân ít học làm sao hiểu được. Loại thuốc nào làm ô nhiễm và loại thuốc nào không làm ô nhiễm môi trường sống thì chỉ có những nhà chuyên sản xuất, họ sẽ biết rất rõ ràng. Đừng vì lợi nhỏ mà hại sự sống bình an của nhân dân cả nước. Những hành động trên, là các bạn đã vô tình làm cho mình trở thành người vô đạo đức vệ sinh môi trường sống.

Người vô đạo đức vệ sinh thường hay quăng ném rác bừa bãi, đục đầu khạc nhổ, tiêu tiểu không đúng chỗ. Chuột chết, gà bịnh chết, heo bịnh chết, v.v... không chôn cho kín đáo, cho có vệ sinh, lại ném ra đường hoặc ném xuống sông, kinh, suối, mương, ao, hồ nước. Khiến cho làm ô nhiễm một vùng rộng lớn phải chịu những mùi hôi thối và nhiễm độc. Đó là những người vô đạo đức vệ sinh, họ là những người không phải là con người, mà là con người còn giữ nguyên bản chất của loài thú vật. Các bạn có muốn mình là con thú vật không? Nếu các bạn không muốn

mình là con thú vật thì chúng tôi xin các bạn đừng tiêu tiện bừa bãi, đừng ném rác bừa bãi, có con vật gì chết thì hãy đem chôn kín đáo. Các bạn có muốn mình là con người thật là người không? Nếu các bạn muốn mình là con người thật thì chúng tôi xin các bạn hãy vui lòng và sung sướng sống đúng một đời sống đạo đức nhân bản - nhân quả làm người.

ĐỨNG TIÊU BÊN HÈ PHỐ LÀ MỘT HÀNH ĐỘNG THIẾU ĐẠO ĐỨC VỆ SINH

(Biển cấm còn chưa ngăn được ai, hướng gì chữ viết - Ảnh trên Internet)

Vì lợi ích chung cho con người; vì sức khỏe của mọi người; vì sự an vui hạnh phúc của sự sống muôn loài. Chúng tôi thành tâm tha thiết kêu gọi các bạn đừng khạc nhổ bừa bãi; đừng ném tàn thuốc bừa bãi; đừng ném rác bừa bãi bất cứ nơi đâu, đừng quăng những con vật chết

ra đường, xuống sông, suối, kinh, mương, ao, hồ, v.v... mà hãy đem chôn cho kín đáo để giữ vệ sinh chung. Về khắc nhỏ, thì các bạn hãy khắc nhỏ vào trong chiếc khăn tay của các bạn, để khi về nhà, các bạn sẽ tẩy trùng và giặt sạch sẽ. Còn rác bần và tàn thuốc lá thì các bạn hãy gom lại, bỏ vào thùng rác có nơi, có chỗ. Đó là các bạn biết thương mình, thương người; biết đem lại sức khỏe cho mọi người và cho tất cả những loài vật khác. Phải không hỡi các bạn? Các bạn làm được như vậy là các bạn đã mang vàng đến cho mọi người: ***“Sức khỏe là vàng, là bạc”***.

Hành động đó là những hành động đạo đức vệ sinh môi trường sống, những hành động như vậy rất đáng khen và đáng ca ngợi. Tuy rằng những hành động rất tầm thường và rất quen thuộc với mọi người, nhưng nếu các bạn không chịu khó tập luyện cho quen, thì chúng tôi e rằng các bạn khó mà giữ gìn được. Thói quen của các bạn từ lâu, là thói quen bừa bãi thiếu đạo đức vệ sinh môi sinh, tức là các bạn thiếu trách nhiệm và bổn phận giữ gìn vệ sinh chung. Vì các bạn thấy những hành động đó quá tầm thường, không quan trọng. Phải không hỡi các bạn?

Những hành động đó không tầm thường đâu các bạn ạ! Tuy những hành động rất tầm thường, ai cũng có thể làm được, nhưng nó rất cao

thượng và mang đầy đủ một tình thương rộng lớn của một người có đạo đức làm người. Phải không hề các bạn? Các bạn cứ suy nghĩ kỹ lại đi! Rồi sẽ xác định.

Hành động khắc nhô vào khăn tay của các bạn là các bạn sống đúng đạo đức vệ sinh môi trường sống chung, hành động ấy đáng ca ngợi và khen tặng, đáng kính phục. Hành động lượm những rác bần cho vào túi xách để rồi đem đến thùng rác bỏ vào. Đó cũng là hành động đạo đức vệ sinh môi trường sống, hành động ấy cũng đáng cho mọi người ca ngợi, khen tặng và kính phục. Hành động ấy là hành động biết bảo vệ sự sống chung của nhau. Biết bảo vệ sự vệ sinh sống chung của nhau là hành động cao thượng. Các bạn đừng nghĩ rằng nó là hành động tầm thường ai làm cũng được. Vì chính hành động tầm thường ai làm cũng được, nhưng trong hành động đó nó mang đầy đủ tình thương cao quý đối với sự sống của mọi người.

Tại thành phố Hồ Chí Minh và bất cứ một thị xã, một thị trấn nào hay tại thủ đô Hà Nội, hằng ngày một số tiền rất lớn phải chi tiêu cho sự quét dọn sạch đẹp các nơi đó trong khắp đất nước, thì các bạn cứ thử nghĩ và tưởng tượng, phải tốn hơn hằng tỷ bạc trong mỗi tháng. Nếu mỗi người, mỗi hộ khẩu trong thành phố mà chỉ cần bỏ ra khoảng 30' quét dọn, từ trong nhà ra ngoài cổng, khoảng đường trước nhà của mình,

thì số tiền ấy các bạn sẽ tiết kiệm rất nhiều trong một năm. Nếu số tiền mượn người quét rác đường phố đem ra làm việc từ thiện, thì giúp đỡ biết bao nhiêu người bất hạnh trong xã hội, trong đất nước của chúng ta. Và cũng có thể giúp những người bất hạnh khác trên thế giới. Phải không hề các bạn?

Khi thấy loài vật chết, chúng ta đừng quăng ném bỏ bừa bãi, dù bất cứ nơi đâu, mà hãy đào lỗ chôn cất kín đáo. Đó là hành động đạo đức vệ sinh môi trường sống, hành động ấy đáng cho mọi người ca ngợi, khen tặng và kính phục. Những người có hành động ấy là những hành động biết thương mình, thương người.

Một hành động giữ gìn đạo đức vệ sinh môi trường sống chung được trong sạch, tuy nó tầm thường, nhỏ mọn như chúng tôi đã nói ở trên, nhưng có lợi ích rất lớn cho cuộc sống của mọi người trên hành tinh này. Các bạn có tin lời nói này chăng?

Một bà nội trợ đem một bọc rác ném ra lề đường, bà đâu biết rằng hành động thiếu đạo đức đó sẽ đem đến cho biết bao nhiêu người bị bệnh tật, trong đó chắc chắn phải có bà. Vì thế, hành động thiếu đạo đức của bà, bà đã tự làm khổ mình và khổ mọi người. Đó là vô tình bà đã tạo một môi trường sống ô nhiễm, bà đã tự giết mình, giết người mà bà chẳng biết. Bà chỉ là

người vô tình mà thôi, nhưng sự vô tình ấy, nó sẽ kết án khổ đau cho bà và mọi người. Cho nên, cuộc sống của chúng ta không cho phép chúng ta sống vô tình, mà luôn luôn phải có ý thức trong mỗi hành động.

Đời sống của con người, chỉ vì sống vô tình, thiếu ý thức đạo đức, nên hậu quả của sự vô tình đó, mà các bạn đã thấy và đã từng gặt hái sự khổ đau. Các bạn đừng bảo rằng: vô tình là không tội lỗi. Vô tình không cẩn thận khi lái xe, thì tai nạn giao thông cũng không bao giờ tha thứ cho bạn. Phải không hềi các bạn? Bạn sẽ gặt hái sự khổ đau của tai nạn giao thông bằng sự vô tình của các bạn.

Một hành động vô tình, thiếu đạo đức vệ sinh tuy nhỏ mọn như vậy, nhưng tai hại rất lớn, các bạn cứ suy ngẫm lại đi. Có đúng như vậy không hềi các bạn? Các bạn có thấy không? Nếu các bạn chưa thấy thì hãy đến thăm các bệnh viện, bệnh nhân nằm điều trị một số lượng lớn mà các bạn không ngờ được. Các bạn có biết do đâu mà người ta bệnh nhiều như vậy không? Đó là do hành động thiếu đạo đức vệ sinh và hành động thiếu đạo đức hiếu sinh mà con người phải gánh chịu hậu quả, là bệnh tật tinh thần và vật chất.

Thiếu đạo đức hiếu sinh thì hậu quả của nó sẽ mang đến cho bạn bịnh tật tinh thần; còn thiếu đạo đức vệ sinh môi trường sống thì hậu

quả của nó sẽ mang đến cho bạn là cơ thể bị bệnh đau.

Người ta không biết bảo vệ môi trường sống trong sạch bằng những hành động tầm thường ấy, là đã tự làm khổ đau cho mình, cho người. Và đó là hành động tự sát mình, tự sát mọi người mà không biết.

MUỐN MÔI TRƯỜNG SỐNG KHÔNG BỊ
Ô NHIỄM, THÌ MỌI NGƯỜI DÂN
PHẢI HỌC ĐẠO ĐỨC VỆ SINH

(Người dân mang rác vứt ra đường Trần Khát Chân, Hà Nội - Ảnh trên Internet)

Một người ném một con chuột chết ra đường, để cho xe chạy qua lại cán nát bê bết máu thịt trên mặt đường. Đó là một hành động tạo môi trường ô nhiễm, hành động như vậy là hành động thiếu hiểu biết về đạo đức môi sinh. Trong

thân chuột có những loại bọ chết, khi cắn vào người có thể truyền vi trùng bệnh dịch hạch. Bệnh dịch hạch là một loại bệnh giết người chết nhanh chóng, mà người ta nghe đến bệnh này, ai ai cũng quá sợ hãi. **Thế mà người ta vô tình ném chuột chết ra đường như vậy, thật là người vô đạo đức không thể tha thứ được.** Người ta không thấy hành động ấy là sẽ mang đến sự ghê tởm cho mọi người đang đi trên đoạn đường đó. Những nhà phố ở xung quanh đó phải chịu hít thở mùi máu tanh và hôi thối khó chịu. Người ta đã không biết giữ gìn môi trường sống trong sạch, mà còn làm cho môi trường sống càng thêm ô nhiễm bất tịnh hơn nữa. Thật là thiếu đạo đức môi sinh.

Vì lợi ích chung cho mọi người sống trên hành tinh này, chúng tôi kêu gọi các bạn dành chút ít thời giờ đọc sách dạy đạo đức làm người, để các bạn thấu suốt mọi hành động của mình có đạo đức hay không đạo đức. Có đạo đức thì các bạn nên làm, không đạo đức thì các bạn nên tránh.

CÒN XẢ RÁC BỪA BÃI, THÌ CHƯA GỌI LÀ VĂN MINH

Có những dịp chúng tôi về thăm thành phố Hồ Chí Minh, trên đường chúng tôi đã gặp rất nhiều trường hợp như trên, chuột và rác bẩn thường ném ra ngoài đường, làm cho lề đường cũng như mặt đường trông rất dơ bẩn. Chúng tôi không ngờ một đoạn đường dài khoảng độ 50 km mà rác bẩn hai bên đường không có nơi nào mà không có. Ngoại trừ những nơi đồng ruộng không có người ở thì khá sạch sẽ, có nghĩa là rác bẩn ít. Còn chỗ nào đông người là chỗ đó bẩn thỉu nhất. Nhìn thấy cảnh này mà bảo rằng dân tộc của chúng ta văn minh, thì làm sao người ta tin được. Phải không các bạn?

Người có văn minh thì không bao giờ sống thiếu đạo đức vệ sinh môi trường, luôn luôn giữ gìn môi trường sống sạch sẽ và tươi đẹp. Nếu một người có văn minh, có đạo đức nhân bản làm người, chỉ cần nhìn lối sống của họ thì biết ngay. Tức là nhìn hành động sống hằng ngày của họ có đạo đức hay không có đạo đức. Nếu có đạo đức thì ít nhất họ cũng phải có đủ ba đức trong đạo đức nhân bản làm người:

1- Đạo đức giao thông.

2- Đạo đức hiếu sinh.

3- Đạo đức vệ sinh môi trường sống.

SỐNG CÓ ĐẠO ĐỨC VỆ SINH MÔI TRƯỜNG LÀ SỐNG VĂN MINH

*Thực hiện đạo đức vệ sinh môi trường sống
(Thanh niên tình nguyện tham gia nhặt rác, làm
sạch bãi biển Cần Giờ - Ảnh trên Internet)*

Chúng ta cứ thử nhìn từ những người dân ở thành thị, đến những người dân ở nông thôn trong đất nước của chúng ta, thì chúng ta biết rằng: dân tộc của chúng ta văn minh, sạch đẹp chưa có, đạo đức vệ sinh môi trường sống chưa đủ. Vì thế, chúng ta yêu cầu Nhà nước và Bộ Giáo dục hãy quan tâm về vấn đề môn học đạo đức của nhân dân. Nó phải là hàng đầu so với các môn học khác.

Nếu chương trình giáo dục học đường mà không có môn học đạo đức nhân bản - nhân quả làm người, thì một ngàn năm sau dân tộc của chúng ta cũng chưa được gọi là một dân tộc văn minh trọn vẹn.

Hiện giờ, người ta tập trung cất nhà san sát dọc theo hai bên đường lộ, như ở thành phố. Thế mà rác bần vẫn cứ ném hai bên lề đường, trông thật là bần thiu. Thế mà mọi người vẫn ngang nhiên sống, sống trên đống rác bần thiu như vậy mà không cảm thấy xấu hổ. Nhà nào cũng tường cao rộng lớn đẹp đẽ, sang cả, mà không giữ gìn vệ sinh môi trường. Chúng ta đạo đức vệ sinh môi trường còn quá thấp kém. Đạo đức vệ sinh môi trường còn quá thấp kém thì làm sao gọi dân tộc của chúng ta là một dân tộc văn minh được?

Nếu Nhà nước và Bộ Giáo dục ngay từ lúc này đã thấy trách nhiệm và bổn phận của người lãnh đạo một đất nước độc lập, thì ***“toàn dân phải được giáo dục trên một nền tảng đạo đức nhân bản”***, thì cuộc sống của nhân dân mới có an cư, lạc nghiệp thật sự; thì cuộc sống của nhân dân mới không có những hạng người tiêu cực, hối lộ, ăn đút lót; thì cuộc sống của nhân dân mới không có những hạng người trộm cắp, móc túi; thì cuộc sống của nhân dân mới không có những hạng người gian xảo, lừa đảo, đo thiếu, cân non; thì cuộc sống của nhân dân mới không

có những hạng người cướp tài sản của nhân dân, của nhà nước; thì cuộc sống của nhân dân mới không có những hạng người đi buôn đồ lậu, trốn thuế làm hại nền kinh tế quốc gia; thì cuộc sống của nhân dân mới không có những hạng người đi buôn thuốc phiện, giết hại tuổi trẻ mầm non của tổ quốc; thì cuộc sống của nhân dân mới không có những hạng người mua bán mãi dâm, làm sỉ nhục con cháu Trung Vương, Triệu Âu. Làm sỉ nhục con cháu của Trung Vương, Triệu Âu tức là làm sỉ nhục quốc thể, quốc hồn của dân tộc Việt Nam nước ta.

Này các bạn phái nữ, các bạn được sanh ra nơi quê hương này và được dưỡng nuôi nơi mảnh đất này, lớn lên trong tinh thần bất khuất của những bậc anh thư Trung Vương, Triệu Âu. Lại được mệnh danh là con Tiên, cháu Rồng. Có sao các bạn lại vì tiền bạc mà bán thân mình, làm một món đồ chơi cho người khác? Trong khi Triệu Âu nói: ***“Tôi muốn cưới con gái mạnh, đạp luồng sóng dữ, chém cá kình ở biển Đông; đánh đuổi quân Ngô, giành lại giang sơn, cởi ách nô lệ, một đời không làm thê thiếp cho kẻ khác!”***. Các bạn nghĩ sao về lời nói này của tổ tiên chúng ta? Các bạn có thấy hành động của các bạn là thiếu đạo đức nhân phẩm làm người hay không? Các bạn có thấy hành động của các bạn là làm sỉ nhục phụ nữ Việt Nam hay không? Các bạn có thấy hành

động của các bạn có còn xứng đáng là con cháu của Trung Vương, Triệu Âu hay không? Câu hỏi được đặt ra là để cho các bạn tự suy nghĩ và trả lời.

Đạo đức nhân phẩm mà chúng tôi đã nhắc các cháu nữ trên đây, là vì chúng tôi biết rất rõ các cháu đã vô tình vì hoàn cảnh gia đình khó khăn, đưa đẩy các cháu vào cảnh éo le.

Đạo Đức Làm Người tập 1, chúng tôi đang nói với quý bạn về đạo đức vệ sinh môi trường sống, nó là đạo đức xã hội, thế mà lạc đề lại nói sang đạo đức nhân phẩm con người, đạo đức này thuộc về đạo đức gia đình. Khi nói về sự tai hại của hành động thiếu đạo đức vệ sinh môi trường, đem lại sự bệnh tật khổ đau cho con người, thì chúng tôi liên tưởng đến một số các cháu phái nữ đang sống trong bóng tối, mất dần những nhân phẩm làm con người, và đang chịu đựng những nỗi đau của tinh thần lẫn thể xác. Nỗi lòng thương yêu các cháu nữ, tuổi đời còn thơ ngây. Hình ảnh khổ đau của các cháu bức xúc nơi lòng chúng tôi, chúng tôi không thể kềm giữ được đề chờ đến tập 2, là tập sách đạo đức dạy về gia đình mới nói đầy đủ trọn vẹn.

Ở đây, chúng tôi khéo nhắc nhở những điều này, là để trang bị cho các cháu có một tinh thần mạnh mẽ, có một nghị lực kiên cường, để các bạn phấn đấu dũng mãnh vượt qua mọi hoàn

cảnh éo le của mình.

Bởi vì, chúng tôi nghĩ rằng: nếu có đủ sức viết tập 2, nói về đạo đức gia đình thì việc in ấn liệu chúng tôi có đủ sức in để gửi đến các bạn hay không? Vì sách đạo đức không thể phát hành đem bán như các loại sách khác. **Đạo đức đem cho, tặng các bạn thì mới nói đạo đức, chứ bán đạo đức mà nói đạo đức thì có đúng không các bạn?** Cho nên, dù chúng tôi có viết được cũng khó có thể in ra được, vì không có tiền. Mà không in ra được thì làm sao các bạn cũng như các cháu được đọc, và biết chừng nào mới được học đạo đức? Tập 1, chúng tôi mới nói đến ba hành động đạo đức đang cần thiết cho xã hội, đang giải quyết những bức xúc, nỗi đau của xã hội, mà đã trên 300 trang giấy (bản thảo). Với số trang ấy được in ra thành sách, gửi đến cho các bạn khắp mọi miền đất nước của chúng ta, thì số tiền ấy rất lớn các bạn ạ! Thế rồi tập 2 chúng ta có cho ra đời được hay không? Nếu in ra mà chỉ cho một vài người thì tội nghiệp, vì còn biết bao nhiêu người đang thiếu đạo đức, đang chờ đợi mọi người có bài học đạo đức. Vì biết như vậy, nên chúng tôi khéo nhắc các cháu về đạo đức nhân phẩm làm người. Nếu tập 2 không in ra được, thì chúng tôi cũng có lời nhắc nhở khuyên các cháu và các bạn tiến bước trên đường đời không làm lỗi về đạo đức làm người.

Tuổi chúng tôi cũng sắp đến 75³, chỉ còn 20 ngày nữa thôi. Thân vô thường và sức khoẻ càng lúc càng suy giảm, không biết chúng tôi có làm tròn bốn phận mà các bạn đang hướng về chúng tôi chăng? Mỗi hành động sống của các bạn hằng ngày có là hành động đạo đức? Nếu vô tình các bạn không biết, thì hành động ấy sẽ trở thành hành động vô đạo đức, nó sẽ làm khổ bạn và sẽ làm khổ người khác. Vì thế mà chúng tôi nói ra, tuy ngắn gọn vì không phải chỗ nói đạo đức này, vì chúng tôi đang nói đạo đức vệ sinh môi trường sống. Nhưng ở đây cũng nói lên được lòng thương yêu bình đẳng của chúng tôi đối với các bạn nam cũng như nữ.

Xét cho cùng, chương trình giáo dục của đất nước chúng ta chưa đặt nặng về môn học đạo đức nhân bản, cho nên không những riêng chị em, mà mọi người dân trong cả nước đều không hiểu biết về đạo đức làm người. Bởi đạo đức làm người rất là rộng rãi bao la, vì nó là những hành động sống hằng ngày của con người. Những hành động không làm khổ mình, khổ người là hành động đạo đức, còn ngược lại là thiếu đạo đức.

Nói về đạo đức, người ta hiểu quá đơn giản. Người xưa để lại có bao nhiêu đạo đức thì người nay nhai lại bấy nhiêu, mà còn bỏ bớt, vì không

---

3- LBT: Cuốn sách này được Thầy viết năm 2001

hợp thời. Mặc dù trong các trường học đều có nêu lên khẩu hiệu “TIÊN HỌC LỄ, HẬU HỌC VĂN”. Học văn thì có rất nhiều môn học, và dạy rất kỹ vào những chi tiết của các môn học đó, để thi tốt nghiệp, lấy cấp bằng, chứng nhận khả năng học thức hiểu biết của mình. Còn học lễ thì có những bài *“học qua loa cho lấy có, dạy đại khái rồi đánh giá chung chung theo từng hạng yếu - trung bình - khá - khá tốt, đến tốt. Song, những học sinh được hạng đạo đức khá trở lên vẫn là những nạn nhân của tệ nạn xã hội”*. Làm cho nhà trường và phụ huynh học sinh phải ngỡ ngàng, chua xót.

Do chương trình giáo dục thiếu chú trọng về đạo đức làm người; do không nghiên cứu biên soạn ra bài tập thực hành về đạo đức và không có hệ số điểm rõ ràng, nên tai nạn giao thông thường xảy ra hằng ngày. Lòng thương yêu của con người đối với sự sống của người khác và loài vật khác không có, thì làm sao tránh được nạn trộm cắp, cướp của, giết người, hiếp dâm, đút lót, hối lộ, v.v... thì làm sao tình trạng người làm những điều phi pháp khác mà không xảy ra. Vì không có đạo đức bảo vệ và vệ sinh môi trường sông, nên mới có nạn xì ke, ma túy, mãi dâm làm cho phong hoá Việt Nam ngày càng bại hoại và đi về hướng không tốt đẹp.

Một đất nước độc lập thì nhân dân phải được giáo dục đạo đức. Đó là điều cần thiết và

quan trọng nhất để xây dựng quê hương văn minh, giàu đẹp và hưng thịnh.

MỘT HÌNH ẢNH THƯƠNG ĐAU VÌ MÔI TRƯỜNG SỐNG Ô NHIỄM

Một trường bị đầu độc tức là đời sống của chính con người đã bị đầu độc (Sông Nhuệ bị ô nhiễm nặng, cá tôm chết hàng loạt do chịu xả thải trực tiếp mà không qua bất kỳ hình thức xử lý nào của 2 khu Đô thị mới là Mỹ Đình và Mễ Trì, huyện Từ Liêm, Hà Nội - Ảnh trên Internet)

Nếu Nhà nước và Bộ Giáo dục thấy môn học đạo đức có lợi ích cho toàn dân, thì nên kêu gọi những nhà đạo đức trong nước họp lại, soạn thảo một chương trình học đạo đức làm người. Chắc chắn dân tộc của chúng ta sẽ trở thành những công dân tốt. Và những người thi hành luật dân sự, luật lệ giao thông cũng sẽ đỡ nhọc nhằn biết bao!

Một chiếc xe tải chở cá tôm đông lạnh chạy suốt một quãng đường dài từ Vũng Tàu về thành phố Hồ Chí Minh. Đến đoạn đường Bà Rịa - Long Thành, anh tài xế xả nước bẩn trong xe, mùi tanh và hôi thúi của cá, tôm làm cho mọi người ở hai bên quãng đường đó và khách bộ hành đi đường hít thở thật là khó chịu. Đó là một hành động vô đạo đức vệ sinh môi trường, đã làm cho môi trường sống ô nhiễm lại càng thêm ô nhiễm. Một hành động không thể tha thứ được, một hành động đáng trách và đáng phạt rất nặng.

Một xe tải chở rác thành phố, trong buổi sáng mọi người đang tập nập qua lại, mùi hôi thối của rác bốc ra khiến cho mọi người hít thở rất khó chịu. Đó cũng là một hành động vô đạo đức đang làm ô nhiễm môi trường sống của mọi người.

Một hành khách đi đường, trên xe bus, xe đò, tàu hoả, v.v... thường hay ăn vặt bánh, trái cây. Khi ăn xong, rác bẩn không chịu bỏ vào túi xách, mà lại ném bỏ ra đường hoặc ném bỏ vào trong thùng xe. Có khi hút thuốc lá lại ném tàn thuốc bừa bãi trong xe, hoặc dưới đường. Đó là một hành động thiếu đạo đức làm môi trường sống ô nhiễm. Một hành động đáng chê trách, đáng bị phạt tiền.

Một người bán trái cây ngoài chợ, thường để

lại chợ rất nhiều rác bẩn như: những trái cây hư thối, những vỏ hoặc lá trái cây, giấy gói. Thay vì những rác bẩn này, người bán trái cây cho vào giỏ xách, mang về nhà đổ có nơi, có chỗ thì sạch sẽ, tốt đẹp biết bao nhiêu. Đó là những hành động đạo đức vệ sinh môi trường sống thật đáng khen ngợi và kính phục.

Một người bán hàng rong gồm có: rau cải, bầu, bí, hành, hẹ, tỏi, ớt, v.v... mà có một chút đạo đức vệ sinh môi trường, thì tất cả những rác bẩn do những mặt hàng này thải ra đều được cho vào một túi xách, đến trưa hoặc chiều tối sẽ mang những rác bẩn này bỏ vào thùng rác công cộng, thì thật là hay, đẹp, sạch biết mấy. Những việc làm này tuy rất tầm thường, nhưng lại rất đạo đức và cao thượng, nói lên được sự văn minh của nước đó. Một đất nước văn minh không thể là một đất nước mà toàn dân ăn ở bẩn thỉu.

Nếu mọi người buôn bán ở chợ, mà ai ai cũng biết giữ gìn vệ sinh như vậy, thì chợ búa sẽ sạch đẹp biết bao nhiêu. Những việc làm này, do những người có ý thức văn hoá về đạo đức vệ sinh môi trường sống, về bổn phận và trách nhiệm làm người của mình. Những việc làm này sẽ tiết kiệm một số tiền rất lớn, do không phải mướn nhân công quét hốt rác.

Ở các chợ, mọi người buôn bán đều thực

hiện đạo đức vệ sinh môi trường sống được như vậy, thì mỗi người trong mỗi gia đình, trong xã hội phải thực hiện như thế nào, để mỗi người trong mỗi gia đình, trong xã hội được gọi là sống có nề nếp văn minh. Cho nên, sự văn minh của loài người không thể tách lìa nếp sống đạo đức được. Các bạn có công nhận điều này không? Nói văn minh mà lối sống của các bạn không văn minh thì làm sao có văn minh được. Phải không hỡi các bạn?

MỘT ĐẤT NƯỚC VĂN MINH, THÌ KHÔNG CÒN CÓ NGƯỜI DÂN XẢ RÁC BÙA BÃI

(Thực khách và người phục vụ tại các quán ăn vô tư xả rác nơi hè, đường. Đây là một trong những nguyên nhân gây ra nạn tắc nghẽn hệ thống thoát nước của thành phố Hà Nội - Ảnh trên Internet)

Muốn có văn minh, có đạo đức thì mỗi người

trong mỗi gia đình, phải giữ gìn vệ sinh xung quanh nhà mình, bằng cách hằng ngày phải bỏ ra một giờ đi lượm những rác bẩn, trong vị trí từ mặt đường đến chung quanh nhà, làm cho ngôi nhà của mình ở trở nên sạch đẹp, quang đãng, thoáng mát. Nhìn những ngôi nhà như vậy mới gọi là những ngôi nhà có nề nếp sống văn minh.

Nói văn minh mà đời sống không giữ gìn vệ sinh môi trường, chỗ ở rất bẩn thỉu đầy rác, thì không thể gọi đó là một nếp sống văn minh. Cho nên, khi bước chân ra đường, chúng tôi thấy rác bẩn ngoài đường trước mỗi nhà, là biết ngay dân tộc Việt Nam chưa có nếp sống văn minh, mặc dù họ nói văn minh.

Nếu nhân dân Việt Nam không chịu sửa bản chất kém văn minh của mình, thì dù cho một ngàn năm sau môi trường sống của Việt Nam vẫn bị ô nhiễm, và còn ô nhiễm nặng hơn. Và vì vậy sự văn minh không bao giờ có đối với dân tộc này.

Văn minh chỉ có bề mặt của nó thì chưa đủ để xác định một dân tộc văn minh. Cũng như hiện giờ, ở thủ đô Hà Nội hay thành phố Hồ Chí Minh, bề mặt thì nhà nước kêu gọi nhân dân cùng nhà nước làm sạch đẹp thủ đô hay thành phố, nhưng bề trái là một đống rác bẩn thỉu. Nếu các bạn không tin thì hãy đi sâu vào bề trái của thành phố là biết ngay. Do đó chúng ta mới biết

rằng: đạo đức nhân bản vệ sinh môi trường sống mà dân tộc của chúng ta chưa hề hiểu biết. Nếu đạo đức nhân bản vệ sinh môi trường sống mà nhân dân chưa hiểu biết, và chưa áp dụng giữ gìn vệ sinh và bảo vệ môi trường sống, thì không được gọi là một dân tộc văn minh.

Nếu muốn dân tộc Việt Nam có một nền văn minh thật sự, thì đạo đức nhân bản vệ sinh môi trường sống cần phải được Nhà nước và Bộ Giáo dục quan tâm lưu ý. Và có thể cho môn học đạo đức này vào chương trình học tập của học sinh các cấp, từ vỡ lòng cho đến Đại học.

Vừa rồi, chúng tôi được biết tin tức Bộ Giáo dục cho áp dụng môn học luật lệ giao thông vào học đường, để học sinh học tập thì thật là hay. Nhưng như vậy chưa đủ, mà còn phải học đạo đức nhân bản làm người, trong đó có nhiều môn học đạo đức như: *đạo đức giao thông, đạo đức hiếu sinh, đạo đức vệ sinh môi trường sống, đạo đức chân thật, đạo đức chung thủy, đạo đức thông minh, v.v...* Về đạo đức giao thông, có nghĩa là mỗi hành động cẩn thận trong luật lệ giao thông, để tránh tai nạn giao thông, là hành động đạo đức trách nhiệm và bổn phận của các em đối với mọi người và chính bản thân của các em.

Về môn học đạo đức vệ sinh môi trường sống được chia ra như sau:

1- Võ lòng phải học đạo đức vệ sinh môi trường sống như thế nào?

2- Tiểu học phải học đạo đức vệ sinh môi trường sống như thế nào?

3- Trung học phải học đạo đức vệ sinh môi trường sống như thế nào?

4- Đại học phải học đạo đức vệ sinh môi trường sống như thế nào?

5- Trong dân gian phải học đạo đức vệ sinh môi trường sống như thế nào?

Những bài vở này do các nhà đạo đức trong nước biên soạn, và biên soạn như thế nào mà mỗi hành động bảo vệ và giữ gìn vệ sinh môi trường sống trong sạch, thanh tịnh trong một vùng trời, biển và đất của quê hương này. Từ tuổi còn thơ ấu đến tuổi già, từ phổ thông rộng rãi dễ dàng đến chuyên môn của các nhà đầu tư sản xuất mọi các mặt hàng tiêu dùng, đều có những hành động vệ sinh bảo vệ môi trường sống trong sạch và thanh tịnh, để người dân tại quê hương xứ sở này có một đời sống ít bệnh tật, vì thế mới tìm thấy được chân hạnh phúc của đời người; vì thế mới tìm thấy được chân thật sự văn minh của loài người.

Nếu bảo rằng dân tộc của chúng tôi văn minh, mà sống không có đạo đức nhân bản vệ sinh, tức là không biết giữ gìn vệ sinh và bảo vệ

môi trường sống trong sạch, thanh tịnh, thì có khác nào như những người mất trí mà nói văn minh. **Văn minh không phải trong ngôn ngữ, mà phải thể hiện bằng hành động sống có văn minh.**

Nhìn hành động sống của nhân dân trong nước đó, người ta biết ngay dân nước đó có văn minh hay không văn minh.

LÀ CON NGƯỜI KHÔNG THỂ SỐNG XẢ RÁC NHƯ LOÀI THÚ VẬT

Sống chung với rác bẩn như thế này thì đâu có xứng đáng là đời sống của con người văn minh (Không khí ô nhiễm trầm trọng và rác thải bừa bãi khắp nơi là 2 vấn đề nhức nhối ở Mumbai, Ấn độ - Ảnh trên Internet)

Một đất nước mà nhân dân còn mê tín, cúng bái cầu khẩn cho tai qua nạn khỏi, bệnh tật tiêu trừ, hoặc còn nhờ vào thế giới siêu hình ban

phước lành, mà bảo rằng nước đó văn minh thì chúng tôi e rằng người ta đã lạm dụng hai chữ văn minh, chứ chưa thật sự văn minh.

Một đất nước mà nhân dân trong nước đó còn tin có linh hồn người chết, có quỷ, có ma, có bùa chú linh thiêng, có thần thông phép thuật, họ không biết đó là một ảo thuật nội tâm của con người. Mà bảo rằng nhân dân nước đó văn minh, thì chúng tôi e rằng người ta đã sử dụng hai chữ văn minh chưa đúng chỗ.

Một đất nước mà nhân dân còn ném rác bừa bãi, xe cộ chạy qua là khói và bụi bay ngợp trời. Trước nhà, ngoài ngõ, sau hè, lề đường đều đầy rác bừa. Sống không giữ gìn và bảo vệ môi trường trong sạch như vậy, mà bảo rằng dân nước đó văn minh thì chúng tôi làm sao tin được. Chính những hành động sống của dân nước đó chứng minh rằng họ chưa văn minh. Và chúng ta cũng có thể xác định họ chưa biết văn minh như thế nào? Phải không hở các bạn?

Một đất nước mà tai nạn giao thông còn xảy ra, người dân còn phạm luật lệ đi đường, mà bảo rằng đất nước đó văn minh thì chúng tôi không chấp nhận. Tại sao vậy? Tại vì nhân dân đất nước đó không hiểu biết đạo đức giao thông, không thấy bổn phận và trách nhiệm của mình là phải giữ gìn và bảo vệ sự sống của nhau.

Họ cứ tưởng rằng văn minh là phải có phi

thuyền không gian, đi chinh phục các hành tinh trong vũ trụ, phải có vũ khí tối tân như: bom nguyên tử hạt nhân, vi trùng...; phải có xe hơi trang bị đầy đủ tiện nghi...; phải có nhà cao cửa rộng hàng trăm tầng, ngàn tầng...; Phải có những kiến trúc như bảy kỳ quan thế giới; phải có những siêu lộ viễn thông, thông tin nhanh chóng trong chớp mắt...; phải có những máy vi tính điều khiển như bộ óc của con người, v.v... Những văn minh trên đây là những văn minh vật chất, coi chừng nó sẽ mang đến sự hoại diệt môi trường sống trên hành tinh này. Hầu như văn minh về tinh thần của loài người chưa phát triển, chỉ còn nhai đi, nhai lại những đạo đức cặn bã của người xưa. Vì thế, sách vở khoa học thì nhiều, mà sách vở đạo đức thì không có. Cho nên bảo rằng đạo đức của con người trên thế giới đang xuống dốc.

Nếu chúng ta thiếu sự phát triển văn minh tinh thần (đạo đức nhân bản), mà cứ để nhân dân sống trong tinh thần mê tín và mãi miết chạy theo văn minh vật chất, thì chúng tôi e rằng hai chữ văn minh chưa đúng nghĩa. Nếu đứng về sự phát minh khoa học mà bảo rằng văn minh, thì chúng tôi e rằng sự văn minh ấy còn tiềm diện. Cho nên, một đời sống được gọi là văn minh thì phải gồm có hai khía cạnh:

1- Văn minh vật chất (tiến bộ và phát triển cơ giới, điện năng và điện tử, v.v...)

2- *Văn minh tinh thần (tiến bộ và phát triển nền đạo đức nhân bản - nhân quả, v.v...)*

Một đời sống có đạo đức đầy đủ, mà vật chất không được phát triển theo chiều hướng khoa học thì cũng chưa được gọi là văn minh.

Thời vua Nghiêu, vua Thuấn bên nước Trung Hoa, có thể gọi là một nước văn minh trong thời đại đó. Đó là thời thịnh trị và đạo đức nhất của đất nước này. Nhưng đối với thời đại của chúng ta hiện giờ, thì không được gọi đó là văn minh toàn diện. Chỉ được gọi đó là một sự tiến bộ hướng đến nền văn minh của nhân loại. Nhưng chúng ta nên biết, thời đó người Trung Hoa vẫn phát triển về văn minh vật chất, để thoát ra cuộc sống ăn lông ở lỗ như loài thú vật. Và cũng đồng thời phát triển văn minh tinh thần, xây dựng nền đạo đức nhân bản để thoát ra khỏi bản chất của loài thú vật, mà người dân Trung Hoa mãi mãi ca ngợi và hãnh diện về thời đại đó. Xem đó, chúng ta quả quyết xác định: *“Thời đại đó là thời đại văn minh thật sự của loài người, mà người dân Trung Hoa đại diện cho loài người”*. Vì nó mang đầy đủ hai tính chất của nền văn minh: *“Tinh thần và vật chất”*. Tuy rằng thời đó chưa có cơ giới, điện năng, điện tử... như chúng ta bây giờ.

Còn thời đại của chúng ta, về vật chất khoa học có phát triển, nhưng không nên lấy những

thành quả của khoa học mà gọi đó là văn minh của nhân loại thì không đúng. Vì nó còn thiếu diện về mặt đạo đức, Ở đây chúng ta chỉ được xem khoa học là một sự tiến bộ, hướng đến nền văn minh của nhân loại. Vì nó còn thiếu sự văn minh tiến bộ về tinh thần, tức là đạo đức nhân bản chưa được tiến bộ và phát triển, như trên chúng tôi đã nói.

Vậy, chúng tôi xin kêu gọi các nhà bác học, đã phát minh được khoa học vật chất, phục vụ đời sống con người rất tiện nghi, thì cũng nên phát triển nền đạo đức nhân bản - nhân quả, để trọn vẹn là nền văn minh của nhân loại.

Người ta bảo rằng, các nước Tây phương là các nước văn minh. Theo chúng tôi được biết, các nước Tây phương có phát triển về khoa học vật chất, nhưng về đạo đức nhân bản thuộc về tinh thần thì người Tây phương được lòng ghép trong những đạo luật giữ gìn vệ sinh môi trường sống, nếu người dân nào vi phạm thì bị phạt tiền rất nặng. Do vì luật pháp bảo vệ môi trường sống mà người dân thi hành một cách “*bị bắt buộc*”, chứ không phải ý thức hay thấy được trách nhiệm và bổn phận của họ về đạo đức vệ sinh và bảo vệ môi trường sống mà thi hành. Biết rõ như vậy, thì người Tây phương chưa hẳn là những người văn minh nhất thế giới.

Chúng tỏ người Tây phương chưa văn minh

toàn diện, vì sự khôn ngoan của họ trong sản xuất để tránh khói bụi, khí độc và những chất độc thải ra từ trong các nhà máy. Họ đã di chuyển những nhà máy sản xuất đồ gia dụng như: xà bông, bột ngọt, rượu bia, rượu vang, các loại máy móc, v.v... đến các nước chậm tiến để sản xuất. Và những nhà máy này đã thải ra những chất độc làm ô nhiễm môi trường sống tại những nước nhược tiểu này. Nhân dân tại những đất nước này phải gánh chịu những hậu quả nghiêm độc khốc hại. Chỉ vì chạy theo hai chữ văn minh vật chất mà phải chịu khổ đau.

SỐNG KHÔNG GIỮ GÌN MÔI TRƯỜNG
TRONG SẠCH LÀ ĐEM TAI HOẠ ĐẾN
CHO MÌNH VÀ MUÔN LOÀI

(Khí thải trong các ngành công nghiệp của các nước phát triển góp phần lớn trong việc gây ô nhiễm bầu không khí và phá hủy tầng Ozon chung của Trái đất - Ảnh trên Internet)

Một nhà máy sản xuất hàng tiêu dùng thường phóng thải ra những chất khí bẩn trong không khí hoặc những chất bẩn khác đổ ra theo sông, rạch, kinh, mương, ruộng, nước làm ô nhiễm một vùng rộng lớn của hàng vạn nông dân đang cư trú. Đó là nhà máy làm ô nhiễm môi trường sống, và như vậy sẽ làm đau khổ cho biết bao nhiêu người.

Một lò gạch thải khói bụi trong không gian là một vùng rộng lớn bị ô nhiễm, nhà cửa đồ đạc của mọi người dân ở đó bị dơ bẩn. Đó là lò gạch đã làm cho môi trường sống ô nhiễm bản thiêu, khiến cho mọi người ở quanh vùng đó bị nhiều chứng bệnh khó trị. Những người làm lò gạch chỉ biết lợi mình mà làm hại nhiều người, thì đó là những hành động hành nghề thiếu đạo đức nhân bản - nhân quả làm người. Khi làm được ra nhà máy sản xuất gạch ngói, thì phải nghĩ ra cách làm cho khói bụi không thải ra trong không khí một cách bừa bãi, để bảo vệ sức khỏe của mọi người.

Có dịp chúng tôi đi ngang qua nhà máy xi măng Hà Tiên ở Thủ Đức, cách thành phố Hồ Chí Minh không xa. Bụi đá bay đầy trời làm cho bầu không khí ở đó ô nhiễm và rất bẩn, khiến những vùng nơi đó nhân dân phải hít thở bụi đá, chắc chắn là phải chịu nhiều bệnh tật.

Đoàn xe chở đất làm đường xuyên Á đi

ngang qua xóm chúng tôi đang cư trú, trên lộ bụi đá đỏ bay đầy trời. Bầu không khí ở đây quá ô nhiễm, khiến cho những người dân ở trên những trục lộ đó phải chịu hít thở với những chất bẩn ô nhiễm. Bụi đất làm đỏ cây lá, nhà cửa ở theo hai bên đường. Tuy rằng người ta có cách thức làm cho bụi đất không bay bốc lên được, nhưng người ta không làm hoặc người ta làm lầy có, lầy lệ. Nghĩa là người ta dùng nước tưới sơ sài, lẽ ra phải tưới cho thật ướt thì làm sao bụi bốc bay lên được. Cho nên sự giữ gìn vệ sinh môi trường sống trong sạch không phải là một việc không làm được. Nhưng người ta chưa hiểu sức khỏe của nhân dân là quan trọng đối với đất nước. Sức khỏe của nhân dân là quan trọng của đất nước, thì đạo đức vệ sinh môi trường sống lại còn quan trọng hơn nữa. Vì thế, sự giữ gìn vệ sinh và bảo vệ môi trường sống phải được toàn dân trong nước đó đồng tình cùng làm; cùng giữ gìn và bảo vệ thì môi trường sống của vùng trời, biển, đất, đá núi sông Việt Nam sẽ tươi đẹp biết bao nhiêu. Muốn được vậy, thì đạo đức làm người phải được đưa vào chương trình học toàn quốc của Bộ Giáo dục.

Các loại xe ô tô, xe gắn máy chạy phun khói, tức là thải ra những chất khí độc bản do xăng, dầu cháy, làm cho bầu không khí môi trường sống ô nhiễm. Khiến cho dân thành phố và dân ở hai bên đường lộ phải hít thở những chất khí

độc bản đó, cơ thể sẽ sinh ra nhiều bệnh tật khó trị.

Một lò sát sinh heo, bò, gà, dê, vịt đã thải ra những từ trường ác trong không gian, làm cho môi trường nhiễm những ác pháp. Do con người tạo tác những điều ác này mà phải lãnh chịu những tai ương, nạn khổ và bệnh tật. Cho nên gọi những hành động này là làm khổ mình, khổ người và khổ tất cả chúng sanh. Trước tiên, chúng ta đã thấy chính mình làm khổ tất cả chúng sanh (giết heo, bò, dê, gà vịt, v.v... làm thịt). Vì làm khổ chúng sanh, nên mỗi hành động ác làm khổ ấy, cộng với sự giã giũa, kêu la thảm thiết khổ đau của loài vật, sẽ thải ra những từ trường ác trong bầu khí quyển, khiến thời tiết bất hoà, mưa gió chẳng thuận, nên thường xảy ra bão lụt, hạn hán, động đất, v.v...

Vì thế thiên tai, hoả hoạn, động đất đều do từ trường ác của con người tạo ra, chứ không phải là sự ngẫu nhiên thời tiết của vũ trụ, mà chính do con người vô minh, không thấy nguyên nhân khổ đau của con người, nên lại đi tìm sự an vui hạnh phúc trong sự phá hoại môi trường sống (chặt cây, đốt rừng, giết các loài vật, làm ô nhiễm môi trường).

Rồi đây, con người cũng bị chết do cây đổ, chết lạnh, chết nóng, chết bị thui cháy, chết bị đá đè, chết bị nước trôi, chết trong đói lạnh... chết

trong sự đau đớn và rên xiết lầm than như các con vật đã bị loài người giết hại vậy.

BỆNH TẬT LÀ DO THIẾU ĐẠO ĐỨC VỆ SINH MÔI TRƯỜNG SỐNG

Lò mổ không những là nơi thiếu đạo đức hiếu sinh nhất. Mà đó cũng là nơi rất thiếu đạo đức vệ sinh môi trường (Hình ảnh hải hùng ở lò mổ Thịnh Liệt, lò mổ lớn nhất của Hà Nội - Ảnh trên Internet)

Nếu con người đi tìm hạnh phúc trong đạo đức làm người, với đầy đủ lòng thương yêu sự sống của muôn loài, thì chắc chắn sẽ không làm điều ác. Không làm điều ác, nên những hành động ấy thả ra những từ trường thiện. Do những từ trường thiện nên thiên tai, hoả hoạn, động đất, lũ lụt không có. Mưa thuận, gió hoà thì làm ăn dễ dàng, cuộc sống của con người thật là bình an, yên ổn và thịnh vượng. Bởi vậy,

muốn tìm chân hạnh phúc của cuộc đời thì phải tìm ngay trong đạo đức làm người: “*Đạo đức nhân bản - nhân quả*”.

Ngày xưa trong thời phong kiến, **khi có một bậc vua anh minh xuất hiện, trị vì thiên hạ, thì đều lấy đức trị dân.** Tức là nhà vua sống làm gương đức hạnh cho toàn dân, thương dân như thương con, giáo dục nhân dân sống ăn ở có đức hạnh. Do nhờ nhân dân sống có đạo đức, nên nước nhà thái bình, thanh trị, thời tiết ôn hoà, xuân, hạ, thu, đông mùa nào khí tiết rõ ràng mùa nấy, mưa thuận gió hoà, nhân dân lạc nghiệp, cuộc sống toàn dân đầy đủ, ấm no hạnh phúc. Không có thiên tai thuỷ hoạ, không có trộm cắp, cướp của giết người, v.v...

Bên Trung Quốc, ngày xưa người ta thường nhắc đến thời đại vua Nghiêu và vua Thuấn, là thời đại hoàng kim, lấy đức trị dân, nên người dân tối ngủ mà nhà không đóng cửa, có nghĩa là không có người tham lam, trộm cắp, cướp của, giết người. Cửa rơi ngoài đường không ai lượm, v.v... Thật là rất hiếm thấy cuộc sống của loài người mà có được như vậy. Đây cũng chỉ là một sự ước mơ của con người, nhưng muốn sự ước mơ này thành sự thật, thì con người phải vạch ra cho mình một hướng đi. Hướng đi đó như thế nào? Hướng đi đó là nền đạo đức nhân bản làm người. Nếu con người không tự vạch ra cho mình một nền đạo đức làm người như vậy, thì

chẳng bao giờ con người có được một cuộc sống như thời vua Nghiêu, vua Thuấn. Vua Nghiêu, vua Thuấn đã biết vạch ra cho mình một lối đi. Lối đi ấy là lấy đức trị dân. **Vậy, lấy đức trị dân như thế nào?** Có nghĩa là xây dựng cho nhân dân một nền đạo đức. Xây dựng cho nhân dân một nền đạo đức tức là dạy dân sống có đức hạnh.

Chúng ta nên nhớ rằng, đạo đức Nho giáo lúc bây giờ chưa có. Đạo đức Nho giáo xuất hiện trong thời Đông Chu Liệt Quốc, sau vua Nghiêu và vua Thuấn cách mấy trăm năm. Vậy mà vua Nghiêu, vua Thuấn dạy dân bằng đạo đức nào? Chắc chắn thời đó có một nền đạo đức tuyệt vời, mà con người không biên chép thành sách vở để lưu truyền lại đời sau. Chỉ còn lưu truyền bằng miệng nên gọi là đạo đức dân gian, qua những câu ca dao dạy đạo đức rất tuyệt hay của nước ta (Việt Nam): *“Bầu ơi thương lấy bí cùng, tuy rằng khác giống như chung một giàn”*, hoặc *“Nhiều điều phủ lấy giá gương, người trong một nước phải thương nhau cùng”*, hay *“Công cha như núi thái sơn, nghĩa mẹ như nước trong nguồn chảy ra”*, hay *“Thố tử hồ bi”*, hoặc *“Một con ngựa đau cả tàu không ăn cỏ”*, hoặc *“Lấy ân trả oán”*, v.v... Những câu ca dao này xuất hiện từ trong dân gian của dân tộc chúng ta (Việt Nam)

Qua những câu ca dao trên, chúng ta nhận

xét đó là đạo đức làm người của con người, nó lưu xuất từ trí tuệ và lòng thương yêu của con người trong từng thời đại. Đạo đức dân gian chính là đạo đức nhân bản. Nhưng đạo đức dân gian chưa được triển khai toàn triệt, cho nên nó chưa nói lên hết được những hành động đạo đức của loài người.

MÔI TRƯỜNG SỐNG SẠCH ĐẸP THÌ NGÀN CÂY NỘI CỎ XANH TƯƠI

Yêu thương sự sống của muôn loài tức là yêu thương sự sống của chính chúng ta (Mầm xanh - Ảnh trên Internet)

Thời vua Nghiêu, vua Thuấn mà nhân dân được sống đạo đức như vậy, là nhờ những bậc anh minh hết lòng thương xót mọi loài. Nên các Ngài đã đem đạo đức làm người dạy cho nhân dân, giúp cho nhân dân có một lối sống đạo đức, thoát ra lối sống bản chất của loài cầm thú. Chúng ta cũng nên nhớ, thời của các vị

vua này còn trong giai đoạn thời sơ cổ và trung cổ, con người còn ăn lông ở lỗ. Thế nên các nhà sử học cho vua Nghiêu và vua Thuấn là một câu chuyện huyền sử. Riêng chúng tôi không đặt nặng về vấn đề chánh sử hay huyền sử, mà đặt nặng về đạo đức. Trên chánh sử hay huyền sử mà người viết ghi chép sử: Thời vua gì... năm nào... lấy “**đức**” trị dân, thì mưa thuận gió hoà, nhân dân lạc nghiệp. Lời nói này cũng đủ cho chúng tôi xác định, con người còn nhớ và biết đến đạo đức. Nhớ, biết đến đạo đức làm người là nhớ, biết về cội nguồn an vui và hạnh phúc của con người. Bởi con người sinh ra dù có học hay không có học thức, nhưng đạo đức vẫn có với họ. Tại sao vậy?

Vi con người sống là phải có những sự hoạt động, những sự hoạt động làm khổ mình khổ người và khổ tất cả những loài vật khác là không có đạo đức. **Còn những hoạt động nào không làm khổ mình, khổ người và khổ chúng sanh là những hoạt động có đạo đức.** Vì thế những câu ca dao, tục ngữ chứng minh cho chúng ta biết đó là đạo đức dân gian. Đạo đức của con người xuất phát từ lý trí, tình cảm của họ. Đạo đức đó không phân biệt giai cấp giàu nghèo, sang hèn, hoặc trí thức hay vô trí thức, hoặc vua hay dân, hoặc tôn giáo hay không tôn giáo. Đạo đức đó không bắt buộc phục vụ giai cấp nào cả, không trọng nam khinh

nữ, không mê tín, cuồng tín một tôn giáo nào... Nó chính là đạo đức nhân bản làm người, mà câu chuyện huyền sử các nhà vua đầu của nước Trung Hoa đã biết lấy đạo đức dân gian đó giáo dục nhân dân, tức là lấy đức trị dân, để đem lại mưa thuận gió hoà, an cư lạc nghiệp. Lấy đức trị dân tức là vua và nhân dân đều sống có đạo đức, chứ không phải chỉ vua có đức biết thương dân như con mà dân thì không có đức, nên không biết thương vua như cha. Như vậy không thể gọi là lấy đức trị dân.

Còn bây giờ, chúng ta thì sao? Sống như thế nào? Có sống với đạo đức hay không? Điều này chúng ta chắc chắn biết rất rõ ràng. Bởi vì hàng ngày chúng ta đã chứng kiến cảnh sống của mọi người và báo chí đã thông tin cho chúng ta biết rất rõ: đời sống con người hiện nay đạo đức đang trên đà xuống dốc. Cho nên, chúng ta đã sống khác xa hẳn với những người xưa. Kiến thức của chúng ta cũng có tầm hiểu biết hơn nhờ có sự phổ biến sâu rộng hơn. Khoa học của chúng ta cũng đã phát triển và tiến bộ không thể ngờ được.

Vậy mà nhìn lại đạo đức đối với người xưa thì chúng ta còn kém xa lắm, có phần còn thua người xưa rất nhiều. Phải không hề các bạn? Cho nên, ngày xưa các vua lấy đức trị dân, tức là dạy dân sống có đạo đức làm người, mà nhà vua là gương mẫu cho toàn dân.

THIỆU ĐẠO ĐỨC VỆ SINH MÔI TRƯỜNG SỐNG LÀ TỰ LÀM KHỔ MÌNH, KHỔ NGƯỜI

*T*rong cuộc sống hằng ngày của loài người, vì sống thiếu đạo đức vệ sinh, cứ mỗi một ngày qua là chúng ta đã thải ra biết bao nhiêu chất độc và ác khí, làm ô nhiễm bản thân, uế trược trong môi trường sống, vì thế mà chúng ta bị bệnh tật nhiều. Đó là do chúng ta tự làm ra những nỗi đau khổ ấy. Nếu môi trường sống thanh tịnh, trong sạch thì con người sẽ không dễ dàng bị bệnh tật và đau khổ như ngày hôm nay. Các bạn cứ suy nghĩ xem, có đúng không? Nếu môi trường sống không bị phá hoại, không bị giết hại, thì con người sẽ không dễ dàng có tai nạn như chúng tôi đã dạy đạo đức hiếu sinh.

Từ Trảng Bàng về thành phố Hồ Chí Minh, dọc theo hai bên đường, dù là phố xá, chợ búa, nhà cửa đông người, nhưng rác bừa ở đâu chúng tôi cũng thấy: nào là giấy rách, bọc ni lông, vải rách, giày dép hư, lon, thùng, mảnh chai, lốp xe đạp, đồ phế thải đủ loại, chuột chết, phân người, phân súc vật, đồ ăn thiu thối và trong những bọc

gói bằng giấy, bằng bao ni lông chứa đầy những chất bẩn thỉu khác, xông lên mùi hôi thối rất khó chịu. Không phải chỉ có con đường này, mà tất cả các con đường khác khắp cùng trong đất nước, đi tới đâu chúng tôi đều thấy rác bẩn tới đó. Người ta không ngờ bệnh đau là do những rác bẩn thỉu này. Những rác bẩn thỉu này có nhiều như vậy, là do hành động không biết đạo đức giữ gìn vệ sinh môi trường sống trong sạch, nên ngày ngày người ta đều ném bỏ ra khắp nơi. Cho nên, đi tới đâu chúng ta cũng đều thấy rác bẩn.

NHỮNG BỆNH TẬT LÀ DO THIẾU BẢO VỆ VÀ VỆ SINH MÔI SINH

Môi trường ô nhiễm là hang ổ sinh ra các loại dịch bệnh (Dhaka, Thủ đô của Bangladesh đang phải chiến đấu với vấn nạn ô nhiễm nguồn nước do rác bẩn và thuốc trừ sâu công nghiệp - Ảnh trên Internet)

Nhìn thấy cảnh tượng này, chúng tôi biết rằng mọi con người đang thiếu sự hiểu biết về bổn phận và trách nhiệm đạo đức vệ sinh môi trường như chúng tôi đã nói ở trên. Nói cách khác là thiếu sự hiểu biết về trách nhiệm và bổn phận đạo đức không làm khổ mình, khổ người. Đạo đức không làm khổ mình khổ người không cho phép các bạn sống như vậy. Vì sống như vậy là trái ngược với đạo đức làm người. Lương tri và lương tâm của các bạn không chấp nhận khi các bạn đã thấu suốt được đạo đức vệ sinh môi trường sống. Rác bần không những chỉ ở ngoài đường lộ, mà còn trong đồng ruộng, trong rừng sâu, bất cứ nơi đâu, nếu có vết chân người đến là nơi đó có rác bần bỏ bừa bãi.

Nhìn cảnh sống của các bạn như vậy, chúng tôi cảm thấy có một cái gì không thoải mái. Vì thế, xét cho cùng thì cuộc sống của chúng ta khó mà an ổn và hạnh phúc được. Có phải sự an ổn và hạnh phúc đó là do con người có đạo đức mới mang đến cho người chẳng? Còn nếu chúng ta không có đạo đức, thì không có ai mang đến sự an ổn và hạnh phúc cho chúng ta cả. Câu hỏi này đã được chúng tôi trả lời ở trên. Ví dụ, nếu chúng ta không trộm cắp thì làm sao có ở tù? Nếu chúng ta không chặt cây, phá rừng thì làm sao có lũ lụt? Rừng giữ nước và còn ngăn gió bão, khiến cho con người được bình an. Nếu chúng ta không ném rác bừa bãi thì môi trường

sống đâu ô nhiễm. Môi trường sống không ô nhiễm thì làm sao bệnh đau đến viếng thăm chúng ta.

Con người sống mà không biết giữ gìn môi trường sống trong sạch, thanh tịnh, thì đó là tự đem đến khổ đau cho mình. Có phải vậy không? Đó chính là không biết giữ vệ sinh cuộc sống của người của mình, từ đó mình đã làm khổ mình, khổ người. Phải không hở các bạn? Chính rác bần quăng ném bừa bãi và những hành động ác của các bạn đã mang đến cho các bạn những tai ương, bệnh tật.

Người cậu của chúng tôi, khi cha mẹ sinh ra đâu có bệnh ho lao, thế mà ngày nay phải chết vì bệnh ho lao. Ai đã làm ra bệnh đau này?

Thưa các bạn! Chúng tôi xin nhắc lại một lần nữa: chính các bạn đã không giữ gìn đạo đức vệ sinh, nên gây cho môi trường sống ô nhiễm. Chính cậu của chúng tôi khi bị bệnh lao, ông cũng chẳng biết giữ gìn đạo đức vệ sinh, thường khạc nhổ bậy bạ, khiến cho những người thân trong gia đình phải bệnh lao mà chết tiếp theo. Đó là một tai họa do mình làm ra, nếu mình không hiểu mà không chấm dứt ngay những hành động làm ô nhiễm môi trường này, **thì đừng kêu Trời cứu. Vì Trời chẳng cứu được ai hết, mà chỉ có hành động nhân quả cứu mình mà thôi.**

Các bạn có bao giờ đi tàu hoả chưa? Tàu hoả Hà Nội - thành phố Hồ Chí Minh. Nói về đạo đức vệ sinh môi trường sống thì tàu hoả là một loại xe phi đạo đức vệ sinh tệ nhất. Hành khách trên tàu được ăn ngủ tại chỗ, suốt thời gian từ Hà Nội đến thành phố Hồ Chí Minh, ngược lại là từ thành phố Hồ Chí Minh đến Hà Nội. Chúng ta không ngờ được, một chiếc tàu hoả chạy suốt Bắc Nam, đại diện cho sự giao thông tiến bộ của nền văn minh dân tộc. Thế mà lại không có kỷ luật vệ sinh trên tàu, không biết giữ gìn môi trường sống trong sạch. Hành khách không giữ vệ sinh, quăng ném rác bừa qua cửa sổ tàu, hoặc trên sàn tàu, trông rất dơ bẩn. Phòng vệ sinh của tàu lại đặt ống thoát thẳng xuống đường ray. Và như vậy, khi tàu xả ra những chất bẩn này. Tội cho những người dân ở gần đó chịu ô nhiễm, hôi thối. Như thế, ai có đi trên tàu hoả sẽ chứng kiến tàu hoả gây và làm ô nhiễm môi trường sống của những người dân ở dọc theo hai bên đường ray, một cách rõ ràng và cụ thể.

Hằng ngày, có những chuyến tàu hoả xuôi ngược Nam - Bắc, mà thải ra những rác bẩn, phân người và những thứ bất tịnh khác. Làm ô nhiễm môi trường sống của đất nước. Trong khi cả thế giới kêu gọi con người hãy giữ gìn môi trường sống trong sạch, để bảo vệ sự sống còn của loài người và muôn vật.

Hầu như tất cả các bên xe đồ đi khắp mọi miền đất nước, bề mặt trong có vẻ sạch sẽ một chút, nhưng bề trái thì rác bẩn không thể tưởng tượng được. Như vậy làm sao trời, biển, đất của đất nước Việt Nam được trong sạch, không ô nhiễm, nếu nhà nước không quan tâm đến. Do môi trường sống ô nhiễm như vậy, thì dân tộc Việt Nam làm sao tránh khỏi bệnh tật. Bởi vậy chúng tôi nói: Bệnh tật là do con người mang đến cho con người.

Chúng tôi nhớ cách đây 40 năm, trong gia đình ông bác của chúng tôi, có bác gái bệnh lao mà chết, kế đó là đứa con trai đầu lòng cũng bệnh lao mà chết, rồi lần lượt các anh chị em, con của ông bác đều chết vì bệnh lao, khi tuổi còn rất trẻ. Vì lúc bấy giờ, người ta bảo dòng họ bên bác gái của chúng tôi có nòi giống bệnh lao di truyền. Theo chúng tôi nghĩ: bệnh lao không có di truyền, mà do không giữ gìn vệ sinh môi trường sống. Vì thế, nhà có người bệnh lao mà không biết giữ gìn vệ sinh, đục đầu khạc nhổ đó thì những người trong gia đình đều bị truyền nhiễm vi trùng lao.

Theo chúng tôi nghĩ: bệnh lao là do vi trùng lao, nó truyền nhiễm theo đường hô hấp. Vì vậy, trong bụi bẩn vẫn mang theo nhiều loại vi trùng, trong đó có vi trùng lao. Vi trùng lao là do người bệnh lao khạc nhổ bừa bãi, không nơi chôn. Trong đờm có rất nhiều vi trùng lao, do đó

chúng bay theo bụi và theo đường hô hấp xâm chiếm vào cơ thể con người.

Cho nên, nhà có một người bị bệnh lao thì phải ăn riêng, ngủ riêng, đừng khạc nhổ bậy bạ, thì mới bảo vệ được mọi người thân trong gia đình không bị bệnh lao.

Bệnh lao không có di truyền, mà có truyền nhiễm. Nói chung, tất cả bệnh tật của con người phần lớn là do vi trùng.

Môi trường sống ô nhiễm là một môi trường đầy đầy cát bụi, trong cát bụi đầy đầy vi trùng bệnh tật. Cho nên, sự giữ gìn môi trường sống trong sạch rất cần thiết cho sức khỏe của con người. Và con người muốn sống trên hành tinh này được an ổn, yên lành hạnh phúc, thì sự bảo vệ và vệ sinh môi trường sống là quan trọng cho chúng ta nhất.

Muốn bảo vệ môi trường sống không ô nhiễm. Đó không phải là việc làm của một người. Phải không hỏi các bạn?

Hiện giờ, con người thiếu đạo đức vệ sinh môi trường sống, vì thế môi trường sống càng ngày càng thêm ô nhiễm, môi trường sống càng ngày càng thêm ô nhiễm thì bệnh tật của con người càng ngày càng tăng trưởng, và sự khổ đau con người phải chịu lấy nhiều hơn.

Các bạn hãy vào thử quan sát bệnh viện Chợ

Rất, một bệnh viện lớn ở miền Nam nước ta: người ta tới lui để trị bệnh giống như đi vào một siêu thị, nơi đây đầy đủ các thứ bệnh, phòng nào cũng đầy ắp bệnh nhân. Tại sao người ta lại bệnh nhiều như thế?

THIỆU ĐẠO ĐỨC VỆ SINH MÔI TRƯỜNG SỐNG LÀ MANG ĐẾN SỰ KHỔ ĐAU

Môi trường và khí hậu ô nhiễm đã trở thành vấn nạn toàn cầu, tổn hại đến sức khoẻ của cả hành tinh (Mexico, Thủ đô của Mexico đã đi từ Top những thành phố trong sạch nhất sang nhóm bẩn nhất thế giới chỉ trong một thế hệ, bởi khói bụi và chất thải công nghiệp độc hại - Ảnh trên Internet)

Người ta bệnh nhiều vì người ta không biết giữ gìn đạo đức vệ sinh môi trường sống chung, như chúng tôi đã nói ở trên. Không giữ gìn đạo đức vệ sinh môi trường sống chung trong sạch, thanh tịnh. Mà cứ luôn luôn mãi làm ô nhiễm và

làm ô nhiễm nhiều hơn, vì thế bệnh đau càng nhiều hơn.

Ngay từ bây giờ, chúng ta hãy làm một cuộc sống có đạo đức vệ sinh, không làm khổ mình, khổ người nữa. Bằng cách xung quanh nhà chúng ta ở, đều nên lượm sạch những rác bẩn như: bọc ni lông, giấy báo rách, lon, hộp giấy, hộp thiếc, v.v... bỏ vào thùng đậy nắp kín, rồi chờ xe tải rác chở đến nơi qui định. Riêng vùng nông thôn, vật nào đốt được thì đem thiêu đốt, vật nào không đốt được thì bỏ có nơi có chỗ, rồi chôn kín đáo.

Trước nhà, sau nhà, trên đường lộ phía trước nhà đều phải lượm rác sạch sẽ, không được tiêu tiêu, khạc nhổ bừa bãi. Tiêu tiêu thì phải có phòng vệ sinh, khạc nhổ thì phải trong lon có nắp đậy. Mọi nhà, mọi người đều phải làm như vậy thì môi trường sống sẽ sạch sẽ biết bao. Ở sông, ở rạch cũng không được đại tiểu tiện, khạc nhổ hoặc quăng ném rác bẩn xuống sông, kinh, suối, rạch, v.v... Có như vậy trông cảnh quan mới đẹp mắt, thảm cỏ mới xanh tươi. Hai bên lề đường, hai bên bờ sông, kinh, rạch, ao, hồ, v.v... không còn thấy giấy, bọc ni lông, rác dơ bẩn, mà chỉ toàn là màu xanh mát dịu của ngàn cây nội cỏ, của nước trong xanh như bầu trời xanh thẳm.

Có môi trường sống như vậy thì làm gì con người bị bệnh đau. Muốn môi trường sống thanh

tịnh, trong sạch thì không thể một người làm được, mà phải toàn dân trong cả nước; mà cũng không phải một nước làm được; mà phải tất cả mọi con người đang sống trên hành tinh này.

Cũng ngay từ bây giờ, đi đâu chúng ta cũng cẩn thận bất cứ giấy, bọc ni lông, rác bần, vỏ trái cây, lon, hộp... mọi thứ phế thải chúng ta đều cho vào bọc mang về nhà, bỏ vào thùng rác rồi đem thiêu đốt, còn những loại nào đốt không cháy chúng ta đem chôn kín đáo.

Cũng ngay từ bây giờ, bất cứ đi đâu, có khách nhỏ chúng ta hãy khắc nhỏ trong khăn tay, trong bọc ni lông để mang về nhà giặt giũ, thiêu đốt và diệt trừ mầm bệnh lây lan cho mọi người khác. Đó là chúng ta đã sống đúng đạo đức làm người không làm khổ mình, khổ người.

Cũng ngay từ bây giờ, chúng ta đi tiểu tiện, đại tiện phải có nơi, có chốn, để giữ gìn vệ sinh chung cho môi trường sống. Không được đùng đàu đại tiểu tiện bậy bạ làm ô nhiễm môi trường, mùi hôi thúi khiến cho bầu khí quyển không trong sạch. Bầu khí quyển không trong sạch khiến cho người ta dễ bị bệnh tật khổ đau. Đó là chúng ta không sống đúng đạo đức làm người, nên thường vô tình làm khổ mình, khổ người.

Chúng tôi có lần về thăm miền Bắc, nơi nguồn gốc của quê cha đất tổ. Trên đường đi,

chúng tôi nghỉ xe lại tại đỉnh đèo Hải Vân để cho tài xế nghỉ ngơi. Một vùng rừng núi trùng trùng điệp điệp, thế mà mùi nước tiểu của hành khách bốc lên nghe nồng nặc, khai, hôi thối rất khó chịu. Chúng tôi thiết nghĩ, nơi đây nếu cơ quan nhà nước tại địa phương này lưu ý, xây dựng cho hành khách một dãy phòng vệ sinh thì tiện nghi biết mấy. Nếu có hành khách nào tiêu tiểu bên ngoài thì bắt phạt.

Cũng ngay từ bây giờ, giày dép, lốp xe đạp hư hoặc những đồ phế thải khác, chúng ta cũng không được ném bừa bãi ra đường hoặc bất cứ nơi đâu, mà hãy bỏ vào thùng rác công cộng nếu ở thành phố. Còn ở nông thôn chưa có thùng rác công cộng, thì anh, chị, em, bà con, cô bác ở nông thôn hãy làm một cái thùng rác cá nhân, mỗi khi có rác bẩn hay đồ phế thải thì đem bỏ vào đó. Một tuần lễ đem ra đốt, vật nào đốt không cháy thì đem chôn kín đáo. Các bạn nên nhớ, bọc ni lông, bao, vải, quần áo hiện giờ làm bằng chỉ ni lông nên không mục được, chỉ có đốt thiêu thì chúng mới thành đất.

Muốn giữ gìn môi trường sống trong sạch và thanh tịnh như vậy, thì có hai cách phải được áp dụng, các bạn cần nên nhớ:

1- Thiêu đốt.

2- Chôn kín đáo, như chúng tôi đã nói ở trên.

Vì sức khỏe của mọi người, Nhà nước phải ra một đạo luật, bắt buộc mọi người dân trong nước phải giữ gìn vệ sinh môi trường sống. Nếu ai xả rác làm dơ bẩn thì bị phạt tiền, tùy theo mức phạt nặng nhẹ ở chỗ dơ bẩn nhiều hay ít, nhất là lề đường, mặt đường trước nhà của người nào có rác bẩn thì bắt phạt tiền. Trước nhà mọi người, ngoài đường lộ, nếu ai không giữ gìn vệ sinh, thấy rác, bọ ni lông, giấy dơ bẩn mà không lượm sạch sẽ thì người thi hành pháp luật bắt phạt họ rất nặng.

Trên đường lộ bất cứ nơi đâu, ai đại tiện tiện khạc nhổ bậy bạ đều bị người thi hành pháp luật phạt tiền rất nặng. Có như vậy mới bảo vệ sức khỏe của mọi người.

Mỗi hộ công dân phải có hồ tiêu tiện vệ sinh, kín đáo. Nếu nhà nào không có, dù ở nông thôn hay ở thành thị, hoặc ở trên núi hay bất cứ nơi đâu, hễ nhà nào không có thì được xem là vi phạm luật vệ sinh môi trường sống, đều bị phạt tiền rất nặng.

Trên xe khách, xe buýt mà thấy rác, thấy tàn thuốc ném xuống đường, thì người thi hành pháp luật phải bắt xe đó dừng lại, phạt tài xế không nhắc nhở hành khách giữ gìn vệ sinh môi trường sống, và đối với người hành khách nào vi phạm là phải phạt tiền rất nặng.

Khi nhà nước cho phép mở trạm xăng, thì

phải bắt buộc chủ trạm xăng xây phòng đại tiêu tiểu để hành khách đại tiêu tiện, vừa kín đáo lại vừa giữ gìn được đạo đức vệ sinh môi trường sống. Hành khách không được đại tiêu tiện bên lề đường, dù là nơi vắng vẻ, mà phải vào trạm xăng.

Những xe tải rác ở các đô thị, thị trấn hay các chợ búa, đều phải di chuyển trong lúc chợ búa chưa nhóm họp, hoặc trong lúc đêm khuya để giữ vệ sinh chung cho mọi người. Nếu ai phạm luật lệ này thì bị phạt tiền.

Các nhà máy công nghệ phải giữ gìn vệ sinh chung cho môi trường sống của mọi người. Nhà máy thải ra những chất khí độc thì phải làm như thế nào để huỷ hoại chất khí đó, để giữ gìn môi trường sống trong sạch; để bảo vệ sức khoẻ của mọi người. Và nhà máy không được thải ra những chất độc thừa, cặn xuống các dòng sông, kinh, rạch, mương, suối, hồ, ao, khiến cho nước sông, kinh, rạch, v.v... ô nhiễm, gây nhiều bệnh cho người và thú vật.

Đồng thời vừa phạt những người vi phạm không giữ gìn môi trường sống trong sạch, thì vừa phải phổ biến đạo đức vệ sinh môi trường sống đến tận mọi người dân trong cả nước, có như vậy mới bảo vệ sức khoẻ cho toàn dân trong cả nước. Đó là một việc cần thiết phải được bắt đầu ngay bây giờ, không thể còn chần chờ, càng

kéo dài thời gian thì sự mất mát của nhân dân càng nhiều. Vì phải bệnh tật, vì phải tai nạn giao thông, vì thiếu lòng yêu thương mà sanh ra nhiều trộm cắp, cướp của, giết người, hiếp dâm, v.v...

MÀU XANH QUÝ GIÁ CỦA RỪNG GIÀ

Màu xanh của rừng là lá phổi của Trái đất. Nếu một ngày nào màu xanh này biến mất, thì đó là ngày loài người bị diệt vong (Rừng già - Ảnh trên Internet)

Tóm lại, đạo đức vệ sinh môi trường sống là một bài học có ích lợi thiết thực cho đời sống của con người, cho nên mọi người cần phải học tập cho thông suốt. Thông suốt rồi cần phải biết cách áp dụng hằng ngày, để trở thành những người có đạo đức; để trở thành những con người

biết thương mình, thương người; để trở thành những con người thật sự là con người, không còn mang bản chất của loài cầm thú sống dơ bẩn. Nếu ai đã sống và giữ gìn đạo đức vệ sinh môi trường sống, khiến cho môi trường trong sạch thì người ấy đã thoát ra khỏi bản chất của loài thú vật, không còn nửa người nửa thú. Phải không hềi các bạn? Cuộc đời là phải rõ ràng người là người, thú là thú.

Tập sách này có ba đạo đức rất cần thiết cho xã hội hiện giờ. Nếu được phổ biến và áp dụng rộng rãi vào các tầng lớp dân chúng, thì chúng tôi tin rằng nhân dân Việt Nam sẽ có nhiều hạnh phúc mà chúng ta không thể ngờ được. Vì chúng tôi tin rằng con người chứ không phải gỗ đá. Một khi họ biết mình sai thì chắc ai cũng cố gắng sửa đổi. Phải không các bạn?

LỜI KÊU GỌI CÁC BẠN

*K*ính gửi các bạn thân mến!

Tập sách Đạo Đức Làm Người được ra đời vào đầu thiên niên kỷ thứ ba và mãi đến hôm nay, cuối năm 2001 - đầu năm 2002, nó mới được in thành sách (tập1).

Đạo đức làm người là một bước tiến về tinh thần, làm sáng tỏ nền đạo đức của dân tộc Việt Nam nói riêng, nói chung là của loài người. Nó được hình thành và có được trao tận tay đến mọi nhà, mọi người khắp cùng trên thế gian này là phải nhờ vào những lòng hảo tâm của các bạn khắp năm châu.

Chúng tôi chỉ là những người ghi lại đạo đức này của các bạn, chứ chúng tôi không có chế biến, sáng tạo ra đạo đức. Vì đạo đức này đã có sẵn ở trong mỗi con người. Với bất cứ một người nào, chỉ cần chịu khó ghi lại những điều này thì cũng có thể làm được một cách dễ dàng.

Tuy được ghi chép thành sách, nhưng nếu không có sự góp sức, góp tài của các bạn thì nó cũng chẳng thành sách được. Và tập sách này chẳng bao giờ ra đời, nó chỉ còn là một bản thảo vô dụng.

Thưa các bạn! Đạo đức không thể đem bán,

mà chỉ có đem cho. Phải không các bạn? Cho nên sách đạo đức không thể phát hành buôn bán như các loại sách khác được.

Vì lợi ích cho mọi người, cho xã hội, cho đất nước, cho thế giới, thì con người cần phải có một cuộc sống đạo đức. Muốn có cuộc sống đạo đức như vậy, mong các bạn hãy trợ lực với chúng tôi. Khi các bạn đọc xong tập sách Đạo Đức Làm Người này, xét thấy nó có lợi ích thiết thực cho đời sống của con người như thật, thì chúng tôi xin các bạn: từ các em học sinh đến nông dân, công chức, công tư chức, tiểu thương gia, đại thương gia, quân đội, công an, cảnh sát, các đoàn thể, v.v... hãy cùng với chúng tôi góp công, góp của để tập sách đạo đức này được in và được gửi đến biểu cho mọi nhà, mọi người trong cả nước, từ thành phố đến nông thôn, từ hang cùng đến ngõ hẻm. Để mọi người hiểu rõ cách thức sống có đạo đức làm người, để tránh đi những nỗi đau khổ mà mọi người phải gánh chịu hết sức vô lý.

Đây là các bạn cùng với chúng tôi đã đem đạo đức đến cho mọi người. Với việc làm này các bạn có sung sướng không? Khi thấy cô bác, anh chị em của chúng ta sống có đạo đức không ai còn làm khổ cho ai, thì chúng ta sung sướng biết bao. Phải không hỡi các bạn? Còn gì sung sướng cho bằng, khi thấy cô bác, anh chị em đều sống có đạo đức, gia đình có hạnh phúc, xã hội

có trật tự, đất nước thì phồn vinh, thịnh vượng.

“*Một cây làm chẳng nên non, ba cây chụm lại nên hòn núi cao*”, một người không thể làm được việc lớn, việc nặng. Nhưng nhiều người hợp sức thì biển cũng lấp đầy, núi cũng san bằng. Phải không các bạn?

Chúng tôi tin chắc rằng, con người đang cần đạo đức như người đang khát nước. **Mọi sự đau khổ trên đời này chỉ vì thiếu đạo đức, nếu mọi người sống có đạo đức đầy đủ thì con người không còn đau khổ nữa.**

Vậy thì việc phổ biến đạo đức rất cần thiết cho sự sống của con người, như thực phẩm và nước uống. Vì thực phẩm và nước uống chỉ nuôi cơ thể, còn đạo đức là thực phẩm để nuôi tinh thần.

Đạo Đức Làm Người tập 1 được ra đời là để giải quyết ba nỗi bức xúc lớn của xã hội, mà con người đang phải gánh chịu một sự thương đau, mất mát vô cùng to lớn. Rồi kế tiếp tập 2, tập 3, tập 4 cho đến 10 tập nối tiếp nhau ra đời mong các bạn đón đọc.

Đạo Đức Làm Người tập 2 ra đời là để giải quyết những nỗi khổ đau trong gia đình của các bạn. Vợ chồng phải đối xử như thế nào để mang lại hạnh phúc cho nhau? Cha mẹ dạy con như thế nào để con cái trở nên một người tốt trong xã hội? Con cái phải sống như thế nào để trở

thành những người con hiếu trong gia đình và những người công dân xứng đáng trong một đất nước? Vậy xin các bạn đón đọc. Tập 1 đến với các bạn thì tập 2 không lâu cũng sẽ đến. Vì trong mọi gia đình của các bạn đều có những sự khổ đau buồn phiền, mà các bạn không còn biết cách nào thoát ra mọi sự đau khổ buồn phiền đó, chỉ còn biết kham nhẫn chịu đựng, sống không có gì là an vui cả. Đạo đức tập 2 sẽ giải quyết cho các bạn những nỗi buồn phiền đó. Vì sự khổ đau của các bạn trong bốn biển năm châu. Cho nên chúng tôi cố gắng làm việc ngày đêm, để tập 2 được đến với các bạn sớm chừng nào tốt chừng này

Cuối cùng, xin chúc các bạn sống trọn vẹn đạo đức không làm khổ mình, khổ người và khổ chúng sanh. Thân ái chào các bạn.

HẾT TẬP I

MỤC LỤC

Lời nói đầu	7
Chương I: Đạo đức giao thông	27
Một tai nạn giao thông	28
Mọi người hãy học luật lệ và đạo đức đi đường	33
Giáo dục luật lệ và đạo đức giao thông trong học đường	50
Có bằng lái xe chưa đủ, cần phải học thêm đạo đức giao thông đường bộ	55
Cẩn thận là một đức hạnh cao quý trong việc lái xe	57
Đức tính cầu thả là một tai hại cho mình, cho người	62
Uống rượu say lái xe là một tai hại rất lớn cho mình và mọi người	69
Khi cơ thể mệt nhọc, buồn ngủ thì không nên lái xe	73
Lái xe đừng vượt, qua mặt ẩu	79
Chương II: Đạo đức hiếu sinh	95
Lòng thương con	97
Đạo đức hiếu sinh	102

Thương yêu sự sống của muôn loài là thương yêu mình	116
Có phải chằng, thịt, máu, xương của loài vật là thực phẩm của con người?	139
Chương III: Đạo đức vệ sinh môi trường sống	160
Bảo vệ môi trường sống	161
Môi trường sống ô nhiễm là ảnh hưởng đến sức khoẻ của con người	172
Còn xả rác bừa bãi, thì chưa gọi là văn minh	185
Thiếu đạo đức vệ sinh môi trường sống là tự làm khổ mình, khổ người	215
Lời kêu gọi các bạn	230

GIỚI THIỆU SÁCH

Sách của Trưởng lão Thích Thông Lạc chỉ tặng, không bán. Xin các bạn tìm đọc:

- 1- Đạo Đức Làm Người (tập I, II - 2013)
- 2- Sống Mười Điều Lành (2012)
- 3- Những Lời Gốc Phật Dạy (4 tập - 2011)
- 4- Đường Về Xứ Phật (10 tập - 2011)
- 5- Văn Hóa Phật Giáo Truyền Thống
(2 tập - 2011)
- 6- Lòng Yêu Thương - tập II (2013)
- 7- Lòng Yêu Thương - tập I (2012)
- 8- Linh Hồn Không Có (2010 - Quý IV)
- 9- Người Phật Tử Cần Biết
(2 tập - 2012)
- 10- Những Chặng Đường Tu Học
Của Người Cư Sĩ (2011)
- 11- Giới Đức Làm Người (2 tập - 2010)
- 12- Thanh Quy Tu Viện Chơn Như (2010)
- 13- Mười Hai Cửa Vào Đạo (2012)
- 14- Sống Một Minh Như Con Tê Ngưu (2010)
- 15- Ba Mười Bảy Phẩm Trợ Đạo (2010)
- 16- Muốn Chứng Đạo Phải Tu
Pháp Môn Nào (2010)
- 17- Hỏi Đáp Oai Nghi Chánh Hạnh (2011)

- 18- Tạo Duyên Giáo Hóa Chúng Sinh (2011)
- 19- Lịch Sử Chùa Am (2010)
- 20- Thiền Căn Bản - tập I
- 21- Thời Khóa Tu Tập Trong Thời Đức Phật
- 22- Giáo Án Rèn Nhân Cách Lớp Ngũ Giới:
Đức Hiếu Sinh (tập I, II, III - 2012)
- 23- Giáo Án Rèn Nhân Cách Lớp Ngũ Giới:
Đức Ly Tham (tập I)
- 24- Giáo Án Rèn Nhân Cách Lớp Ngũ Giới:
Đạo Đức Gia Đình (tập I - 2012)
- 25- Mười Giới Thánh Đức Sa Di (tập I, II)
- 26- Giới Đức Thánh Tăng, Thánh Ni
- 27- Phật Giáo Có Đường Lối Riêng Biệt
- 28- Định Niệm Hơi Thở
- 29- Những Lời Tâm Huyết (tập I, II)
- 30- Pháp Môn Niệm Phật Tứ Bất Hoại Tịnh
- 31- Nghi Thức Thọ Trai
- 32- Thọ Tam Quy Ngũ Giới (2012)

.....

Phật tử đã đưa hầu hết kinh sách của Tu Viện Chơn Như lên mạng ở địa chỉ:

<http://tuvienchonnhu.net>

<http://chonlac.org>

Sách này do Phật tử nhiều nơi, cả trong nước và nước ngoài phát tâm ấn tống.

Ước mong mọi người sẽ cùng nhau sống không làm khổ mình, khổ người và khổ tất cả chúng sinh.

ĐẠO ĐỨC LÀM NGƯỜI

Tập 1

Trưởng lão THÍCH THÔNG LẠC

NHÀ XUẤT BẢN TÔN GIÁO

53 Tràng Thi - Ba Đình - Hà Nội
ĐT: (04) 37822845 - Fax: (04) 37822841
Email: nhaxuatbantongiao@gmail.com

Chịu trách nhiệm xuất bản:
Nguyễn Công Oánh

Biên tập: Lê Hồng Sơn

Bìa: TVCN

Trình bày: TVCN

Sửa bản in: Ngọc Phúc

Đối tác liên kết:

TU VIỆN CHƠN NHƯ

Điện thoại: (066) 389.2911 - 098.809.4445

Email: chonnhu2@gmail.com

Số lượng in: 3.000 bản, khổ: 13 x 20,5 cm
In tại **CÔNG TY CP IN KHUYẾN HỌC PHÍA NAM**
TP.HCM - ĐT: (08) 38164415
Số xuất bản: 26-2013/CXB/51-210/TG
In xong và nộp lưu chiểu Quý I năm 2013